

Pavle Ćosić

SRPSKI ZA STRANCE

Priručnik za lektore i studente srpskog jezika

testovi vežbanja igre

WYDAWNICTWO NAUKOVE UAM

SADRŽAJ:

O NAMENI I UPOTREBI PRIRUČNIKA	9
1. DEO	
TESTOVI I VEŽBANJA	11
Ćirilica	13
Padeži, predlozi, prezent, glagol <i>biti</i> , leksika	13
Padeži, odrični oblik	14
Sastavi rečenice	15
Povezivanje pojmova	16
Postavi pitanje	17
Revizija: padeži, vremena (perfekt, prezent, futur prvi)	18
Primer mešovitog testa	20
Povezivanje pojmova (profesije i alati 1)	22
Povezivanje pojmova (profesije i alati 2)	23
Poređenje prideva; komparativ i superlativ	24
Glagolski prilog sadašnji	25
Mešoviti test	26
Predlozi i padeži	28
Padeži; imenice, pridevi, prilozi, zamenice i predlozi	29
Prezent; futur I i II, aorist, imperfekt, prezent za budućnosti i prošlost, kondicional	30
Upitne zamenice	31
Pitanja i odgovori	32
Padeži; zamenice	33
Sastavi priču	34
Sintaksa; zavisne i nezavisne rečenice. Dopuni rečenice	35
Leksika; izrazi, poređenja	36
Glagolski prilog prošli	39
Glagolski homonimi	40
Glagolski homonimi i sinonimi (1)	42
Glagolski homonimi i sinonimi (2)	44
Glagolski homonimi i predlozi	45
Glagolski pridev trpni, pasiv (1)	46
Glagolski pridev trpni, pasiv (2)	48

Prefiksi (<i>anti-, protiv-, kontra-, inter- i među-</i>)	49
Pridevski sufiksi (<i>-ki, -ski, -(i)ji, -ni, -ov (-ev), -in</i>)	50
Tvorba i upotreba imenica	51
Zavisne rečenice; idiomi	52
Tvorba reči; izvedeni pridevi, prilozi i imenice	53
Kolokvijalni govor i žargon (1)	54
Kolokvijalni govor i žargon (2)	55
Tvorba reči; izvedeni glagoli, imenice, pridevi i predlozi	56
Govorne vežbe, Intervju	57
Veznici; uzročne rečenice, vremenske rečenice, kondicional, padeži, dvostruka negacija	58
Sinonimi	60
Familijarni izrazi	62
Razumevanje teksta	63
Glagol <i>trebati</i>	65
Aorist i imperfekt	66
Deminutiv i augmentativ	67
Pridevski prefiksi	69
Kondicional, futur II, uslovne rečenice	70
Uzvici	71
Gramatičke i pravopisne greške	72
Antonimi i sinonimi	74

2. DEO

VEŽBANJA I IGRE	77
Na slovo na slovo	78
Kalodont	78
Igra pokvarenih telefona	78
Konsonantske grupe	78
Toplo - hladno	79
Sastavi reči (anagrami)	79
Narodne poslovice	80
Poslovice i izreke	80
Vešala	80
Najmanje dve stvari koje...	81
Pogodi ko je	82
Šesnaest pojmova. Psiho test	83
Najomiljenije životinje. Psiho test	83
Pogađanje ličnosti	83
Pogađanje profesije	84
Kviz 1	84
Kviz 2	88
Kviz 3	88
Kviz 4. Igra asocijacija	89

Umesto diktata	97		
Igra s rečnikom	97		
Vežbe s horoskopom		97	
TV Dnevnik	97		
Nastavi rečenicu	98		
Obezglavljene rečenice		98	
Životinje i njihove navike		99	
Crna hronika		100	
Pridevski i glagolski bingo (tombola)			101
Kako gledam na tebe		104	
Izbaci uljeza	105		
Zagonetna priča	111		
Uputstva	112		
Proces rada	114		
Kuhinjski recepti	115		
Štamparske greške	115		
Definiši reč	116		
Podela uloga po scenariju		118	
Nastavi dijalog	119		
Sinopsis ili priča	121		
Države i gradovi (Zanimljive geografije)			123
Pomešana pitanja i odgovori			124
Hajde da pričamo o...		127	
Intervjui	129		
Osmosmerke	131		
Ukrštene reči		133	
Mali oglasi	133		
Akrostih	133		
Numeričke igre	134		
Rečenice i reči sastavljene od limitiranih sredstava			135
Dopuni dijaloge	136		
 3. DEO			
LITERATURA	141		
Udžbenici, jezički priručnici i sl.	141		
Beletristika, romani, zbirke priča, drame, popularna literatura			143
Novine, časopisi, periodika	144		
Internet	145		
Indeks za snalaženje po nivoima		147	
Indeks oblasti i važnijih termina		149	
BIBLIOGRAFIJA	153		

O NAMENI I UPOTREBI PRIRUČNIKA

Ovaj priručnik namenjen je pre svega lektorima i studentima srpskog jezika, ali i svima onima koji predaju i uče srpski van fakulteta, u školama jezika i na privatnim časovima. Nastao je kao posledica nedostatka nastavnog sredstva za srpski jezik koji bi pratio nastavu uz udžbenik ili barem omogućio lakši pregled programa i rada na predavanjima i vežbanjima. Ipak, nedavno je izašao "Pregled nastave srpskohrvatskog jezika" Danka Šipke¹, na koji se ovaj priručnik velikim delom i oslanja. U ovom priručniku sabrano je iskustvo stečeno na nastavi srpskog jezika na Univerzitetu Adama Mickjeviča u Poznanju, držanjem časova stranih jezika, privatnim časovima srpskog za strance, ali i iskustvo stečeno učenjem stranih jezika.

Budući da su gotovo sve postojeće knjige s temom srpskog jezika za strance rađene za početni nivo, a većina baš za apsolutne početnike, ovaj priručnik ne sadrži mnogo vežbanja i testova za najniži nivo znanja zbog toga što ti udžbenici u dovoljnoj meri pokrivaju te potrebe. Ne znači da i takvih vežbanja ovde nema, ali su malobrojna i tu su više da nastavnika inspirišu kako da sastavi slična.

Na vrhu svakog vežbanja naznačeno je kom je nivou ono namenjeno, od 1 do 9, što označava broj semestra na fakultetu. To gradiranje ne treba shvatiti preterano precizno. Ono služi kao elementarni orijentir, skala, a naravno da uvek ima grupa i pojedinaca koji će svojim znanjem odskakati od nje.

Gotovo svi obrasci raznih vrsta vežbi (koristeći ovaj termin mislimo i na testove znanja i igre, tekstove i ostale vidove vođenja nastave) primenljivi su na sve nivoe znanja i mogu varirati u odnosu na to kako ih predavač prilagodi učenicima. Sve vežbe i primeri navedeni u ovom priručniku isprobani su na časovima. Poređenja radi, neke su vežbe obrađene primerima za sve

¹ Šipka, Danko: "Pregled nastave srpskohrvatskog (srpskog/hrvatskog/bosanskomuslimanskog) jezika, (Petogodišnji, trogodišnji i intenzivni dvomesečni nastavni program za govornike poljskog jezika); Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznan 2003.

nivoa.

Valja naglasiti da je po pitanju modela malo toga u ovom priručniku ekskluzivno novo i originalno. Korišćene su razne šeme već odavno poznatih vežbi primenjivani generacijama u nastavi stranih jezika, odavno poznate igre za decu, koncepcije iz poznatih kvizova; vežbe, testovi i igre preuzeti iz brojnih udžbenika i priručnika ovog tipa za druge jezike², ali je isto tako važno naglasiti da su ovde probrani oni koji dokazano dobro funkcionišu u primeni na srpski odnosno hrvatski jezik³. Pokazalo se, naime, da neke vrlo popularne i godinama usavršavane vežbe za, na primer, engleski i francuski ili su neprimenljive na srpski zbog gramatičkih različitosti, ili studente ostavljaju krajnje ravnodušnim i nezainteresovanim zbog kulturoloških razlika koje se latentno provlače kroz nastavu jezika. Ovde su, dakle, svoje mesto našla samo ona vežbanja koja su se pokazala delotvornim, ali i dovoljno zabavnim i zanimljivim da održe neophodnu pažnju učenika. Primeri su u najvećem broju originalni.

Veliku zahvalnost na podršci, idejama, dopunama i ispravkama dugujem kolegama Stanislavi Kostić, Đurđici Božić, Marinku Zekiću i Slobodanu Vladušiću, a posebno se na brojnim primerima i podršci zahvaljujem Veri Rakić.

P. Č.

² Vidi bibliografiju. Ona vežbanja koja su direktno preuzeta iz stranih priručnika i udžbenika obeležena su fusnotama, dok su opštepoznate igre, vežbanja i modeli kvizova, zajedno s onima kojima se ne zna autor ili ih je smislio potpisnik ovih redova, a ne može biti siguran da od ranije negde ne postoje, ostali neobeleženi.

³ Budući da su uz uvažavanje svih razlika između srpskog i hrvatskog njihove razlike ipak nedovoljno velike da je skoro nemoguće proizvesti neku vežbu koja se ne može brzo serbizarati ili kroatizirati, koristili smo se ovde zajedničkim iskustvom za oba jezika. Ovo važi i za ostale priznate ili nepriznate jezike, a koji su do 1990. godine padali pod zajednički termin *srpskohrvatski* odnosno *hrvatskosrpski* jezik.

1.

TESTOVI I VEŽBE

Ovaj deo priručnika namenjen je svim nivoima, s tim što je uvek naznačeno na početku testa ili vežbe šta je za koji. Međutim, ne treba se toga striktno držati zbog starog pravila da je ponavljanje za učenje jezika uvek dobrodošlo. Neke lakše testove viši nivoi mogu rešavati sve većim skraćivanjem vremena, ubacivanjem manje frekventnih reči ili komplikovanjem rečenične konstrukcije.

Ovde su dati primeri za uobičajene gramatičke, leksičke, sintaksičke i stilske vežbe i testove koji u ovom ili onom obliku već postoje u raznim našim udžbenicima. Najbolje će poslužiti lektorima i nastavnicima da ih daju studentima i učenicima da ih rade na času ili za domaće zadatke. Njihova forma je klasična i uobičajena, osim u nekim redim slučajevima. Priručnik je zamišljen tako da lektoru što je moguće više skрати pripremu za čas tako što će testove moći da fotokopira direktno iz priručnika. Neka vežbanja i testovi dostupna su i na internetu (v. stranicu <http://www.krompir.co.yu/prirucnik>). Ono što razlikuje ovaj deo od drugog dela knjige je u tome što je ovaj više okrenut klasičnom, tradicionalnom usvajanju jezika, dok je u drugom poseban akcenat stavljen na zabavnije sadržaje.

Ova vežbanja i testovi nemaju pretenziju da obuhvate sve segmente potrebne za potpuno savladavanje srpskog jezika. Zasad je ovo samo model koji olakšava nastavu. Postoje mnoge pojave u jeziku koje kroz ove testove nisu obrađivane, a to se naročito tiče nekih izuzetaka, često najomiljenije teme kod mnogih sastavljača udžbenika. Ovde smo pošli od toga da je važnije usvojiti ono što se u jeziku javlja češće, a to su oni slučajevi koji formiraju pravila. Kroz primere su, međutim, dotaknute i mnoge specifične jezičke konstrukcije, oblici i izrazi, ali oni nisu odvojeno naznačeni. Na studentima je da uoče njihovu neobičnost i ponavljanjem sličnih primera da krenu da ih usvajaju.

Neke pojave u jeziku lektor ne može ni da objasni uz pomoć testova. Potrebno je, dakle, povremeno držati predavanja. U ovom delu nalaze se i saveti i uputstva za takav vid nastave (v. npr. vežbanje za augmentative i deminutive, str. 67)

Izvesnu novinu u odnosu na postojeće slične priručnike, udžbenike i skripta ove vrste je povećan broj primera što omogućuje iscrpniji i temeljniji rad i sa većim grupama. Takođe, kroz te primere provlače se često konstrukcije koje pripremaju studente za neka druga vežbanja i testove, a povremeno su namerno korišćeni oblici koji učenike zbunjuju. Na nastavniku je da ih prepozna i da ukaže na njihovu pojavu. Ovo se naročito odnosi na neobičnu ali pravilnu upotrebu pojedinih glagolskih vremena i vidova.

Nivo 1

ĆIRILICA

Bez znanja ćirilice nema ni znanja srpskog. Pojedini studenti i učenici unapred se boje da će im to predstavljati veliki problem, ali ne bi trebalo da bude tako. Iskustvo nam govori da ovo pismo svako može da nauči i to vrlo brzo. Pokazala se najboljom receptura kakva se zapravo primenjuje i u osnovnoj školi. Prvo što đaci treba da nauče je baš ćirilica. Tad je najlakše. Nekima manje, nekima više, ali važno je da već posle prvog časa dobiju u zadatak da prepisu azbuku, prvo pisana slova, posle i štampana, i da taj domaći donesu na sledeći čas. Posle toga, u zadatak dobijaju da prepisu prvu lekciju, zatim i vežbanja i tako neprekidno prve dve-tri nedelje, praktično samo to da rade, dok se još ni međusobno ne poznaju dobro, dok još imaju početnog elana i želju da u startu ostave dobar utisak i dok se uklapaju. Ovaj metod je dobar i iz psiholoških razloga jer studenti odmah počinju da rade nešto konkretno što daje opipljive rezultate. Već posle dve nedelje može im se dati diktat i prvi, neki jednostavan tekst, za čitanje. Posle je dovoljno s vremena na vreme davati diktate, tekstove, a u prvo vreme uvek da pišu domaće ćirilicom. I sami će biti iznenađeni kako brzo napreduju.

Sa sajta www.cirilica.com mogu se skinuti tekstovi iz čitanki za osnovnu školu, a nastavnik ih može sastaviti i sam, zavisno od toga po kom udžbeniku radi. Oni studenti koji pokazuju više elana i inicijative mogu da vežbaju radeći sa ćiriličnim kodnim rasporedom sa srpskom tastaturom na računaru.

Takođe, v. str. 127. i 133.

Nivo 1-2

TEST (padeži, predlozi, prezent, biti, leksika)*

(*Ovakve i slične testove dobro je davati što češće u početnim kursevima. Ništa ne smeta ni prepisati tekst iz udžbenika koji su studenti već radili, izbrisati nastavke i umesto njih staviti prazne linije. To je dobar način za utvrđivanje gradiva. Ponekad nije loše više nivoje iznenaditi ovako jednostavnim testovima jer vremenom i oni krenu da zaboravljaju elementarne stvari pa nije loše povremeno se vraćati unazad. Naravno, njima treba ograničiti vreme za rešavanje)

U prodavnic__ se proda__ razne stvar__, ali Jovana najviše__ vol__ da kupuj__ polovnu rob__. Nije tako zato što ona nem__ dovoljno par__ da kup__ nov__ stvar__ nego prosto zato što polovn__ rob__ više__ vol__. Njen__ mama nem__ razumevanj__ za to i stalno je zbog toga kritik___. Narav__, to ne utič__ na nje__ odluke. Jovana__ vrlo samostal__ osoba.

Ona više__ vol__ da nosi suknj__ nego pantalo__. U pantalon__ se ne oseć__ dobr___. Kaž__ da im__ lep__ nog__, a da se u pantlon__ one skor__ nikad ne vid__.

Ona je studentki__ arhitektur__, __ je zanim__ i mnoge drug__ stvar__. Na primer, Jovana im__ velik__ kolekciju film__ na video-kaset__. Ona je velik__ ljubitelj film-sk__ umetnost__. Najviše__ se sviđa__ franusk__ i italijansk__ film__ iz sedamdesetih i osamdesetih__ godin__. Jednom, kad je bi__ u kinotec__ u Kosovskoj ulic__, tamo gde se prikaz__ star__ filmo__, upoznala je Dark__. Njeg__ takođe interesu__ star__ film__, ali više__ vol__ kinematografi__ koja dolazi iz istoč__ Evrope. Po njemu, ti film__ ima__ u seb__ više život__, ali on prizna__ kvalitet mnogi__ drugih kinematografi__. U bioskop__ čest__ ne__ šta da se gled__ pa nji__ dvoje id__ __ pozorišt__.

TEST (padeži, odrični oblik):

Popuni rečenice ispravnim oblikom reči iz zagrade:

1. Vi ste iz _____ (Amerika)?
2. Imam dve _____ (sestra).
3. Ivan je kod _____ (prijateljica).
4. U ovoj sobi ima puno _____ (ugao).
5. Na ulici ima mnogo _____ (čovjek).
6. Tamara ne može da živi bez _____ (ogledalo).
7. _____ se to veoma dopada (ja).
8. Da li _____ je drago (ona)?
9. Buka smeta _____ dok uči (studentkinja).
10. _____ je dosadno (sestre).
11. Mirkov prozor gleda na _____ (Studentski park).
12. Iznajmila sam _____ (velika kuća).
13. Mi _____ (kupovati) _____ (knjige).
14. Imamo _____ (pića) za _____ (večera).
15. Sutra idemo na _____ (ekskurzija).
16. _____, da li si ti normalan (Igor)?
17. S _____ (Marija) je lepo razgovarati.
18. Deca se igraju _____ (lopta).
19. Na _____ (selo) se dobro _____ (jesti).
20. O _____ (to) ne _____ (vredeti) ni pričati.
21. Na rukama i nogama imamo po pet _____ (prst)

Napravi odričan oblik od sledećih rečenica:

1. Naučnici pišu knjige.

2. Zec je u šumi.

3. Sutra će biti velika žurka kod Marka.

4. Uvek idem u bioskop subotom.

5. Lidija je jednom bila u Budvi.

6. Jednom ću i ja da odem u Budvu.

Sastavi rečenice koje će sadržati zadate reči, bez obzira koliko će i kojih drugih reči imati.*

(*Vodi računa o razlici između prideva i priloga)

primer:

sok - prazan - čaša

Čaša mi je **prazna**, sipaj mi malo **soka**

Kad popiješ **čašu soka**, ona ostane **prazna**.

Kad je **sok** bio u **čaši** ona je bila puna, a sad je **prazna**.

Bokal nije **prazan**, sipaj mi **čašu soka**.

Milan je pobedio u takmičenju u brzom razbijanju **čaša**, popio svoj **sok** i vratio se kući **praznih** ruku.

1. doći - misliti - vreme
2. malo - crn - kupovati
3. brat - boleti - slavan - zub
4. engleski - drug - gladan - praviti
5. fakultet - ići - pametan - veoma
6. razgovarati - vrlo - tih - sestra
7. krava - šuma - zec - brzo - ručati
8. sto - petak - juče - piti - meso
9. sutra - spavati - oni - biti - jak
10. tetka - vuk - brat - zima - naravno
11. crkva - širok - hotel - anđeo
12. voziti - seljak - auto - ponekad - uvek
13. kiša - sedeti - jesti - prozor - preksutra
14. nekad - siv - crven - glup - pametan
15. učiti - odmarati se - voziti - uvek - stanovati
16. ulica - trotoar - čovek - sestra - prodavnica
17. ljut - pozorište - kasniti - pljeskavica - rano
18. mleko - pas - ružan - lep - raditi
19. govoriti - roštilj - jelo - pušiti - paziti
20. nikad - takođe - lud - velik - slon

LEKSIKA - IMENICE, POJMOVI, ZNAČENJA - POVEZIVANJE POJMOVA

Poveži gornje s donjim pojmovima. Na liniju pored imenice odozgo upiši slovo pod kojim se nalazi odgovarajuća odrednica sa spiska ispod.

(* Neki gornji pojmovi mogu se povezati sa dve ili više donjih odrednica. Upiši onu za koju se najviše vezuje ili na koju tebe najviše asocira)

roman __, šunka __, pršut __, aspirin __, jabuke __, tabla __, kada __, scenografija __, kifla __, uvijač __, navijač __, šampon __, šampion __, šampinjon __, farmerke __, trava __, ruža __, štala __, injekcija __, jogurt __, buket __, pogača __, stomak __, ker __, pištaljka __, kroasan __, ždrebe __, sako __, soko __, tuš __, njiva __, hrast __, tablete __, vrabac __, šminka __, rakovi __, bonsai __, vizita __, orasi __, kunić __, stopalo __, zastava __, petao __, analgetik __, luk __, pogača __, gaza __, školjke __, haljina __, muzika __, vo __, so __, kasapin __, himna __, vepar __, gaće __, farmaceut __, terapeut __, džemper __, pašteta __, jež __, burek __, karanfil __, prst __, kreda __, krompir __, jagode __, brijač __, lignje __, jelen __, kačkavalj __, duks __, prase __, prasetina __, peca-nje __, lopta __, fundus __, hirurgija __, pavlaka __, vrat __, suvi vrat __, smeh __, kičma __, keks __, buter __, nokat __, salama __, zemlja __, vrganji __, koreografija __, monografija __, monodrama __, mononukleoza __, četinari __, kulen __, pilule __, koplje __, flaster __, proja __, aplauz __, kikiriki __, slavina __, rakija __, peškir __, čarape __, bendžamin __, levi bek __, amputacija __, simfonija __, sestra __, dijagnoza __, mukanje __, mekinje __, špric __, fikus __, los __, losos __, statista __, lovac __, kvasac __, rebarca __, rebro __.

- A. apoteka
- B. knjižara
- C. selo
- D. ljudsko telo
- E. more
- F. kupatilo
- G. cvećara
- H. bolnica
- I. učionica
- J. pekara
- K. pozorište
- L. mesara
- M. prodavnica hrane
- N. stadion
- O. prodavnica odeće
- P. šuma

VEŽBE. PITANJA I ODGOVORI; RAZNO - POSTAVI PITANJE

Sastavi pitanja tako da ponuđene rečenice budu odgovori na njih.

primer:

Zato što je duvao jak vetar.

- a. Zašto ste odustali od odlaska na izlet?
- b. Zbog čega je odložen let za Beograd?
- c. Zašto ste onda spustili jedra, kapetane?
- d. Zašto su svi juče bili tako nervozni?
- e. Radi čega je padobranac promašio cilj za čitavih dvesta metara?

1. Da bismo uštedeli što više novca.
2. Zato što bi se šef onda jako naljutio.
3. Jer ima strah od letenja.
4. Zato što je u tom restoranu zabranjeno pušenje.
5. Zato što su tačni. Nikad ne kasne.
6. Ne verujem da je to pravi razlog. Verovatno je to samo opravdanje.
7. Zato što je kelner bio izuzetno neljubazan.
8. Jeste, ali i ti bi to radio da si puno mlađi.
9. Zato što nisam bio tamo.
10. Zbog mravâ

11. Tako što su se upoznali u zatvoru.
12. Ne, ni najmanje, a Vama?
13. Neka hvala, drugi put.
14. Samo preko mene mrtvog.
15. Iz tog tvog pitanja se tačno vidi da o tome nemaš pojma.
16. Nije, mislim da je to veoma loš predlog.
17. Ne, ali sledeći put pazi.
18. Da, svakako. Uzeću, ali samo malo.
19. Nema šanse. Nisam ti ja otac da me pitaš takve stvari.
20. Ma hoću, ne brini se, samo već jednom prestani da mi stalno postavljaš to isto pitanje.

REVIZIJA: PADEŽI, VREMENA (PERFEKT, PREZENT, FUTUR PRVI)

1. Popuni rečenice kao u primeru:

U januaru putujemo u _____ (Moskva)
U januaru putujemo u Moskvu.

1. Posle koncerta idemo u _____ (restoran).
2. Idemo u _____ (bioskop).
3. Idem u _____ pre podne (škola).
4. U koju _____ želite da putujete? (zemlja).
5. Svakog dana Miloš ide na _____ (fakultet).
6. Slađana se vratila sa _____. (žurka)
7. Mirko je bio na _____ kod svoje tetke. (proslava)
8. U martu uvek pada puno _____. (kiša)
9. U moru ima puno vrsta _____. (riba).
10. Moja kuća ima nove _____ (prozor).
11. Pored _____ ima jedna mala prodavnica. (crkva)
12. Zbog čega si se posvađao s _____? (Borivoje)
13. U kojem se _____ daje onaj glupi tinejdžerski film? (bioskop)
14. To pitaj profesora koji predaje _____ jezika. (istorija)
15. U mojoj _____ ne piše tako. (knjiga)
16. Jaja se kuvaju u _____. (šerpa)
17. Danas ćemo za _____ jesti _____. (ručak; sarma)
18. Bez muke nema _____. (nauka)
19. Ne volim da se sunčam na _____ (plaža)
20. Te biljke obično rastu pored _____. (more)
21. Sa Meseca se vidi cela _____ (Zemlja)
22. Ne razumemo se s _____ biologije (nastavnica).
23. Ljudi se u poslednje vreme sve više sporazumevaju _____. (tenkovi)
24. U mojoj _____ ne stanuju ti _____. (ulica; čovek)
25. U ovom _____ se ništa ne vidi. (mrak)
26. Koliko _____ ima tvoj _____? (liftovi; neboder)
27. Na osmi sprat se penjem _____. (lift)
28. Često sedim na _____ (terasa).
29. Jovana sprema dobra _____. (jelo)
30. Nema nikakvog _____ da se vraćamo kući _____. (smisao; taksi)
31. U _____ živi nekoliko veoma poznatih pisaca. (Crna Gora)
32. Nema _____ da se setim gde smo letovali pre osam _____. (šansa; godina)
33. U proleće ima puno _____, ali ih u skorije _____ ima i najesen. (trešnje; vreme)
34. U svakom _____ ćemo stići na _____. (slučaj; vreme)
35. Nigde ne vidim navijače _____, ali Partizanovih ima na svim strana ma _____. (Crvena zvezda; stadion)
36. Ove _____ sam uzeo od naše _____. (lutka, ćerka)

2. Popuni rečenice kao u primeru:*

(*Neki primeri imaju dva ili više rešenja)

Gospođa Ratković dobro _____ francuski jezik. (znati)
Gospođa Ratković dobro zna francuski jezik.

1. On više _____ u ovoj fabrici. (ne raditi).
2. Radnici danas nisu _____ na posao. (ne doći).
3. Još juče su mačke _____ u sobi (biti).
4. Sutra _____ Miloš i Jasna (doći).
5. Nemoj da _____ ono što ne _____. (kazati; misliti)
6. Oni koji _____ neka izađu napolje. (pušiti).
7. Kakvo će vreme biti, _____ sutra. (mi - znati).
8. Mima _____ da _____ pre nego što je naučila. (ne znati; kuvati).
9. Mi _____ ono što nam _____. (kupiti; trebati)
10. U ovoj kući nikad _____ dovoljno kafe. (nemati)
11. Zašto te _____ taj hotel? (zanimati)
12. Još uvek se ne zna kada ____ Sale _____ na radiju. (gostovati)
13. Sandra _____ da dođe tek u sredu. (planirati)
14. Dok ____ dvojica _____ treći koristi. (tući se)
15. Maki _____ kako ga oni uvek _____ (ne razumeti; prevariti)
16. U utorak _____ novi kafić u mom kraju. (otvoriti se)
17. Neki ljudi _____ u potpuno hladnoj vodi. (kupati se)
18. U kadi _____ i da se _____ veš. (moći; prati)
19. Arhimed _____ "Eureka!". (uzviknuti)
20. Zašto vi više _____ na moja pisma?. (ne odgovarati)
21. Neke ptice _____ na jug. (seliti se)
22. I mi _____ nekad u ovom kraju. (stanovati)
23. U avgustu obično ne _____ sneg, ali i to _____ na visokim planinama (padati; dešavati se)
24. Vi nikad _____ domaće zadatke. (ne raditi)
25. Jednog dana ove novčanice _____ veoma vredne. (biti)
26. Nekad ____ krave _____ više mleka. (davati)
27. Kad ti _____ tvoja devojka, ti odmah _____ kod Milice (dosaditi; otići)
28. _____ li oni pravo na sopstveni život? (imati)
29. Neca i Luka _____ veoma dugo. (živeti)
30. Nela ____ nekad _____ po ceo dan. (voleti; telefonirati)
31. U celoj Vojvodini žetva _____ ove jeseni veoma dobra. (biti)
32. Hvala vam puno, ali mi _____ crtane filmove (ne voleti; gledati)
33. U ovoj kafani ljudi mnogo _____, a u onoj prekoputa ____ samo _____ . (piti; svađati se)
34. Ovu lekciju _____ na sledećem času. (raditi)
35. Neki ljudi _____ i kad _____. (lagati; ne trebati)
36. _____ li ti dalje od svoga nosa? (videti)

PRIMER MEŠOVITOG TESTA

Stavi prideve i imenice u odgovarajuće padeže:

1. Juče sam razgovarao sa _____ (dobri vojnici)
2. Razgovaramo o _____ (veliki problem)
3. Juče smo videli _____ (Zoranova tetka)
4. Video sam te na _____ (mala fotografija)
5. Sedim iza _____ (najbolji učenik)
6. Sa prozora vidim _____ (zelena trava)
7. Legli su ispod _____ (nisko drvo)
8. Knjigu sam dao _____ (slaba studentkinja)
9. Dragana liči na svoju _____ (stara baka)
10. Po ceo dan ona se gleda u _____ (iskrivljeno ogledalo)

Stavi glagole u odgovarajuća vremena i oblike:

1. Juče su Zorica i Zoran _____ na izletu zajedno (biti).
2. On _____ na more (putovati, futur+negacija)
3. Mi _____ da čitamo ovu knjigu (morati, perfekt+negacija)
4. Pomoću nogu i kostiju _____ (mi, kretati se, prezent)
5. Kad on _____ veći, videće se sličnost (biti).
6. Mi _____ kad se završi film (doći).
7. On _____ domaći zadatak. (uraditi, perfekt+negacija)
8. Molim vas, _____ mi moju svesku (vratiti).
9. Vozili smo se dugo, neprestano _____ velike pauze (praviti+gl.pril. sadašnji)
10. Sledeće subote _____ taj film (mi+gledati).

Odgovori na pitanja:

1. Koliko je sad sati? (slovima) _____
2. U kom mesecu počinju predavanja na fakultetu? _____
3. Odakle je bio Leonardo da Vinči? _____
4. Navedi pet divljih životinja _____
5. Šta je to čaša? _____

Upiši neku zamenicu na praznu liniju.

1. Kupio sam _____ veliku igračku.
2. Prodaćemo _____ stan.
3. Uplašio sam se čoveka _____ je bio jako velik.
4. Moraću da nabavim _____ cipele.
5. Razgovarali smo o _____ bratu.

Sastavi rečenice od ponuđenih reči (možeš koristiti i druge reči)

cigareta, čovek, pevati, loš, dosadno

doktor, dobar, sutra, ići, brzo

sneg, padati, kuća, stalno, zanimljiv

Navedi reč suprotnog značenja (antonim)

1. glup: _____
2. težak: _____
3. istina: _____
4. prodati: _____
5. bolji: _____
6. mršav: _____
7. vući: _____
8. pokvariti: _____
9. mali: _____
10. prošli: _____

Stavi prideve u komparative:

1. prijatan: _____
2. debeo: _____
3. mlad: _____
4. jeftin: _____
5. čudan: _____
6. lak: _____
7. težak: _____
8. srećan: _____
9. zdrav: _____
10. tih: _____

Sastavi pitanja tako da ove rečenice budu odgovori na njih:

1. Preko vikenda. _____
2. Hoću, vrlo rado. _____
3. Zato što je ta planina veoma visoka. _____
4. Nemam vremena. _____
5. Skoro svaki dan _____

Nivo 2-4

TEST - LEKSIKA

Spoji profesije s leve sa alatima s desne strane, kao u primeru.

Primer:

kuvar - varjača

1. daktilograf	nož za staklo.1
2. čistačica	menjač .2
3. pevač	čekić .3
4. pisac	lopta .4
5. nastavnica geografije	reket .5
6. stolar	kasa .6
7. rukometaš	oklagija .7
8. teniser	testera/pila .8
9. frizer	četkica .9
10. pekar	mapa sveta .10
11. snimatelj	mašina za kucanje .11
12. slikar	lenjir .12
13. lovac	olovka .13
14. prodavac	epruveta .14
15. ribar	kamera .15
16. staklorezac	palica .16
17. fotograf	metla .17
18. drvoseča	mikrofon .18
19. učenik matematike	puška .19
20. vozač	mreža .20
21. dirigent	češalj .21
22. hemičar	blic .22

Nivo 4-6

TEST - LEKSIKA

Spoji profesije s leve sa alatima s desne strane, kao u primeru.

Primer:

snimatelj - kamera

1. čelista	peraja .1
2. bubnjar	šešir .2
3. kovač	turpija .3
4. krojač	rečnik .4
5. svećar	britva .5
6. manikir	granata .6
7. lekar	violončelo .7
8. kosač	konač .8
9. kinooperater	mikseta .9
10. mesar	bič .10
11. ratar	karte .11
12. brijač	plug .12
13. mađioničar	valjak (jarac) .13
14. mašinovođa	satara .14
15. artiljerac	stetoskop .15
16. šahista	projektor .16
17. leksikograf	nakovanj .17
18. tonac	doboš .18
19. ronilac	lokomotiva .19
20. gatara	figure .20
21. krotitelj	vosak .21
22. moler	kosa .22

1. Stavi pridev ili prilog u komparativ ili superlativ*

(*neke rečenice nemaju naveden pridev/prilog u zagradi. Odredi ga po smislu)

Moja kuća je _____ od tvoje (velik).

Moja kuća je **veća** od tvoje.

1. Hleb je _____ od cigareta. (jeftin)
2. Beograd je _____ od Beča. (mali)
3. Dejan je danas _____ od Nenada (veseo)
4. Ova knjiga je _____ od svih koje sam dosad čitala. (dosadan)
5. Taj vic je glup, ali ovaj je još _____.
6. Rekli su mi da je lepa, ali je još _____ nego što sam očekivao.
7. Dijamant je _____ dragi kamen. (tvrd)
8. Platina je _____ plemeniti metal. (skup)
9. U Rimu je još _____ saobraćaj nego u Beogradu. (gust)
10. Tvoje cipele su _____ od mojih. (star)
11. Sarme su danas _____ nego prošli put. (slan)
12. Ponekad je kornjača _____ od zeca. (brz)
13. Kupili ste _____ sijalice. (jak) Sad je u sobi _____ nego pre.
14. Meni je _____ pored moga Ilije. (milo)
15. Sale se prvi popeo na _____ planinu na Balkanu. (visok)
16. Juče sam se loše osećao, ali danas sam mnogo _____.
17. Mile je _____ nego ikad. (debeo)
18. Taj Čvorović je sigurno neki tvoj _____ rođak. (dalek)
19. Sutra će biti još _____ nego danas. (toplo)
20. Moj štap je _____ nego tvoj. (tanak)
21. Ne pravi se _____ nego što jesi. (pametan).
22. Ovo je sigurno _____ muzika koja se danas pravi. (žestok)
23. Beograd znači beli grad, ali je to možda _____ grad na svetu. (siv)
24. Treba da budeš _____ u sebe. (sigurna)
25. Ovo je bez sumnje _____ šešir koji sam ikad video. (ružan)
26. Ova slanina je _____ od one druge. (mastan)
27. Kažu da su žuti feferoni _____ nego zeleni. (ljut)
28. Trebalo bi da danas za ručak pojedemo nešto _____. (konkretno)
29. Jelena je drska, ali je Bojana još _____.
30. S mora ćemo se sigurno vratiti _____ nego što smo sad. (crn)
31. To je _____ zemlja u kojoj sam dosad bila. (siromašan)
32. Imate li nešto _____? (sitno)
33. Danas su banane trule, ali ako ih ne pojedete sutra će biti još _____.
34. _____ mi je belo vino nego crno. (drago)
35. Dragana tvrdi da je _____ nego Vanja. (lenj)
36. Bolje krenite ovim putem, _____ je. (kratko)
37. Što južnije to _____. (tužno)
38. Ova ulica mi se čini _____ od one druge. (uzak)
39. Razgovarao sam sa _____ vodnikom. (star)
40. Bulevar Aleksandra Karađorđevića Beograđani _____ (često) zovu samo Bulevar, jer je to _____ (širok) i _____ (velik) ulica u gradu.

TEST: GLAGOLSKI PRILOG SADAŠNJI

Dopuni rečenice kao u primerima:

Napomena:

Na višim nivoima, studenti se mogu stimulisati da sami smišljaju rečenice koje će sadržati ove oblike. Treba napomenuti da oni mogu zameniti skoro sva vremena, tako da bi moguć zadatak bio da smisle po primer u kojem će gl. pril. sadašnji zamenjivati prezent, perfekt, futur I, futur II... Takođe, treba voditi računa i podvući razliku od prideva koji dobijaju sufiks -ći i ovog oblika priloga.

Dok smo se mirno **šetali** kejom, naišli smo na jednog velikog psa koji nas je napao.
Mirno **se šetajući** kejom, naišli smo na jednog velikog psa koji nas je napao.

i obrnuto

Ućeci geografiju, čovek ponekad poželi da ode na neko daleko putovanje.
Kad (dok) ući geografiju, čovek ponekad poželi da ode na neko daleko putovanje.

1. *Kad* vas **gledam** kako zevate i meni se spava.
2. Čovek se brzo umori **penjući se** uz planinu biciklom.
3. **Ne pazeći**, čoveka može da strese struja.
4. *Dok su odlazile* vozom, Anđela i Slađana su nam mahale
5. Televiziju najčešće gledaju **ležeći**.
6. Najviše volim da putujem *dok spavam*.
7. Male odmore smo provodili _____ (**pušiti**).
8. *Dok su se vozili* kolima, kroz prozor im se vijorila zastava.
9. Baba se povredila **preskačući** ogradu od terase.
10. Ikar je doživeo veliko iskustvo **leteći** visoko ka svetu bogova.
11. Autobusom smo se uvek vozili _____ (**pevati**)
12. Mića se ujeo za jezik. Rekao je glupost _____ (**želeti**) da kaže nešto sasvim drugo.
13. *Kad ne radi* ništa, Milan se oseća umorniji nego posle posla.
14. Mnogo ste pogrešili *kad ste se* onoliko **radovali** prvom голу.
15. Jova je pobesneo **čekajući** Tanju da se vrati iz kupovine.
16. Posle svega, Milan će ipak da se vrati, ali _____ (**tugovati**) za Londonom.
17. Poludeću *ako budem govorio* ovako u prazno.
18. Držaću ti palčeve, ali **spavajući**, pošto ispit polažeš suviše rano.
19. Nikad nećeš smisliti dobar poklon *ako budeš* samo o tome **razmišljao**.
20. Ptice umiru *dok pevaju*.
21. Čovek može i da se umori _____ (**sunčati se**) previše.
22. Minja se uvek penjao na deseti sprat peške *a da se* nikad nije previše **umarao**.
23. Otišli su kod lekara _____ (**strahovati**) za svoje zdravlje.
24. Ne verujem da ćeš napraviti veliku karijeru _____ (**prati**) prozore.

MEŠOVITI TEST:

Napomena:

Ovo je primer mešovitog testa. Pogodan je za rad na času, ne za domaći, tako što se studentima zadaje da odgovaraju na pitanja nasumično, kako ih ne bi rešavali čekajući da na njih dođe red i tako unapred spremali odgovor, jer tako ne paze na času. Na primer, sledeći ko je na redu, kaže mu se da dâ odgovor na drugo vežbanje pod brojem 3. Ako ne zna, lektor pita onog ko se javi da zna.

1) Stavi direktni govor u indirektni:

Deca su rekla: "Ne volimo da idemo kod lekara".
Deca su rekla da ne vole da idu kod lekara.

1. Čovek ponekad kaže: "Mnogo mi je teško palo to što imam sve manje posla".
2. Marija je dobra učenica, ali stalno govori: "Ja ne volim da idem u školu i mrzim učenje. To rade samo štreberi. Ja se po ceo dan zezam s društvom, uveče uvek izlazim i jednostavno me ništa drugo ne interesuje".
3. Gospodin Lukić redovno ide kod lekara: "U principu, meni ništa ne fali", često kaže, "ali kod lekara idem da bih proverio svoje zdravstveno stanje za svaki slučaj. U stvari, ja volim da idem kod lekara".*
4. Anđelko i Anđela su brat i sestra. Anđelko kaže: "Moja sestra Anđela je lažljivica jer svojim drugaricama stalno govori: "Ja normalno jedem i najviše volim slatkiše", a kod kuće po ceo dan gladije, ne jede baš ništa da bi u školi mogla pred njima da se prejeda, a opet uvek da bude vitka i mršava".
5. Ne volim kad neko kaže: "Biću kratak".

2) Stavi rečenice u direktni govor:

1. Gospođica Perić neprestano tvrdi da najbrže kuca i da joj nema ravne u daktilografiji u preduzeću u kojem radi, ali i šire. Njene kolegice tvrde uglas da to nije istina, da je svaka od njih i bolja i brža od nje.
2. Danas će Luka sigurno da kaže da je juče bio kod svog lekara, a sutra će da kaže da je danas trebalo da ide ali da je zaboravio. Još će dodati da će da ide sutra.
3. Dejan je rekao da voli da glada stare filmove i da mu nimalo ne smeta što su crno-beli.
4. Učiteljica je svojim učenicima rekla da će sutra da rade test iz geografije, ali je dodala i da ne treba unapred da se spremaju.
5. Marko je pitao svoje drugove zašto idu na pecanje kad napolju pada kiša, a oni su mu odgovorili da vole da kisnu.
6. Jovana će se jednog dana zapitati šta joj je trebalo da se petlja s onim propalicama iz kraja kad je grad pun finih mladića.

* Ova rečenica ima nekoliko mogućih rešenja.

3) Upotrebi ZATO umesto ZATO ŠTO.

Mi danas duže živimo **zato što** su mnoge bolesti izlečive.
Mnoge su bolesti izlečive, **zato** danas mi duže živimo.

1. Nemam nameru da se izvinjavam zato što nisam ni za šta kriv.
2. Sutra će Pera da fotografiše predsedničkog kandidata zato što će za to da dobije puno para.
3. Danas je Mima bila bezobrazna zato što je bila nervozna.
4. Zato što je danas četvrtak, mi smo se lepo obukli i spremili se da pevamo.
5. Prošle godine nije bilo puno snega zato što je bilo previše hladno, a ove godine ga nema zato što je suviše toplo.
6. Dugo smo se svađali zato što se nismo razumeli od samog početka. Tek kasnije smo utvrdili da nije ni bilo razloga za svađu zato što niko nije odmah primetio da je u pitanju bio nespo-razum.
7. Ljudi često nešto prećute zato što su nesigurni u sebe. Posle im bude žao zato što prekasno shvate da su bili u pravu.
8. Ne postoji siguran način da se dođe do sreće zato što je broj mogućih kombinacija beskonačan. Ipak, mnogi su pronašli sreću zato što su probali veliki broj kombinacija.
9. Neki se često boje istine zato što im se ne uklapa u ono što su tog dana planirali da urade.

4) Prema smislu i logici, zameni obeležene zamenice odgovarajućim oblikom imenice ili neke druge promenljive reči.*

Nekad su ljudi mislili da se **ono** vrti oko **nje**.
a) Nekad su ljudi mislili da se **Sunce** vrti oko **Zemlje**.
b) Nekad su ljudi mislili da se **sve** vrti oko **žene**.

1. U **njemu** ima puno **njih**, ali u **njima** nema nikad dovoljno **njih**.
2. Daj svoju **nju** svojoj **onoj**, ali svoju **nju** samo svojoj majci i **njoj**.
3. Moje **ono** je mnogo daleko i zato preko **njega** više volim da ostanem u **njemu** u kojem studiram i u miru spremam **njih**.
4. Iako **joj** je bilo jako toplo, Lidija je ipak otišla svojoj **njoj** u kojoj je bilo puno **nje**, ali bila je vrlo gladna.
5. Dok smo bili kod **nje**, **on** je bio uključen ali ga niko nije gledao jer smo se svi zabavljali igrajući **njih** na **njemu**, pa kad nam je i to dosadilo prešli smo na **njega**, ali vrlo neozbiljan jer smo svi bili popili previše **toga** i **te**.
6. U Subotici ima puno **njih** i zato se ona uzima za **to** uspešnog zajedničkog i složnog **njega**.
7. Kad se **ono** sabere, ispada da ovog **njega** nećemo imati dovoljno **njih** ni za **nju**.
8. Ko pre **njoj** njegov je **ona**.
9. Gde ima **toga** ima i **te**.

* Svaka rečenica ima više rešenja, ali izaberi ono koje ti se najviše sviđa ili ti prvo padne na pamet.

REVIZIJA, TEST:

PREDLOZI I PADEŽI

Upotrebi odgovarajući predlog ili stavi reč iz zagrade u odgovarajući padež.*

(*U nekim slučajevima mogu se upotrebiti različiti predlozi)

1. Sad ti je jasno zašto nam je _____ žurci bilo toliko dosadno.
2. Nema hleba bez _____ (motika).
3. Dosta smo gledali _____ prozor.
4. Jedna lasta ne čini _____ (proleće).
5. Kad vi mislite da se vratite _____ puta?
6. Kupili smo puno jaja da napravimo _____ (velika torta).
7. Pera se kasno vratio _____ škole.
8. Gospodin Stanković je _____ (prodavac).
9. Šta sve to imaš _____ toj torbi?
10. Parfem uvek držim u _____ (kupaćo).
11. Tu odluku doneli smo _____ pritiskom.
12. Na ulici ima puno _____ (čovjek).
13. _____ mojih leđa stoji jedna žena.
14. Da li vi to govorite _____ (ja)?
15. Da li vi to govorite _____ meni?
16. Na _____ (ja) uvek možeš da računáš.
17. Sve je on to izračunao na _____ (svoj kompjuter).
18. Vрати se _____ svoje mesto.
19. Dosta je bilo, idemo _____ (kuća).
20. Knjigu je ostavila _____ kuće.
21. Vratićemo se kroz nekoliko _____ (dan).
22. Kad izlazim _____ kuće, obično prolazim _____ vrata.
23. _____ njenog prozora se ništa ne vidi.
24. Kroz _____ (ona) prozor se ništa ne vidi.
25. Moramo, tako je _____ zakonu.
26. Veliko pismo. Kome _____ (to) pišeš?
27. Naučio sam svog psa da hoda _____ nogu.
28. Nisu se lepo ponašali prema _____ (Vi)?
29. Najzad su se vratili _____ Kopaonika.
30. Pričali smo sa _____ (direktor škole)
31. Pričali smo o _____ (direktor škole)

REVIZIJA:
IMENICE, PRIDEVI, ZAMENICE I PREDLOZI; PADEŽI

Stavi pridev i imenicu u odgovarajući padež ili dodaj odgovarajući predlog, kao u primerima:

A.

Mnogi ljudi ne vole da žive u _____ (visoke zgrade).

Mnogi ljudi ne vole da žive u **visokim zgradama**.

B.

_____ prodavnice smo izašli tužni jer nismo našli šešire _____ slame.

Iz prodavnice smo izašli tužni jer nismo našli šešire **od** slame.

1. Deca vole da se igraju u _____ (parkovi) i da putuju _____ more.
2. Kad god se Zoran vraća iz _____ (škola), sretno mnogo _____ (stari prijatelji).
3. _____ (čovjek) se ne sviđa kad ga svi posmatraju.
4. _____ (majka) se ne sviđa kad ne može da vidi _____ (deca) _____ prozora.
5. U _____ (neboderi) se ljudi žale _____ buku.
6. Igor i Sale su otišli na _____ (planina) i brzo se popeli na _____ (vrh).
7. U _____ (Milenina torba) nalazi se sveska _____ linije.
8. Sporedni ulaz _____ pozorište se nalazi u _____ (Francuska ulica)
9. Po _____ (Marfijev zakon) hleb uvek pada _____ namazanu stranu.
10. _____ Petrovića se uvek osećam kao kod _____ (kuća).
11. Navijači Zvezde imali su puno _____ (razlog) da se raduju jer je Radić odbranio _____ (penal).
12. Kupci su navalili _____ robnu kuću kad su čuli za _____ (rasprodaja).
13. Pored _____ (ja), _____ izlet idu još dvoje _____ (moji prijatelji).
14. Filološki fakultet se nalazi _____ Studentskom _____ (trg), a Poljoprivredni _____ Zemunu.
15. U _____ (Perin kompjuter) nema _____ (nepotrebni podaci).
16. Ključ _____ učionice je u _____ (kabinet).
17. Suncokret je vrsta _____ (cvet) koja je uvek okrenuta _____ Suncu.
18. Sa _____ (žurka) sam se vratio sa _____ (one), ali bez _____ (oni).
19. Kako misliš da _____ (ona) vratiš _____ (olovka) kad nije došla _____ fakultet?
20. Ima li u _____ (ovaj grad) _____ (normalni ljudi)?

SINTAKSA; PREZENT; FUTUR I i II, AORIST, IMPERFEKT, PREZENT ZA
BUDUĆNOST I PROŠLOST, KONDICIONAL

Napomena:

Prezent može označavati i radnju koja se desila u prošlosti (narativni prezent) i koja će se desiti u budućnosti, a može predstavljati i zamenu za neka modalna značenja. Ovakva distribucija prezenta veoma je raširena u srpskom, naročito u govornom jeziku. Za radnju u budućnosti mogu se upotrebiti samo *nesvršeni* glagoli mada je u svakodnevnom govoru već dosta dugo prisutna i upotreba svršenih (npr. *vidimo* se sutra; možda *padne* kiša i sl), što se smatra nepravilnim.

Kao u primerima, zameni glagol u prezentu odgovarajućim u nekom drugom vremenu.*
(*Neki slučajevi imaju više rešenja, a neki se ne mogu zameniti nijednim drugim oblikom)

a. Juče **vidim** Marka kako **kupuje** nov auto, a **ne znam** otkud mu toliko para.

Juče **sam video (videh)** Marka kako **kupuje (je kupovao, kupovaše)** nov auto, a **ne znam (nisam znao)** otkud mu toliko para.

b. Sutra **idemo** u pozorište, ako **stignemo**.

Sutra **ćemo ići (bismo išli)** u pozorište, ako **budemo stigli**.

1. **Dolazite** li na večeru? **Spremam** lasanje.
2. **Idem** ja tako ulicom i odjednom **padnem** na nos; sapleo se o nešto.
3. Ove godine sigurno **pada vlada**, a onda **slede** vanredni izbori.
4. Ako **se desi** da **nema** mesta, **ne idemo**.
5. Pre nekoliko godina **zvoni** mi neko na vrata. Ja **otvorim** i **vidim** poštara koji mi **kaže**: "Od sledećeg meseca penzije više **ne dostavljamo** na kuću."
6. Prekosutra sigurno **gubimo** utakmicu od uvek neprijatnog Azerbejdžana.
7. Juče **odem** u fabriku gde mi **kažu** da od sledeće godine **radim** u trećoj smeni.
8. **Dolazim** sigurno, čak i ako **ne mogu**.
9. **Vidim** jutros Pericu kako **trči** i **pitam se** kuda toliko **žuri**.
10. Kako stvari **stoje**, od sledeće godine **nema** posla ni za koga, osim ako se **ne desi** neko čudo.
11. Dok se **ne smirite**, **ne razgovaram** sa vama!
12. Da **upoznaš** bolje svoju zemlju, **moraš** više da **putuješ**.
13. U Nikšiću se od sledeće godine **održavaju** dani piva.
14. Uz izvesne uslove **prihvatam** vaš poziv.
15. **Ne dam** ti svoju sliku. Kakav si, **ima da je izgubiš**.
16. U aprilu se **očekuje** zahlađenje, a moglo bi da **se desi** i da padne sneg.
17. **Molimo** klijente da na kasi **prebroje** novac. Ne **primamo** kasnije reklamacije.
18. Ako Vam **se desi** da izgubite pasoš, javite se odmah najbližem konzulatu.
19. Ako **nema** prevelike gužve, **dolazimo** i mi na karneval u Veneciji ove godine.
20. Ne brini se, **žurim** ukoliko **se dogodi** da oni **krenu** ranije.

Na prazne linije upiši odgovarajuće upitne zamenice*.

(*Najčešće je moguće upotrebiti više zamenica, čime se menja smisao pitanja, a često pitanje može biti i besmisleno, ali gramatički ispravno).

1. Gde... ?	17. Radi koga... ?	33. O čemu...?
2. Kad... ?	18. Odakle... ?	34. Po kome...?
3. Zašto... ?	19. Od kada (otkada...) ?	35. Da li...?
4. Kuda...?	20. Čemu... ?	36. Nad kim...?
5. Koliko...?	21. Na čemu... ?	37. Sa čim...?
6. Zbog čega... ?	22. Po čemu... ?	38. Ispod čega...?
7. Radi čega... ?	23. Za kad... ?	39. Iznad čega...?
8. Kako...?	24. Dokle... ?	40. Od koga...?
9. Šta...?	25. Do kad...?	41. Koliki/e/a...?
10. Kako to da... ?	26. Oko čega...?	42. O kome...?
11. Otkud... ?	27. U vezi s čim...?	43. Iza čega...?
12. Odakle... ?	28. Koliko dugo...?	44. Koji/koja/koje...?
13. Ko...?	29. Koliko često...?	45. Kakav/a/o-/i/e/a...?
14. S kim... ?	30. Koliko daleko...?	46. S koliko...?
15. Otkud to da...?	31. Od čega...?	47. U koliko...?
16. Zbog koga... ?	32. Iz čega...?	48. Za koliko...?

Primer:

1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 14, 15, 16, 17, 26, 27, 35, 38, 39, 43 ste se posvadali?

1. _____	su se oni prvi put upoznali?
2. _____	smo bili na koncertu?
3. _____	se bojiš aviona?
4. _____	govorite srpski?
5. _____	se stidite da im to kažete u lice?
6. _____	bi objasnio funkciju pluskvamperfekta u jeziku?
7. _____	ideš u taj restoran?
8. _____	stanuješ u neboderu?
9. _____	sati prestaje policijski čas?
10. _____	ste diplomirali?
11. _____	pticama služe krila?
12. _____	se koristi grejalica?
13. _____	je razlika između njih dvoje?
14. _____	se pravi od drveta?
15. _____	se razlikuju muškarac i žena?
16. _____	se proizvodi čelik?
17. _____	radnici rade u tri smene?
18. _____	boluju lekari?
19. _____	praznici ponekad traju toliko dugo?
20. _____	se nalazi ključ od stana?
21. _____	se putuje od Niša do Budve?

REVIZIJA, TEST:
PITANJA I ODGOVORI

Postavi pitanje tako da istaknuti deo rečenice bude odgovor.

Marina i Darko su **odlični učenici**.
Šta su Marina i Darko?

1. Juče su svi studenti bili **na izletu**.
2. Juče su **svi studenti** bili na izletu.
3. **Juče** su svi studenti bili na izletu.
4. Kad svi odu kući, ostaće **samo domar** da čuva školu.
5. Kad svi odu kući, ostaće samo domar **da čuva školu**.
6. **Kad svi odu kući**, ostaće samo domar da čuva školu.
7. Kad svi odu **kući**, ostaće samo domar da čuva školu.
8. Nema **hleba** bez motike.
9. Nema hleba **bez motike**.
10. U Srbiji **ima puno lepih brda, planina, dolina, reka, potoka i jezera**.
11. **U Srbiji** ima puno lepih brda, planina, dolina, reka, potoka i jezera.
12. U Srbiji **ima puno** lepih brda, planina, dolina, reka, potoka i jezera.
13. U Srbiji ima puno lepih brda, planina, dolina, reka, potoka **i jezera**.
14. Mnogo želim **da putujem i da vidim sve interesantne zemlje i gradove**.
15. Mnogo želim da putujem i **da vidim sve interesantne zemlje i gradove**.
16. Mnogo želim da putujem i da vidim **sve interesantne zemlje i gradove**.
17. **Mnogo** želim da putujem i da vidim sve interesantne zemlje i gradove.
18. Zato što je sutra nedelja **spremaćemo nešto lepo za ručak**.
19. Zato što je sutra nedelja spremaćemo **nešto lepo za ručak**.
20. **Zato što je sutra nedelja** spremaćemo nešto lepo za ručak.
21. Zato što je sutra nedelja spremaćemo **nešto lepo** za ručak.
22. U mom dragstoru uvek ima **svežeg hleba iako radi neprekidno**.
23. U mom dragstoru **uvek ima** svežeg hleba iako radi neprekidno.
24. **U mom dragstoru** uvek ima svežeg hleba iako radi neprekidno.
25. U Evropi su nekad živele **mnoge divlje životinje kojih više nema**.
26. **U Evropi** su nekad živele mnoge divlje životinje kojih više nema.
27. U Evropi su **nekad** živele mnoge divlje životinje kojih više nema.
28. U Evropi su nekad **živele** mnoge divlje životinje kojih više nema.
29. **U Nišu** vrlo često pada kiša.
30. U Nišu vrlo često pada **kiša**.
31. U Nišu **vrlo često** pada kiša.
32. Nekad su ljudi mislili **da je Zemlja ravna ploča**.
33. **Nekad** su ljudi mislili da je Zemlja ravna ploča.
34. Nekad su ljudi mislili da je Zemlja **ravna ploča**.

SINTAKSA: ZAMENICE, PADEŽI

Upotreba zamenica **koji, -a, -e (kojeg, kojem... - koga, kome...)** i **šta (čijeg, čijem... - čega, čemu...)**.

Upiši odgovarajući oblik odnosno-upitne zamenice na praznu liniju, kao u primeru*
(*U nekim slučajevima ima više rešenja)

U Kragujevcu ima mnogo bendova _____ sviraju hevi-metal.
U Kragujevcu ima mnogo bendova **koji** sviraju hevi-metal.

Napomena:

Obratiti pažnju na zamenicu **što**, koja često može da se upotrebi umesto nekih drugih.

1. Jeste, to je ona stara gitara na _____ sam naučio da sviram.
2. Je l' to ono vino od _____ boli glava?
3. Od _____ me toliko boli glava?
4. _____ se više bojiš, miša ili slona?
5. Kako to da tebi taj sos uvek tako dobro ispadne? U _____ je tajna?
6. Kako vam brzo rastu deca! _____ ih to hranite?
7. U _____ filmu beše ona scena kad onog tipa pojedu mravi?
8. Na _____ ste vi? Na vinu ili pivu?
9. Kako se to ponašaš? Od _____ si to naučio?
10. Je l' to onaj političar _____ voli da psuje?
11. Oko _____ ste se posvađali?
12. U _____ grmu leži zec?
13. Na _____ spratu živite?
14. Dobar dan. Na _____ sprat idete?
15. Sa _____ sprata ste pali?
16. S _____ biste voleli da idete na godišnji odmor?
17. _____ biste voleli da putujete u Kotor?
18. Jana je ona devojčica _____ voli da crta.
19. Od _____ mesa se prave pljeskavice?
20. To je onaj Steva _____ je pobegao iz zatovora.
21. Vraćam se iz firme u _____ sam zaposlen.
22. To je istinita priča po _____ je snimljen jedan film.
23. Kakav je hleb zavisi i od toga od _____ je brašna napravljen.
24. Od _____ zavisi hoćemo li dobiti dobre ocene?
25. To je onaj Joca _____ stanuje na Vračaru.
26. Ovo su krave _____ daju puno mleka.
27. U _____ ulici se nalazi Narodno pozorište?
28. Ne znam ni ja od _____ je ovo jelo tako ljuto.
29. Zaboravili su radi _____ su se toliko radovali.
30. Nemate _____ da se plašite.
31. U _____ si mesecu rođen?
32. On je taj čovek _____ treba da se obratite.

Nivo 5-6

SINTAKSA I LEKSIKA: PISMENE VEŽBE

Sastaviti priču od ponuđenih reči. Svaka od ovih reči mora da se nađe bar jednom u priči, a sve ostalo je stvar slobodnog izbora studenta.*

(*Obratiti pažnju na razliku između prideva i priloga)

IMENICE:

STAN
GOST
MIŠLJENJE
GLUPOST
ČOVEK
NIVO
OSOBA
SITUACIJA
KARAKTER
ZVUČNIK
MUZIKA
JELO
SARMA
FILM
PEČURKA
RADIJACIJA
KRIVICA
LAŽ

PRIDEVI:

GLUP
STALAN
ZELEN
MALO
ČEKATI
VELIK
TANAK
GLASAN
LJUT
SLAB
BESMISLEN
NEKORISTAN
KRATAK
UPLAŠEN
LAŽNI
NESLAN
VESEO
PRAKTIČAN

PRILOZI:

BRZO
OČEKIVANO
MALO
MNOGO
AUTOMATSKI
PREVIŠE
OPUŠTENO
OVDE

GLAGOLI:

PEVATI
KUKATI
ČEKATI
SMEJATI SE
PLAŠITI
GLEDATI
KRASTI
RIZIKOVATI
IGRATI
PUCATI
SKAKATI
PLATITI
PREMEŠTATI
TRAMPITI SE
ŠUŠKATI
PALITI
POČETI

Nivo 4-8

SINTAKSA: ZAVISNE I NEZAVISNE REČENICE

Dopuni rečenice:

U jednom selu kod Kragujevca _____, ali nisu mogli da

Dok su neki više voleli _____, drugi su radije _____ . U crkvi je

_____ , ali to je njihovoj deci _____

_____ . Kad je najstariji sin jednom _____ , pa se zbog toga _____ , neki u porodici su

Zbog toga je rekao svima: " _____ i vratiću se tek kada _____ "

Na to mu je otac odgovorio: "To je tvoj problem, ali _____ "

Posle toga _____ , a mnogi su se pitali _____

Nije prošlo ni godinu dana a _____ . Međutim, ne bi to bilo tako _____

_____ , bez obzira što _____ . Iako _____ , kasnije su _____

Na kraju su _____ , pa je majka _____ . Od tada u _____

IZRAZI, POREĐENJA

Kako se kaže?

1. jak kao _____
2. spor kao _____
3. brz (juri) kao _____
4. velik kao _____
5. mali kao _____
6. vredan (radi) kao _____
7. radi (funkcioniše) kao _____
8. lenj kao _____
9. gluv kao _____
10. star (mator) kao _____
11. debeo kao _____
12. mršav (tanak) kao _____
13. pijan kao _____
14. pije kao _____
15. slobodan kao _____
16. smrdi kao _____
17. glup kao _____
18. pametan kao _____
19. lep kao _____
20. ružan kao _____
21. sladak kao _____
22. ravan kao _____
23. besan (ljut) kao _____
24. čist (neuprljan) kao _____
25. lukav kao _____
26. zdrav kao _____
27. lud kao _____
28. spava kao _____
29. jede kao (ako puno jede) _____
30. jede kao (ako malo jede) _____
31. jede kao (ako nepristojno jede) _____
32. psuje kao _____

33. lak kao _____
34. težak kao _____
35. gladan kao _____
36. bogat (pun) kao _____
37. uplašen (boji se) kao _____
38. puši kao _____
39. laže kao _____
40. smešan kao _____
41. dosadan kao _____
42. veran kao _____
43. kriv (pogubljen) kao _____
44. bedan kao _____
45. čvrst, tvrd kao _____
46. hladan kao _____
47. tvrdoglav kao _____
48. uporan kao _____
49. peva kao (ako lepo peva) _____
50. priča kao (ako puno priča) _____
51. dobar kao _____
52. prljav kao _____
53. mudar kao _____
54. pun kao _____
55. pliva kao (ako dobro pliva) _____
56. pliva kao (ako loše pliva) _____
57. bled kao _____
58. grbav kao _____
59. tvrd kao _____
60. siromašan kao _____

ODGOVORI:

1. jak (snažan) kao *bik, konj, vo, od brega odvaljen*
2. spor kao *puž, kornjača*
3. brz kao *munja, ris, zec*
4. velik kao *slon, kuća, kit, Sunce*
5. mali kao *mrav, miš, zrno graška*
6. vredan (radi) kao *mrav, pčela, (lud, blesav)*
7. radi (funkcioniše) kao *švajcarski sat, mašina, lud, blesav*
8. lenj kao *trut*
9. gluv kao *top*
10. star (mator) kao *mumija, Biblija, Metuzalem*
11. debeo kao *svinja, bumbar, ormar*
12. mršav (tanak) kao *igla, prut, list, glista, slamka*
13. pijan kao *letva, majka, zemlja*
14. pije kao *smuk, sunđer*
15. slobodan kao *ptica (na grani)*
16. smrdi kao *tvor, riba, govno*
17. glup kao *točak, ćuskija, top, točilo*
18. pametan kao *pčela, mrav*
19. lep kao *slika, upisan*
20. ružan kao *pas, grob, veštica, đavo, vrag*
21. sladak kao *šećer, bombona, med*
22. ravan kao *daska*
23. besan (ljut) kao *ris*
24. čist (neuprljan) kao *suza*
25. lukav kao *lisica, vidra*
26. zdrav kao *dren, jabuka*
27. lud kao *zvono, struja, luster, kupus*
28. spava kao *top, zaklan*
29. jede kao (ako puno jede) *lud, da mu je poslednji put, nezdrav*
30. jede kao (ako malo jede) *ptica, vrabac*
31. jede kao (ako nepristojno jede) *svinja*
32. psuje kao *kočijas*
33. lak kao *pero*
34. težak kao *slon, konj, olovo, kamen*
35. gladan kao *pas, vuk*
36. čuti kao *riba, grob*
37. uplašen (boji se) kao *mrav, ptičica*
38. puši kao *dimnjak, smuk, Turčin, furuna*
39. laže kao *pas*
40. smešan kao *klovn, pajac, crtani film*
41. dosadan kao *proliv*
42. veran kao *pas*
43. kriv (pogrbljen) kao *kifla, paragraf*
44. bedan kao *crv*
45. Čvrst kao *stena*
46. hladan kao *led*
47. tvrdoglav kao *magarac, mazga*
48. uporan kao *mrav, magarac*
49. peva kao (ako lepo peva) *slavuj*
50. priča kao (ako puno priča) *navijen*
51. dobar kao *duša, hleb (lebac), dobar dan*
52. prljav kao *svinja, prase*
53. mudar kao *sova*
54. pun kao *oko*
55. pliva kao *riba*
56. pliva kao *sekira*
57. bled kao *krpa*
58. grbav kao *kamila*
59. tvrd kao *kamen*
60. siromašan kao *crkveni miš*

VEŽBE, GLAGOLSKI PRILOG PROŠLI (PARTICIP PERFEKTA)

Uradi rečenicu po modelu:

Kad je napravio oruđe od metala, čovek je lakše lovio.

Napravivši oruđe od metala, čovek je lakše lovio.

Ili obrnuto:

Pojevši ručak, Zorica je prestala da bude gladna.

Kad je pojela ručak, Zorica je prestala da bude gladna.

1. **Pošto je uvideo** da nema drugog rešenja, Đorđe je platio kaznu.
2. **Čim su se doselili** u novi stan, Paunovići su ga odmah sredili po sopstvenom ukusu.
3. **Najevši se**, i Olji i Slađani se prispavalo.
4. **Čim je snimio** svoj dosad najbolji film, Kusturica je odmah započeo rad na novom.
5. **Prevrnuvši se** u krevetu na drugu stranu, Ratko je nastavio da spava.
6. **Potraživši** savet od svoje žene, službenik Predrag Luković počeo je da napreduje na poslu.
7. **Čim su stigli** u Beograd, odmah su kupili plan grada.
8. Kad je, **nagnuvši se** kroz prozor, Aleksandra shvatila da se nalazi na osamnaestom spratu, počela je da vrišti jer pati od vrtoglavice.
9. **Videvši** kakve su danas cene, gospođa Mitić je otišla s pijace **a da ništa nije kupila**.
10. **Napravivši** uspešno dvostruki salto, klizačica Mira bila je sigurna u pobedu.
11. **Kad se vratila** s mora, Biljana se očigledno prolepšala.
12. **Kad se sve sabere**, nismo tako loše prošli.
13. **Doselivši se** na Balkan, Sloveni su sa sobom doneli i svoje običaje.
14. Sonja i Darko shvatili su da su zaboravili najvažnije stvari tek kad **su raspakovali** kofere.
15. **Upisavši se** u Ginisovu knjigu rekorda, Dejvid Vots je ostvario svoj životni san.
16. Marija Damjanović je pronašla sebe najzad **odabravši** pravi poziv.
17. Dragutin Topić oborio je balkanski rekord tek **kad je skočio** peti put.
18. **Umislivši** da je bio inspirisan, Zoran je ovaj put napravio sasvim osrednju izložbu.
19. Igor je shvatio kako život može da bude veseo tek **pošto je** poslovno **posetio** Afriku.
20. Napoleonu je postalo jasno da će izgubiti bitku tek **kad se** u nju **upustio**.
21. Jovana je rešila da napusti fakultet **kad je shvatila** kako je manekentsvo unosan poziv.
22. Damir se naljutio, pokazujući svoju ljutnju **tako što je zalupio** vrata za sobom u odlasku.
23. Slavko se osamostalio tek **pošto je okrenuo** leđa svom šefu.
24. **Budući da su se** na brzinu **spremile** za nastup, balerine još mogu da budu i zadovoljne kako su prošle kod publike.
25. Ne znam kako si mislio da položiš ispit **kad si** knjigu **pročitao** samo jednom, i to površno.
26. Mirko i Slavko nisu hteli da odu kući **dok** pre toga **nisu upecali** po tri velike ribe.
27. **Iako nije shvatio** vic, Kiza se ipak nasmejao radi reda.
28. **Ne mogavši** drugačije da pređe reku, Milan ju je preplivao.
29. **Čim je stigla** kod zubara, Katarinu je prestao da boli zub.
30. Gustav i Maja su odmah otišli **pošto su shvatili** da im tu nije mesto.

Nivo: 5-8

VREMENA, ZNAČENJA, GLAGOLSKI HOMONIMI, GLAGOLSKI VIDOVI

Izaberi glagol i upotrebi ga u odgovarajućem obliku, kao u primerima.

(Neke rečenice imaju više rešenja).

odneti
otkriti
odmarati se
igrati (se)
(pro)naći
odlučiti (se)
postaviti (postavljati)

pokriti
(po)jesti
vratiti se (vraćati se)
voditi
otići
raditi
(na)ljutiti se

1.

Evropljani nisu znali za krompir pre nego što _____ Ameriku.
Evropljani nisu znali za krompir pre nego što **su otkrili** Ameriku.

2.

Kad sve _____ nećete više biti gladni.
Kad sve **budete pojeli** nećete više biti gladni.
(ili: Kad sve **pojedete** nećete više biti gladni.)

1. Idi na pijacu i ne _____ bez boranije.
2. Gradonačelnik Leskovca _____ da čevapčići postanu zaštitni znak tog grada.
3. Kad sam _____ kući s posla, gosti su već _____.
4. Nikola Tesla je neke svoje izume ostavio nedovršenim, _____ sa sobom njihovu tajnu u grob.
5. Kolumbo _____ Ameriku, ali je posle nije _____.
6. Moraš _____ šta ti je u životu bitno.
7. Ako ni ova partija ne _____ pobjednika, moraćemo da _____ majstoricu.
8. Partizan _____ 3:0, ali je na kraju ipak uspeo da izgubi utakmicu.
9. Ako ne _____ barem dve porcije, ova domaćica će _____.
10. Kad se _____ s puta, hoću da sve _____ na svom mestu.
11. Saša i Sandra _____ da imaju decu tek kada završe fakultet.
12. Mirka _____ svoj prtljag na garderobu, a posle nije _____ neke stvari u svom koferu.
13. Kad ste _____ ključeve, da li ste odmah _____ od kuće?
14. Neki ljudi više vole _____ šah nego tango.
15. Petar je voleo da po ceo dan provede u gradu, uopšte _____ kući barem nešto da _____.
16. Svega toga ne bi bilo da je Perica na vreme _____ u policiju.
17. Ako se ispostavi da nije bilo razloga da vi _____, da li _____?
18. Nismo mi ljudi, mi samo _____ svoj posao, a ljudi su oni koji su nam dali to

- _____.
19. Otišli smo na more da _____, a ne da _____.
 20. Kad god ___ Ivana _____ sa instituta, zatekne decu kako crtaju po zidovima.
 21. Po ceo dan _____ ko crnac, a nikad nemam vremena da _____.
 22. Tetka Olja _____ u drugu sobu da gleda televiziju, zaboravivši _____ bebu koja je upravo zaspala.
 23. Luna je naučila kako _____ sto.
 24. Vesna i Nada dobro _____ tenis, ali to _____ prekasno.
 25. Mogu li bilo šta da ti kažem a da _____?
 26. Biljana ga _____ svuda sa sobom, kao da je on neka vrsta njene maskote.
 27. Branka _____ prodajnu izložbu i uspela je da proda pet velikih slika.
 28. Ne bih se ja _____ da su mi rekli da neće _____ ranije.
 29. Naučnici su uspeli da produže ljudski vek _____ razna medicinska sredstva.
 30. Vi ništa ne _____, samo _____ te ćevape.
 31. Bernar _____ na izgradnji Ajfelove kule, ali se zbog toga nije _____ u udžbenicima istorije arhitekture.
 32. Goran _____ u fotelji, kad je Jasna odjednom došla i onda opet _____.
 33. _____ ja vremena da popravim mašinu, ali nisam ni primetio da _____.
 34. Kad god odlučim da sednem _____ zazvoni telefon, a kad sednem _____ obično se stvore idealni uslovi za rad.
 35. Marina nikako _____ veš na pranje, a već toliko dugo stoji da su neke stvari moljci skroz _____.
 36. Daj _____ već jednom kakva jaja hoćeš da ti spremim.
 37. Snežana je skroz pokisla _____ kući iz kluba.
 38. Branka se uopšte nije ugojila iako nimalo _____ računa o tome koliko _____.
 39. Kad se mi _____, vi ćete već biti daleko.
 40. Nemoj _____, ali moram da ti kažem da ti jako loše _____ karte.
 41. Deca _____ u parku, a onda je odjednom počeo zemljotres.
 42. Dok _____ ko je ubica, ja neću prestati da čitam ovaj krimić, makar mi _____ svi autobusi.

GLAGOLI: HOMONIMI, SINONIMI, IDIOMI, VREMENA, VIDOVI, ZNAČENJA

Izaberi glagol po smislu i stavi ga u odgovarajuće vreme*:

(*U nekim slučajevima moguće je upotrebiti više glagola sa spiska)

raditi (uraditi, proraditi, poraditi, izraditi) (se)
praviti (napraviti, popraviti) (se)
baviti se (pozabaviti se)
obaviti (obavljati)
činiti (načiniti, učiniti) (se)
ponašati se (poneti se)
vršiti, izvršavati (izvršiti)
postupati (postupiti)
sprovesti (sprovoditi)
izvesti (izvoditi)
spremati, pripremati (spremiti, pripremiti)

1. Ne bih se ja time _____ da ne moram. To ja zbog para.
2. Već duže vreme taj video-rikorder ne _____, ali ako hoćeš _____ ga.
3. Ako ne prestaneš da _____ te grimase, poplašićeš svu decu u parku.
4. Poslastičari _____ kolače, oni se time _____.
5. _____ smo savršen plan: on će da kuva, a mi ćemo da jedemo.
6. Jedna lasta ne _____ proleće, ali zato dve laste mogu da _____ puno malih lasti.
7. Ne _____ se važan. Tek dva meseca _____ a već misliš da si neka krupna zverka.
8. Živi već tri godine kod njih u gostima ne _____ ništa.
9. Samo ga šutni i _____. Takvi su ti stari televizori - sve na silu.
10. Neki studenti se _____ kao majmuni, ali to ne znači da se jednog dana neće _____ ozbiljnim poslovima.
11. Ne znam kako ste to _____, ali otkako ste se pojavili televizor više ne _____.
12. Ništa mi se ne _____ već danima. Čim me prođe ovo raspoloženje _____ se tim poslom.
13. Šta to _____? Po tvom ponašanju bi se reklo da se _____ o nečem ozbiljnom.
14. Savić je zvanično zaposlen u Novom Sadu, ali zapravo _____ na crno u Somboru.
15. Vojnici nisu _____ po pravilima službe i zato su kažnjeni.
16. Očigledno je da su Đinđiću kriminalci _____ o glavi već dugo. U suprotnom ne bi _____ ovo ubistvo.
17. Pazi šta _____, ovakvo tvoje ponašanje uvek se može protumačiti kao da se _____ nečim sumnjivim.
18. Oni se nisu lepo _____, ali vi ste dobro _____ što ste tako mirno reagovali.
19. Veruje se da su pošto su _____ masakr, pojedini zločinci _____ samoubistvo.
20. Meni se _____ da imamo realne šanse u revanšu. Mihajlović je _____ čudo postigavši dva gola u poslednjih pet minuta.
21. Ne, banka više ne _____, ali dođite sutra i (mi) _____ sve što treba.

22. Zar vam se ne _____ da ste malo preterali?
23. Skakačica je dobro _____ dvostruki salto, ali je slabo uskočila u vodu.
24. Ivan nije obučar, ali ume da _____ cipele.
25. S obzirom na to kako su prema njemu _____ još je i dobro prošao.
26. Očigledno je da ovde policajci ne _____ svoju dužnost kako treba. U suprotnom se ne bi tako _____.
27. Šta je _____ !? _____ grudvu i pogodio profesora u glavu!?
28. Ta agencija navodno _____ dezinfekciju i deratizaciju, ali meni se više _____ da se _____ nekim drugim poslovima.
29. Ako pronađemo načina, _____ taj plan u delo.
30. Ta cura se _____ kao kuvana noga, a još se i _____ važna.
31. Šta nam lepo _____ za ručak?
32. Ta knjižara _____ do ponoći, ali mi se _____ da se zaposleni _____ krajnje neljubazno.
33. Nismo se još _____ za put, moramo još nešto da _____, sačekajte nas malo.
34. Otkako _____ za vlast, prilično se _____. Više nije onako mršav.
35. Ma samo ti se _____, oni su, u stvari, jako fini ljudi.
36. Savezna vlada rešila je da _____ popis stanovništva sledeće godine. Popis će biti _____ na celoj teritoriji naše zemlje bez Kosova.
37. Šta ste mu to _____ ? Izgleda kao da su ga krave žvakale.
38. Šta da se _____ ? On se _____ kao skot i tu se ništa ne može _____.
39. Danka i Tanja su lokale cele noći i totalno su se _____. Znači, opet sutra ništa neće _____.
40. U toj kasarni _____ se obuka za specijalce.
41. Kad god spremim ispit, _____ sve pogrešno. _____ se da je najbolje izlaziti nespreman.
42. Svesni smo da smo _____ gluposti i _____ se nedolično, ali obećajemo da ćemo se _____.
43. Ne _____ se fin, svi znamo da si ti sklon da _____ i najpoštenijeg čoveka.
44. Ako ne budeš _____ po uputstvu, nemoj da se čudiš što ti mobilni neće _____.
45. _____ mi samo neki sendvič da pojedem nešto na brzinu.
46. Pazite kako se _____ za stolom i ne _____ predstavu kao što obično _____.

GLAGOLI: HOMONIMI, SINONIMI, IDIOMI, VREMENA, VIDOVI, ZNAČENJA

Izaberi glagol po smislu i stavi ga u odgovarajuće vreme:

koristiti (iskoristiti) (se)
služiti (poslužiti, uslužiti) (se)
upotrebiti (upotrebljavati)
trošiti (potrošiti)

1. Branka se sama _____ voćem koje je stajalo na stolu.
2. Ako nećete da _____ mozak, najbolje da ni ne idete na časove.
3. Mnogi političari se _____ jeftinom demagogijom kako bi stekli birače.
4. Logično je da vojska _____ teško naoružanje, ali nije logično da se time _____ i sitni kriminalci.
5. Milan se snašao ni ne _____ najjače adute koje je imao.
6. Rekli su mi da je telefon nov, ali deluje kao da je već _____.
7. Taj foto-aparat me je besprekorno _____ 10 godina, a onda se odjednom skroz raspao.
8. Ma ona je njega samo _____ i zatim odbacila kao prljave gaćice.
9. Kad vas čujem kako se _____ engleskim, pitam se gde ste ga tako naučili.
10. U ovom lokalu ne _____ alkohol pijanim osobama.
11. Sandra _____ sve pare na garderobu pa posle gladuje nedeljama.
12. Te devojke su za samo dva dana _____ sav toalet-papir koji smo imali kod kuće.
13. Samo se vi _____, osećajte se kao kod svoje kuće.
14. Znate li vi kako se _____ ovaj mobilni telefon?
15. Nikad ne _____ hemijsku olovku, uvek se radije _____ tankim flomasterom.
16. Čemu _____ ova sprava?
17. Nikad ne _____ usluge te avio-kompanije jer na njihovim linijama _____ užasnu hranu.
18. Previše sam vremena _____ na gluposti. Sad moram da radim i da vreme _____ maksimalno rentabilno.
19. Trenutno se _____ tatinim kolima, ali to je zato što su moja na popravci.
20. Vidim da _____ moju pastu za zube. Zašto ne kupiš sebi jednu?

GLAGOLSKI PREDLOZI, HOMONIMIJA

Po smislu odaberi glagol i stavi ga u odgovarajući oblik, kao u primeru:
(Neke rečenice imaju dva ili više rešenja)

uraditi
obraditi
odraditi
zaraditi
naraditi se
poraditi
proraditi
izraditi

obaviti
probaviti
zabaviti (se)
nabaviti
dobaviti
izbaviti (se)
pozabaviti se
pribaviti

Milena obično ne radi domaće zadatke, ali ovaj put _____.
Milena obično ne radi domaće zadatke, ali ovaj put **je uradila.**

1. Baš smo se lepo _____ na ručku kod Branka.
2. Nismo se baš _____ ove nedelje, ali ćemo zato sledeće crći od posla.
3. Ako ne _____ dovoljno ovog leta, preko zime nećeš imati novca ni za hleb.
4. Šta mi je crko još pre mesec dana, a onda je odjednom _____.
5. Što to ne _____ sad pa da se zezamo preko vikenda?
6. Ne mogu sad da spremam lasanje jer ne mogu da _____ sve sastojke.
7. Ja odoh u kafanu a ti _____ ovim poslom dok nisam tu.
8. Nemoj da otaljavaš posao, _____ malo više na tome i videćeš da ćeš uspeti.
9. Nela je mislila da to ne može da se _____, ali se prevarila.
10. Ako scenarista _____ malo više na ovom scenariju, film će sigurno biti loš.
11. Za Marka je delovalo kao da je situacija skroz beznadežna, ali ga je Martin nekako _____ iz svih nevolja.
12. Na početku ti svašta obećaju, ali te na kraju uvek _____.
13. Bili bismo mnogo zadovoljniji da ste bolje _____ ovu policu za knjige.
14. Bajaga je probao da _____ tu pesmu, ali ni njemu nije uspelo.
15. Prvo su posekli sve drveće pa su onda _____ zemlju.
16. Večera je bila odlična, ali toliko teška da smo je jedva _____.
17. Ma to je Mira _____ na brzinu.
18. Moraćemo prilično da _____ u sledećih mesec dana, ali ćemo se posle _____ do mile volje.
19. Ne bi bojler mogao da _____ sam od sebe; popravio ga je majstor Milan.
20. Ako _____ dovoljno, napravićemo i četvoro dece ako treba.
21. Trenutno nemamo tu knjigu, ali _____ je sigurno tokom ove nedelje.
22. Umesto da se dobro provede, Peđa je na žurci _____ batine.
23. Nikako ne mogu da _____ tako loš tekst u pozorištu.
24. Šta ste to _____ s mojim stvarima?

MORFOLOGIJA, GLAGOLI, VREMENA - PASIV (1)

Napomena:

Pasiv se može graditi jedino uz pomoć prelaznih (tranzitivnih) glagola.

U ovom vežbanju su dati česti i "živi" primeri u kojima se pasiv koristi i to su oblici koji se grade uz pomoć oblika perfekta pasiva (trpnog priloga i prideva glagola) i oblika infinitiva pasiva (glagol + rečca *se*).

Popuni rečenice kao u primerima*:

* Neki primeri imaju više rešenja.

1.

Naša reprezentacija _____ je od (strane) Francuske još u kvalifikacijama (**eliminirati**).

Naša reprezentacija **eliminirana** je od (strane) Francuske još u kvalifikacijama.

2.

Svako ima pravo da bira i da _____ (**birati**)

Svako ima pravo da bira i da **bude biran**.

3.

Nije nam bilo _____ da se ranije sretnemo (**suditi**).

Nije nam bilo **sudeno** da se ranije sretnemo.

4.

Predsednik _____ na svake četiri godine (**birati**).

Predsednik **se bira** na svake četiri godine.

1. Niko se nije rodio _____. (**naučiti**)

2. Begunac _____ na ulicama Kragujevca. (**primetiti**)

3. Tenk _____ juče u pet sati popodne. (**ukrasti**)

4. Unošenje sladoleda u bioskopsku salu nije _____. (**dozvoliti**)

5. Njen najnoviji roman ostao je prilično _____ i kod publike i kod kritike. (**zapa-
ziti** + negacija)

6. Neke stvari _____ u prisustvu dece (**raditi** + negacija).

7. Prilikom te operacije _____ je više od 300 kilograma zlata iz olupine broda. (**iz-
vaditi**)

8. Naš guverner u proseku _____ na svake dve godine (**smenjivati**)

9. Crvena zvezda je bila poznat klub još puno pre nego što je _____ Marakana. (**iz-
graditi**)

10. Saobraćaj _____ u ulici Kneza Miloša na potezu od raskrsnice kod Londona do kanadske ambasade. (**obustaviti**)

11. Svaki proizvod obavezno _____ pre puštanja u prodaju. (**proveravati**)

12. InfoČukarica je _____ i _____ da služi interesima građana i privrednika

Čukarice. (**napraviti, zamisliti**).

13. Brojne vrste insekata i životinja prilagođavaju se svojoj životnoj sredini po bojama i zbog toga _____ čak ni danju. (**primećivati** + negacija)
14. Od prošle godine cigarete _____ isključivo u objektima koji za to imaju dozvolu. (**kupovati**)
15. Utakmica je zbog jake kiše _____ u četrdesetom minutu. (**prekinuti**)
16. Akcioni plan je ključni instrument ekonomske politike čija će funkcionalnost _____ izradom studije o izvodljivosti. (**ispitati**)
17. Ove godine _____ rekordna količina pšenice (**zasaditi**)
18. Stručnjaci predviđaju da će sledeće godine _____ manje automobila nego ove. (**proizvesti**)
19. Zaista delotvoran lek protiv side još uvek zvanično nije _____. (**pronaći**)
20. Dovoljno je da se tako nekvalitetne krpe stave u hladnu vodu i već _____ od sopstvene farbe. (**videti** + negacija)
21. Na ovogodišnjem Sajmu automobila _____ je 26 novih modela iz 19 fabrika iz celog sveta. (**predstaviti**)
22. Ove godine _____ je upis za preko 16.000 bruceša. (**predvideti**)
23. Majonez _____ od jaja i ulja, a odnedavno se u prodavnicama može kupiti majonez bez jaja. (**praviti**)
24. Sav materijal za ovaj dokumentarac koji se navodno dešava u Africi _____ je u okolini Beograda. (**snimiti**)
25. “Ukoliko nalogodavci _____ u roku od mesec dana, ja ću podneti ostavku na mesto ministra”, izjavio je ministar Mihajlović. (**pronaći** + negacija)

Napomena:

Pasivne rečenice imaju ograničenu distribuciju. Naime, nije moguće od svake aktivne rečenice napraviti pasivnu. Ovde su dati primeri čestih i \pm živih² slučajeva.

Subjekt može, ali ne mora, biti imenovan. Ukoliko neku misao želimo da izrazimo u pasivu, subjekat iz aktivne rečenice često izostavljamo upravo zato što se građenjem pasivnih rečenica dodatno naglašava uloga objekta.

Od aktivne rečenice napravi pasivnu, kao u primerima:*

(*Neki primeri imaju više rešenja)

1a.

Marija i Peda rešili su **da bace** suvišni nameštaj.

Marija i Peda rešili su da nameštaj **bude bačen**.

1b.

Pohvalili su decu zbog lepog ponašanja.

Deca **su pohvaljena** zbog lepog ponašanja.

2.

Ljudi **istrebljuju** neke životinjske vrste.

a. Neke životinjske vrste **bivaju istrebljivane** od (strane) ljudi.

b. Neke životinjske vrste **se istrebljuju** [od (strane) ljudi].

1. Njega **su** kriminalci **eliminisali** još prošle godine.
2. **Probudili su** me iz najdubljeg sna.
3. Danilo ne vidi načina kako **da kupi** tako dobra, velika i skupa kola.
4. Cipele **ne kupujemo** u apoteci.
5. Danas više **ne smatraju** da je ekspres-lonac toliko neophodan aparat u kuhinji.
6. Sumnja se da **su** njih dvojica **silovali** tri maloletnice.
7. Sledeće godine ponovo **će povisiti** cenu električne energije.
8. Carinska služba je saopštila da će ubuduće na ulasku u zemlju **oduzimati** sve prehrambene proizvode.
9. Optuženi se na suđenju žalio da su ga pre davanja izjave u policiji **pretukli**.
10. Mužjaci **napadaju** jedni druge.
11. Na lokalitetu kod Niša **su našli** keramičke sudove stare preko 5.000 godina.
12. Veruje se da su naši preci znali da govore pre nego što **su otkrili** vatru.
13. Naučnici ne priznaju postojanje drugih civilizacija dok se za tu tvrdnju **ne prikupe** dokazi.
14. Džon Tenkbar **nokautirao je** Milutinovića već početkom druge runde.
15. Ako nastavite ovako da se ponašate, **moraćemo da vam oduzmemo** vozačku dozvolu.
16. Nikad **se** dosad Olimpijske igre **nisu održavale** u Africi.
17. Prestani da se smeješ ili **ćemo da te bijemo!**
18. Dajte mi polugu i **pomeriću** Zemlju.
19. Političari su nam obećali **da će se** primanja tokom ove godine dvostruko **povećati**.
20. Političari **nisu ispunili** svoja obećanja.
21. Zaposleni, posle duge diskusije, o tom pitanju **nisu odlučili** ništa.
22. Sad je kasno, **bacio sam** kocku!
23. Nisam mogao da dođem, **ukrali su** mi pasoš.
24. Ne možete napolje da se igrate dok **ne pojedete** ceo ručak.
25. **Napravili su** odlične palačinke.

Nivo 5-8

TEST. LEKSIKA; PREFIKSI.

Predlozi **anti-, protiv-, kontra-, inter- i među-** uvek se pišu zajedno s rečju s kojom se udružuju. Upotrebi odgovarajuće predloge, objasni šta tako dobijene reči znače i odredi njihovu vrstu*.

(*U nekoliko slučajeva mogu se upotrebiti različiti predlozi)

1. vazdušni	26. bakterijski	51. otrov
2. ustavan	27. špijun	52. fašistički
3. diktoran	28. disciplinarni	53. mera
4. prostor	29. legalan	54. -meco
5. rasista	30. teža	55. usluga
6. granični	31. ratni	56. zavisnost
7. prirodan	32. produktivan	57. teza
8. obaveštajni	33. heroj	58. tim
9. semit	34. čin	59. admiral
10. vreme	35. udar	60. požarni
11. nacionalni	36. -venisati	61. -rečiti
12. narodni	37. gradski	62. globalista
13. talenat	38. -pretirati	63. državni
14. revolucionarni	39. kandidat	64. otrov
15. evolucijski	40. hrist	65. rečni
16. ritam	41. punktirati	66. polacija
17. aktivan	42. admiral	67. usluga
18. srpski	43. teza	68. pretirati
19. komunista	44. sprat	69. avionski
20. -sobni	45. požarni	70. reformacija
21. kulturni	46. tip	71. planetarni
22. inflacijski	47. -cipirati	72. stanica
23. ferencija	48. ofanziva	73. -siti
24. kolonijalistički	49. napad	74. zakonit
25. telo	50. -cepcija	

MORFOLOGIJA - PRIDEVSKI SUFIKSI

Nastavci **-ki, -ski, -(i)ji, -an, -ni, -ov (-ev), -in, -lživ** najčešći su produktivni pridevski sufiksi. Njihovim dodavanjem na gotovo svaku imenicu može se napraviti pridev. Koji će od njih kada biti upotrebljen zavisi od teško objašnjivih procesa, te je zbog toga najbolje zapamtiti najfrekventnije slučajeve napamet, pa se na osnovu njih dalje služiti usvojenim znanjem *po sluhu*. Ponekad je moguće načiniti prideve istog ili različitog značenja od više nastavaka, a ponekad je čak potrebno dodati dva sufiksa, jedan za drugim.

Stavi ponuđene sufikse uz odgovarajuću imenicu i tako načini pridev*

(*Obrati pažnju na glasovne alternacije koje se dešavaju dodavanjem ovih nastavaka. Ponekad se pridevi grade od nekog krivog padeža imenice, ne od nominativa. Podjednako su pravilni oblici -ji i -iji).

1. zec	35. koza	69. korist
2. majmun	36. Kozak	70. magija
3. soba	37. ovca	71. kontradikcija
4. kuhinja	38. ovčar	72. namena
5. jabuka	39. trešnja	73. zaraza
6. telefon	40. bagrem	74. nastava
7. dete	41. leto	75. Bosna
8. kontakt	42. zima	76. gozba
9. prozor	43. jug	77. paradajz
10. sto	44. oko	78. riba
11. ptica	45. uvo (uho)	79. laž
12. pas	46. žena	80. leđa
13. Vršac	47. muž	81. Sunce
14. bolesnik	48. Biblija	82. Mesec
15. posao	49. ulje	83. mačka
16. dim	50. Mađar	84. gospodar
17. violina	51. Sloven	85. vazduh
18. automobil	52. Slovak	86. Koreja
19. kompjuter	53. Slovenac	87. Kina
20. Rus	54. pčela	88. zid
21. pijaca	55. starac	89. zidar
22. ruka	56. mladić	90. smisao
23. livada	57. devojka	91. kosa
24. politika	58. majka	92. perje
25. klima	59. otac	93. krv
26. kesten	60. baba	94. crv
27. zvuk	61. deda	95. vaš
28. buka	62. alkohol	96. starost
29. miš	63. aceton	97. sir
30. virus	64. gvožđe	98. so
31. meso	65. drvo	99. guska
32. mesto	66. mast	100. platno
33. mesar	67. planina	101. želudac
34. čaj	68. jezik	102. čelo

LEKSIKA I GRAMATIKA: TVORBA I UPOTREBA IMENICA

Napravi imenice od zadatih reči u zagradi i stavi ih u odgovarajući padež.

1. Neki ljudi boje se paukova od ranog _____ (**dete**).
2. Moj brat dobio je medalju za _____. (**hrabar**)
3. U ovoj torbi je sva moja fotografska _____. (**opremiti**)
4. Dužnost jednog _____ je da održava red. (**policija**)
5. Mnogi se plaše za sudbinu šuma od _____ koje pretili od kiselih kiša. (**uništiti**)
6. U sledećoj epizodi sledi _____ serije. (**nastaviti**)
7. Ljudi koji žive u velikim gradovima često pate od _____. (**sam**)
8. Mnogi u noćima kad je pun Mesec pate od _____. (**san**)
9. Moj sin oduvek je želeo da postane _____. (**nauka**)
10. Danka je odlučila da _____ bude njen hobi. (**slikar**)
11. Nemoj danas ništa da kupuješ jer od sutra počinju zimske _____. (**rasprodati**)
12. Miloš nije mogao da kaže ništa u svoju _____. (**odbraniti**)
13. Opstanak slonova kao vrste doveden je u pitanje zbog porasta vrednosti _____. (**slon**)
14. Ovu haljinu bilo bi nemoguće iskrojiti bez dobre mašine za _____. (**šiti**)
15. Marko je zaboravio jaknu u _____ u školi. (**učiti**)
16. Zbog povećanja cene grejanja, od ove godine _____ će biti duplo skuplja. (**stan**)
17. Braća Luković optuženi su zbog _____ i _____. (**krasti; silovati**)
18. Jasna Šekarić je višestruki olimpijski šampion u _____. (**streljati**)
19. Optuženi je osuđen na smrt _____. (**streljati**)
20. Sergej Bubka proslavio se svojim neverovatnim _____ s motkom. (**skakati**)
21. Iako skaču, kenguri ne spadaju u vrstu skakavaca nego u vrstu _____. (**torba**)
22. Pre škole, mnoga deca idu u _____. (**zabaviti**)
23. Krave daju mleko, a ljudi ga dobijaju _____. (**musti**)
24. Lavovi se oglašavaju rikom, a krave _____. (**mukati**)
25. Vojnik je optužen za _____ jer je pobeo sa fronta. (**kukavica**)
26. Ovaj nož neće da seče. Potrebno mu je _____. (**oštriti**)
27. Na Bliskom Istoku nastavlja se _____ situacije. (**zaoštravati**)
28. Ne bacajte opuške po _____ zgrade. (**stepenica**)
29. Od šljive se dobija čuvena rakija poznatija kao _____. (**šljiva**)
30. _____ u industriju je i ove godine u konstantnom padu. (**investicija**)
31. Koje je njegovo trenutno _____. (**zanimati se**)
32. Igorov omiljeni film je "_____ iznad kukavičjeg gnezda". (**leteti**)
33. Ova kamera je pravi _____. (**drag**)
34. To što ti pričaš su obične _____. (**besmislen**)

SINTAKSA, ZAVISNE REČENICE, IDIOMI

Popuni prazna mesta u rečenicama odgovarajućim oblikom glagola, po smislu i po uzoru na primer.

Ne mogu danas s vama u bioskop, _____
Ne mogu danas s vama u bioskop, **ne ide mi se.**

1. Odlično, medaljoni s pečurkama, baš to _____.
2. Hvala, ne bih sad da zapalim cigaretu, _____.
3. Kako da spremam ispit kad _____?
4. Julija nije došla u Beograd zato što joj _____.
5. Došli bismo mi u Tivat s njima, ali nam _____ avionom.
6. Ako Lidiju _____, napraviće nam špagete za večeru.
7. Aleksandra bi volela veliku žurku za svoj rođendan, ali _____.
8. Došli bismo mi sad kod vas na karte, ali _____.
9. Nela je ostavila violinu u pozorištu jer joj _____ kući.
10. Možda i odemo u Budimpeštu ako nas _____.
11. Nisam naručila kafu zato što mi _____.
12. Učlanio bih se ja u biblioteku, ali mi _____ knjige.
13. Ugasi taj televizor, _____ mi se ta glupa serija.
14. Bahove fuge! To mi _____.
15. Jako mu _____ votka, ali mu je zabranio lekar.
16. Dosta više, _____ mi se sad o tome.
17. Kupila bi Tanja i tu bižuteriju, ali joj _____ pare na gluposti.
18. Ivana bi se rado vratila, ali više joj _____ u Americi.
19. Hajde da ostanemo još malo, baš mi _____ uz ovu muziku.
20. Olju su zvali zbog pratećih vokala, ali njoj _____ u tom bendu.
21. Idite u šumu bez mene, _____ mi se pečurke danas.
22. Zašto nisam pocrnela? Zato što mi _____ na jakom suncu.
23. Užasno sam umoran, ugasi svetlo, jako mi _____.
24. Glupo je da nosimo loptu, siguran sam da nam se sutra _____ fudbal.

Napravi prideve ili priloge od imenica i stavi ih u odgovarajući oblik, kao u primeru:

Oprao sam sve suđe, ali su neki tanjiri još uvek **(mast)**.

Oprao sam sve suđe, ali su neki tanjiri još uvek **masni**.

I obrnuto, zameni pridev imenicom i stavi je u odgovarajući oblik, kao u primeru:

(Bezobrazan) je odlika nevaspitane dece.

Bezobrazluk je odlika nevaspitane dece.

1. Neka **(Arhimed)** otkrića se primenjuju u svakodnevnom životu.
2. I **(bes)** pas maše repom.
3. Među psima u gradu je epidemija **(besan)**, pa je **(grad)** vlada preduzela odgovarajuće mere.
4. Kupio sam **(sunce)** naočari i izašao iz **(roba)** kuće kao drugi čovek.
5. **(Lep)** je prolazna, ali je **(korist)** ako se upotrebi na vreme.
6. Nekima istina ne odgovara jer im se ne uklapa u **(dan)** raspored časova.
7. Ako želiš da se izlečiš od **(pijan)** posmatraj **(pijan)** dok se trezni.
8. **(Inteligencija)** si ti, ali ti nedostaje **(obrazovan)**.
9. **(Mudar)** bez prakse je kao vatra bez **(topao)**.
10. **(Lukav)** ćeš uloviti i lava, a silom nećeš ni crvčka.
11. Volim grumenje **(zlato)**, a voliš ga i ti verovatno.
12. Svako ima pravo da bira i da bude **(izbor)**.
13. U ovoj šumi je usred dana tako **(mrak)** da je to **(jeza)**.
14. Tanja ne izlazi na ispit bez **(zec)** šape za koju tvrdi da joj donosi sreću.
15. I najgluplja **(lep)** pronađe **(pamet)** muškarca.
16. Ni **(slep)** ni **(gluv)** ne utiču na razum.
17. Jedan od najpoznatijih eksperimenata u psihologiji je onaj sa **(Pavlov)** psima.
18. Na **(početak)** kursu ove godine imamo puno učenika, ali na **(konverzacija)** ih ima svega petoro.
19. Skočiti s prvog sprata je **(lud)**, a skočiti sa desetog - to je već **(lud)**.
20. U mnogim **(ljubav)** romanima iza izmišljenih ličnosti kriju se zapravo **(istina)** likovi kojima su pisci samo promenili ime i stavili ih u neku novu priču.
21. Noviji filmovi uglavnom se snimaju samo radi profita i zbog toga nemaju onu **(oštar)** koju su imali stari.
22. **(Stvaran)** je ponekad **(bol)**.
23. U **(Marks)** filozofiji mnogi su videli način kako da se domognu vlasti.
24. **(Mlad)** - **(lud)**.
25. Neke **(more)** plaže su **(nudista)**.
26. Mnoge ljude **(dete)** plakanje **(užas)** iritira.
27. Milan je bio vanredno **(talenat)** muzičar i čovek **(nemir)** duha.
28. **(Veseo)** je trajalo čitave noći, a onda su gosti otišli jer im nije prijalo **(dan)** svetlo.
29. U polju raste **(polje)** cveće, a u Poljskoj **(Poljak)** deca.
30. Iz nje je prosto zračila **(dobar)**.

LEKSIKA: NESTANDARDNE REČI, KOLOKVIJALNI GOVOR I ŽARGON (1)

Napomena:

U ovim primerima ima dosta i vulgarnih i manje poznatih reči koje možda ni neki lektori neće znati, a ne beleže ih ni rečnici osim onih specijalizovanih. Ipak, radeći sa studentima sa novijom literaturom, a posebno gledajući filmove, ispostavilo se da oni previše toga gube ne razumejući pojedine reči. Zbog toga je itekako preporučljivo da se upoznaju i sa ovim segmentom vokabulara.

Zameni podvučenu reč odgovarajućom iz standardnog jezika.

Kupili bismo mi sve što treba, ali smo ostali bez **love**.
Kupili bismo mi sve što treba, ali smo ostali bez **para** (ili **novca**).

1. Bez **kinte** sam. Daj mi pozajmi 200 **dindži** do ponedeljka.
2. Vodio je **ribu** kod **matoraca** na večeru. **Čale** je **odlepio**, a **kevi** se uopšte nije dopala.
3. Nisam imao kud jer je bio jači, morao sam da **palim**.
4. Čao, moram da **palim**, da stignem na poslednju **trolu**.
5. Ne **pali** ga toliko, **provaliće** da ga **ložiš**.
6. Cile **se žešće primio** na jednu **cupi**, ali ga je prošlo čim je **skapirao** da ona samo želi da mu se useli na **gajbu**.
7. Vlada i Dena su se toliko **ucirkali** (**uletvili, olešili, uradili, naroljali, urokali, usvinjili, uškali, udesili, ušljemali, nalokali, usvirali, odvalili**) da nisu imali pojma šta rade.
8. Prvo ste **čekićali** dve **čuke**, a posle su vas još **ispeglali** neki **džukci**?!
9. **Smuvala** bi ona njega vrlo lako, ali on toliko **smara** da nije ni pokušala.
10. Je li, **frajeri**, jesmo rekli da nema **duvanja vutre** ovde?
11. **Riknuo sam** danas od **šljake**, ajde da se **divimo** sutra.
12. Ne **šljaka** mi mobilni. Zovi me na fiksni **fontele**.
13. Juče sam bila sa Sanjom u **šopingu**. Ona je **nabacila** nove **gilje** i **jašu**, a ja nisam našla ni **lone**.
14. **Riknuo** mu je miš pa uopšte ne može da koristi **mašinu**.
15. **Ljosnuo** sam već na pismenom.
16. Simu su **odrali** za struju.
17. Ja odoh nešto da **hasam**, a ti za to vreme **čekiraj mejl**.
18. Ala si se **picnuo**, ko da si krenuo na **sudar** s nekim **avionom od cave**.
19. Đole je **zakuntao** čim je zatvorio oči.
20. Malo ti je **mator fazon**; tome su se smejale naše **bakute** kad su bile **klinke**.
21. Ma nije on neko **mudo**, običan ulični **murkan**.
22. Pana je sad sitna **muvara**, mi jurimo **budže**.
23. **Odjebi!** Svima si **se popeo na tuki**.
24. Digla se velika **frka** oko toga.
25. Malo ga je uhvatila **frka**, ali prošlo ga je čim je izašao na **stejdž**.
26. Nema **frke**, vratićeš mi sutra.
27. Nimalo ga nije **blam**, a uopšte nije neki **kulov**.

LEKSIKA: ŽARGON, FAMILIJARNI, NESTANDARDNI GOVOR (2)

Zameni označene reči i izraze odgovarajućim iz standardnog, književnog jezika.

1. Nemaš šanse ako kreneš **na divljaka** preko **crte**.
2. **Opali ga** jače. Kao da ništa ne oseća.
3. Mogao bih malo da odem do **štajge** da **overim** izloge u okolini.
4. Ma film je **mrak**, **keve mi**, ali ti bi **isfurao** iz bioskopa već posle druge sekvence.
5. **Đani** kako hoda, **derpe**, a možda je i **stondiran**.
6. Ma on je **skot**, a **fala bogu**, uvek voda i neke **gabore** sa sobom.
7. **Koji ti je!?** Deluješ ko da ti je neko **riknuo**.
8. Neki **krimosi** su ga **roknuli** su ga s pet metaka u **vugla**.
9. Ma **boli me uvo**, kad vidim kolku tek Ceca **surlu** ima, uvek se utešim.
10. **Lešili su** me kako ko stigne i kako me ko dohvati, ali mogao bih tako da izdržim i **metar dana** da me nisu **pride** još i psihički maltretirali.
11. Njih dve su se kao i uvek **rastorokale** preko telefona, a ne zna se koja više **lupeta**.
12. Opet je **haos** u gradu, idemo **pešaka** na **faks**. Nema veze što ima puno da se **gilja** odavde, imamo vremena.
13. Darko se opet totalno **napalio** na neku **klinku**. Mislim da su se već **kresnuli**.
14. Previše su ga **vozali** i naravno da je na kraju **popizdeo**.
15. Svega mi je **preko glave**, idem da zapalim **pljugu** da se smirim.
16. Koji si ti **mentol**, pa ne možeš da **valjaš** kradenu robu i da tvrdiš da je to normalna stvar. **Zaglavićeš** u **buvari**.
17. Ma on mi je **ortak**, neću njega **da radim**.
18. Ovo je domaća **radža**, ali nije kao one **krdže** što prodaju na pijaci.
19. Bolje da idete na neku **đusku** nego da provedete celu noć uz **telku**.
20. Peđa **tripuje** da zna **matiš** najbolje u razredu, a **veze nema**, sve **buba** napamet.
21. To nećeš naći u originalu, gradom kruže samo **pirati**, ali možeš da naručiš preko **mreže**.
22. Ajmo negde na **ćepi**, dosta smo **šarali** bez cilja. Posle ćemo na **tadžu**.
23. Njegova **makina** deluje kao neka **krntija**, ali je **nabudžena** tako da radi kao nova.
24. Idemo na **Kališ**, na **Tašu** je klincima dosadilo.
25. Ne mogu s tobom na **žuraju**, **nema šaje!**
26. Marina je **dobila nogu**, **šutnuli** je s posla.
27. Idemo na Darkwoode večeras, **ufur** je 200 dinara, a da opet **džedžim** po gradu **mi ne pada na pamet**.
28. Nema više **kova** za film, ali **garant** će biti **tapkaroša** na ulazu.
29. Ala **si ga nagazio**, **ladno furamo** 150 na sat. **Iskuliraj** malo.
30. Ne **foliraj se**, **nemaš ti herca** da se biješ s tom **gorilom**.

IZVEDENI GLAGOLI, IMENICE, PRIDEVI I PRILOZI; PADEŽI; VREMENA;
SEMANTIKA

Napravi glagole od imenica i prideva i stavi ih u odgovarajući oblik, kao u primeru:

Trčao je kao zec dok mu najzad nije **(beg)**.
Trčao je kao zec dok mu najzad nije **pobegao**.

I obrnuto, zameni glagol imenicom, pridevom ili prilogom i stavi ih u odgovarajući oblik, kao u primeru:

Dosta mi je **(učiti)**, idem da gledam **(skijati)** na televiziji, mada će i to da bude **(dosaditi)**.
Dosta mi je **učenja**, idem da gledam **skijanje** na televiziji, mada će i to da bude **dosadno**.

1. Nikada to ne bih **(rad)** da nisam morao.
2. Ako **(put)** drugom klasom, obratite **(paziti)** na lopove.
3. Profesionalno **(izvesti)** **(krasti)**, vrata uopšte nisu **(obijati)** već su **(otvoriti)** običnim ključem ili kalauzom.
4. Srđan nije želeo da se meša u **(tući se)**, ali ipak nije mogao da odvoji **(gledati)** od nje.
5. Voda danima **(ne prestajati)** **(kap)** iz česme dok svi u kući nisu počeli da **(lud)**.
6. Uхватила ih je **(čeznuti)** za starim prijateljima, pa su samo seli u kola i luda **(voziti)** je počela.
7. **(Iznenaditi)** je **(skok)** na noge i rekao: "Udaj se za mene!". Bila je to vrlo **(ne očekivati)** **(prostiti)**.
8. Nisam ja ružan nego ti imaš **(iskriviti)** **(ogledati se)**.
9. **(Ploviti)** je bila užasna. Sve vreme je duvao jak vetar i **(pljusak)** kiša.
10. Služio se **(ne dozvoliti)** sredstvima i zato je **(izbaciti)** iz igre.
11. Prestanite da se **(glup)**, celo selo vam se **(smeh)**.
12. Našo lonac **(poklopiti)**.
13. Bio je to veliki **(pronaći)**, samo što nikad nije našao **(odgovarati)** **(primeniti)**.
14. Anđelkovići na selu imaju veliko **(imati)**, ali od njega nisu stekli nikakav **(imati)** jer više vole da žive i **(rad)** u gradu.
15. Posle posla **(raditi)** obično odu u kafanu na **(piti)**,
16. Moje odelo je od posebne **(tkati)** i zato je skroz **(ne promočiti)**.
17. Ima nečeg nelogičnog u **(kuvati)**. Uglavnom kuvaju žene, a ipak su najpoznatiji **(kuvati)** muškarci.
18. Ptice **(seliti se)** zimi **(let)** na jug, a ptice **(grabiti)** uglavnom se **(gnezdo)** kod kuće.
19. **(Prostiti)** su pune ulice a niko im ne daje ni **(prebiti)** pare.
20. Ivana voli da **(telefon)**, a Milan da ide u **(loviti)**.

VEŽBE: LEKSIKA, GOVORNE VEŽBE, INTERVJU

Odgovori na postavljena pitanja*:

(*Na svako pitanje daj najmanje jedan odgovor, a možeš i više)

Primer:

Šta je za tebe hrabrost?

Mogući odgovori:

- Hrabrost je osobina hrabrih ljudi, suprotna kukavičluku.
- Hrabrost je kad se neko ne boji da ide kod zubara.
- Hrabrost je kad nemaš tremu da pričaš pred velikom grupom ljudi.
- Hrabrost je uvek reći ono što misliš.
- Hrabrost je kad nešto smeš da radiš a da ne misliš na posledice.
- Hrabrost je osobina ludih.

1. Kako bi definisao/la spretnost?
2. Za šta kažeš da je lepo?
3. Šta misliš o pohlepi?
4. Šta za tebe znači vernost?
5. Koja je razlika između pametnog i obrazovanog čoveka?
6. Šta misliš o laganju?
7. Šta misliš o iskrenosti?
8. Koje prednosti po tebi donosi iskustvo?
9. U čemu je razlika između škrtosti i štedljivosti?
10. Po tebi, kada su ljudi najsigurniji u sebe?

11. Šta te čini srećnim/srećnom?
12. Kad osećaš nestrpljenje?
13. Prema kome osećaš poštovanje?
14. Prema kome ili čemu osećaš strah?
15. Šta te najviše zasmehava?
16. Šta kod tebe najviše izaziva osećaj besa?
17. Šta te najviše raduje?
18. Kad ti je najviše dosadno?
19. Koje su ti slabe tačke?
20. Šta ne voliš da te drugi pitaju?

VEŽBE: VEZNICI; UZROČNE REČENICE, VREMENSKE REČENICE, KONDICIONAL, PADEŽI, DVOSTRUKA NEGACIJA

Upotrebi odgovarajuće veznike kao što su: **zato što, jer, ako, budući da, pošto, zbog toga što, radi, zbog, ali, ako, nego, ukoliko, da, ni, niti, već, što, koji, kako...** i dovrši rečenice odgovarajućim oblikom reči ili sintagme u zagradi.

Primer:

_____ ne _____ (prestati) da se smežete, ja _____ (otići) kući uvređen _____ ne volim kad mi se drugi smeju.

Ako ne **prestanete** da se smežete, ja **ću da odem** kući uvređen, **zato što** ne volim kad mi se drugi smeju.

Ili: **Ukoliko** ne **budete prestali** da se smežete, ja **ću otići** kući uvređen, **jer** ne volim kad mi se drugi smeju.

1. Tanja je još kao mala počela da igra fudbal _____ je to jedini sport koji joj _____ (biti) interesantan.
2. Vрати mi _____ (moja olovka)! _____ sam znao da je kod tebe ne _____ (tražiti) tri dana po _____ (ceo stan).
3. Kad se Đorđe i Jelena _____ (vratiti), sve _____ (promeniti se), _____ će ostati najmanje tri godine.
4. Mi smo još mali, _____ kad _____ (porasti), onda ćemo mi vas da zavitlavamo.
5. Neki romani _____ (ekranizovati) su toliko loše _____ sa originalom nemaju više _____ (nikakva veza).
6. U aprilu se obično održavaju mnoge _____ (javna manifestacija), _____ što tad obično _____ (otopliti).
7. Nemoj da objaviš taj _____ (tekst), _____ postoji opasnost da to pročita nečija keva i onda _____ (misliti) _____ smo mi nekakva sekta.
8. Na _____ (ulica) ima puno ljudi i svi se _____ (grudvati) kao mala deca, verovatno _____ već godinama _____ (ne padati) sneg.
9. Sve je _____ (poplaveti), _____ je tata stavio svoje čarape u _____ (beli veš).
10. Ne samo da su Jova i Miloš _____ (zakasniti), _____ se još bune _____ više _____ (nemati) pića.
11. Ne _____ (ponoviti) se, ali ako se još jednom bude desilo _____ dođete praznih ruku, _____ (izbaciti - ja) vas napolje.
12. _____ sam ja glup, _____ je on glup, _____ ti ne _____ (koristiti) svoj mozak.
13. Kad i ako _____ (vratiti se - mi) sa Mont Everesta, molim vas da nas sačekate _____ (smešiti se) i _____ budete ponosni na nas!
14. Ovo je mali korak za _____ (ja), _____ veliki za čovečanstvo.
15. čekaju nas teški dani _____ nam je do kraja _____ (mesec) ostalo svega hiljadu _____ (dinar).
16. _____ se ne maknete, nikada nećete stići do vrha _____ (palanina).

17. Ne samo da nisu oprali _____ (sudovi), _____ nisu _____ ruke oprali.
18. _____ ti dvojica kažu da si pijan, vreme je da _____ (legnuti).
19. Kad _____ (moći - ja) još, _____ (nastaviti) bih da se penjem, ali sam se umorila.
20. Zdravko tvrdi _____ (kupati se) svaki dan, _____ ne bi se reklo.
21. Kad _____ (raditi - mi) sve što želimo, vi _____ (ne biti) zadovoljni.
22. Želeo bih nešto _____ vas pitam. _____ biste bili na _____ (moje mesto), šta _____ (preduzeti) da se situacija izmeni u vašu korist?
23. _____ bi srce svako moglo da kuca, i olovka bi ova mogla da _____ (tucati).
24. Gde to _____ (biti)? Da li je to ona zgrada na _____ (ugao) Jevremove i Zmaj Jovine ulice _____ se skroz urušila?
25. _____ odemo u Požarevac, svakako _____ (posetiti) muzej Milene Pavlović Barilli.
26. Kad _____ (biti) zdrava, Milica bi sada bila s _____ (mi).
27. Krava _____ (mukati), vo _____ (vući), _____ koza nikad nikoga _____ (tući).
28. Mi smo ovde došli samo _____ para i _____ ne želim da čujem nikakve kritike po pitanju _____ (kvalitet) naše muzike.
29. S njim se nikad _____ (znati) da li misli ozbiljno _____ se samo šali.
30. Ako ovako _____ (nastaviti - mi), sutra _____ (moći) da postanemo prvaci sveta.
31. Dok jednom ne _____ (smrknuti), drugom ne _____ (svanuti).
32. _____ god da se zateknem, _____ me sačeka Madona.
33. _____ se ubrzo ne budemo navikli na nove uslove, _____ (propasti) nam firma.
34. Sad je pravi momenat _____ (probati - vi) da shvatite pravila igre, _____ biste od sledećeg kruga mogli i sami _____ (uključiti se).
35. Ne samo da se radije ne _____ (mešati se - ja) u taj posao, _____ bih najviše voleo da ništa o svemu tome _____ ne znam.
36. Na _____ spratu stanujete? Lift je pokvaren pa _____ (više voleti) da ne moram puno da _____ (penjati se).
37. _____ sledećeg vikenda _____ (biti) lepo vreme, napravićemo roštilj negde kraj _____ (jezero), _____ je blizu _____ (obala) najprijetnije sedeti.
38. Nismo se dovoljno _____ (potruditi se), _____ sledeći put sigurno _____ (pobediti), osim ako oni _____ (imati) sreće.
39. Nemam _____ dinara, _____ imaću sledeće nedelje, ako _____ (dobiti) platu na vreme.
40. _____ ona _____ on ne znaju šta bi s parama, ali oboje _____ (praviti se) siromašni.

LEKSIKA - SINONIMI

Zameni podvučenu reč sa što više možeš drugih reči i izraza tako da se značenje rečenice bitnije ne izmeni:

(Obratiti pažnju na to da neke reči, kad se zamene, zahtevaju i izmenu oblika reči koje se vezuju za njih)

Ljudi **ponekad** vole da promene ambijent u kojem žive.

Ljudi **povremeno; s vremena na vreme; katkad; pokatkad** vole da promene ambijent u kojem žive.

1. I meni su oblaci često **interesantni**.
2. **Mnogo** smo se udaljili od teme.
3. Na izletu su se Nikolići **lepo** proveli.
4. **Deci** bi to možda bilo zabavno, ali nama nije.
5. Odlučili su da **prekinu** sve **veze**.
6. Svi su se lepo proveli **osim** Srđana.
7. Oni su bili **loši**, ali posle njih je svirao jedan **odličan** bend.
8. Šef je samo **zavirio** u njihovu **kancelariju** i već mu je sve bilo jasno.
9. **Sipaj** mi još malo čaja.
10. Ova godina biće po mnogo čemu **posebna** u odnosu na prethodne.
11. Prvo me je **udario**, a onda me skroz **pretukao**.
12. Vlada je **mladić** koji nikad ne izlazi sa ružnim **devojkama**.
13. Predsednički kandidat je **naglasio** da će se više **posvetiti** vladavini prava.
14. Ceo posao je **obavio** na svom **kompjuteru**.
15. Svašta smo **pokušali**, ali ovo jelo uvek ispadne **skroz drugačije**.
16. Predsednik je **stigao** nekim **ogromnim autom**.
17. Slađani je trebalo dugo vremena da **primeti** da s tim nešto **nije u redu**.
18. To je **sigurno** baš tako kao što tvrdite, ali on baš i nije **siguran** da ste u pravu.
19. **Neki eksperti smatraju** da ovo ne bi bio **dobar momenat** za **promenu** kursa dinara.
20. **Primećuješ** li kakva je **vrućina** danas?

REŠENJA:

1. **zanimljivi, zabavni**
2. **dosta, puno, prilično, jako, veoma, previše, suviše**
3. **fino, dobro, ugodno, (krasno, divno...)**
4. **mališanima, najmlađima, klincima, malima**
5. a. **pokidaju, preseku, raskinu** b. **odnose, kontakte, spone, što ih vezuje (spaja),** (a. i b. **poruše sve mostove**)
6. **sem, izuzev, ne računajući, sa izuzetkom, izuzimajući, isključujući, isključivši**
7. a. **slabi, rđavi, nikakvi, osrednji, bez veze, mlaki, bleđi, bezvredni, bezvezni, bedni, drugorazredni, (sranje...)** b. **izvrstan, izvanredan, prvoklasan, vanredan, sjajan, izuzetan, osobit, fenomenalan, fantastičan, vrhunski, jako (veoma, strašno...)** **dobar, pre-dobar, silan, bogovski, kapitalan, briljantan, bravurozan, vanserijski, impresivan, (super, opasan, neviđen, mrak, žestok, strava...)**
8. a. **provirio, bacio pogled, gvirnuo, glednuo, ždraknuo, žacnuo, šacnuo,** b. **biro, ured, ofis**
9. **ulij, dolij, nalij, uspi, naspi, daj**
10. **drukčija, drugačija, naročita, specijalna, osobita, različita, izuzetna, neobična, netipična, ekskluzivna**
11. a. **lupio, opalio, drmnuo, odalamio, raspalio, odvalio, (aknuo, klepio, geknuo, ošino, puknuo, zveknuo, nabo...)** b. **istukao, prebio, izmlatio, premlatio, isprašio, (razbio, izlemao, ispegla, olešio, napuca...)**
12. a. **momak, dečko, tip, (frajer, lik...)** b. **curama, ženskim, (ribama, trebama, mačkama...)**
13. a. **istakao, podvukao, napomenuo, stavio akcenat** b. **založiti, pozabaviti, potruditi oko, obratiti (pokloniti) pažnju**
14. a. **završio, uradio, dovršio, sredio, odradio, dokrajčio, okončao, priveo kraju** b. **računar, mašini, (kanti...)**
15. a. **probali, preduzeli** b. **sasvim, potpuno, u potpunosti, totalno** c. **drukčije, različito, nejednako (druga stvar, priča)**
16. a. **došao, se dovezao, prispeo, dospeo, doputovao** b. **džinovskim, jako (mnogo, užasno, strašno, veoma...)** **velikim** c. **automobilom, kolima, (limuzinom, makinom)**
17. a. **uvidi, uoči, opazi, spazi, shvati, zaključiti, (ukapira, skapira, skonta, skopča...)** b. **ne valja, nije kako treba, (ne šljaka).**
18. a. **nesumnjivo, izvesno, bez sumnje, garant(ovano), definitivno, sto posto** b. **uveren, ubeden, (nije mišljenja, ne misli...)**
19. a. **pojedini, izvesni, određeni, jedan broj, jedni** b. **stručnjaci** c. **misle, veruju, imaju mišljenje, tvrde, drže, (su mišljenja, su ubedeni, su uvereni...)** d. **zgodan, pogodan, odgovarajući, povoljan, pravovremen** e. **trenutak, čas, prilika, situacija** f. **izmenu, menjanje, zamenu, revalorizaciju, prevrednovanje.**
20. a. **osećaš, zapažaš, opažaš, uviđaš, uočavaš, (provaljuješ, kapiraš...)** b. **toplota, vre-lina, omorina, sparina, (žega, pripeka, jara...)**

LEKSIKA: FAMILIJARNI IZRAZI

1. Njemu je svejedno - *Nije ga briga; Baš ga briga; Boli ga uvo (dupe); Puca mu prsluk*
2. Idi odavde! - *Gubi se! Briši! Idi vidi da l- sam tamo; Neću da te vidim; Beži!*
3. Ovde je veoma čisto (uredno) - *Ovde se sve sija; Ovde je kao u apoteci*
4. Ovde je veoma prljavo (neuredno) - *Ovde je kao u svinjcu; Ovde kao da je bomba pala*
5. Vrlo je neuredan - *Izgleda kao da su ga krave žvakale.*
6. Vrlo je siromašan - *Živi kao crkveni miš.*
7. Vrlo je snalažljiv - *Snalazi se kao riba u vodi.*
8. Imao je sreće - *Upala mu je sekira u med; Došlo mu je kao kec na deset.*
9. Bilo je to veoma davno - *To je bilo pre Hrista; Pre 100 godina.*
10. Nikad (se to neće desiti) - *Kad na vrbi rodi grožđe; Na kukovo leto; U mesecu limburgu (kad se majmuni šišaju).*
11. Veoma je mlad (mali) - *Tek se ispilio; Još piški u pelene.*
12. To je jako daleko - *Bogu iza leđa (kičme, nogu, bubrega); Iza sedam mora (i sedam gora);*
13. Puno pričati - *Ne zatvarati usta; Mleti; Držati banku; i kolokvijalni i žargonski glagoli tipa BRBLJATI, TOROKATI, BLEBETATI itd..*
14. Biti nespretan, trapav - *Ponašati se kao slon u staklarskoj radnji.*
15. Veoma mi se dopada - *Da poličeš prste; Ko bog; Boli glava (uši otpadaju); i familijarni i žargonski izrazi kao MRAK! STRAVA! SUPER! DO JAJA! HAOS! itd.*
16. Ovde vlada potpuni kaos - *Ne zna se ni ko pije ni ko plaća; Ne zna se ni ko kosi ni ko vodu nosi; Jebe lud zbunjenog; Ovo je ludnica.*
17. Zbunio se (izgubio se) - *Ne zna gde mu je glava; Ponaša se ko kuće u liftu.*
18. Odmoriti se, oporaviti se - *Napuniti baterije; Danuti dušom; Dođi (k) sebi.*
19. Umreti - *Napustiti (ovaj) svet; Ispustiti dušu; Baciti kašičicu; Otegnuti papke; Otići; i familijarni i žargonski izrazi kao RIKNUTI, CRĆI, SKIKNUTI itd.*
20. Jako (mi) je hladno - *Srmzo sam se; Seče po ušima; Kao u zamrzivaču (hladnjači).*
21. Jako (mi) je toplo - *Skuvo sam se; Kao u rerni (pećnici, paklu).*
22. Veoma je bogat - *Živi kao bubreg u loju; Pun je ko brod.*

VEŽBE: SINTAKSA, LEKSIKA, RAZUMEVANJE TEKSTA

Po smislu, dovrši rečenice upisujući reči u praznine (primeri uglavnom imaju više rešenja).

1. U severnoj i srednjoj Africi je _____ vruće i _____ toga tamo ljudi nose laku odeću i zapravo ni ne znaju za _____.
2. U Bangkoku, na Tajlandu, nedavno je _____ orkestar čiji su članovi isključivo slonovi. Ove životinje _____ na udaraljka koristeći vešto _____ surlu.
3. Kod riđokosih _____ postoje izvesna odstupanja u centralnom nervnom _____ zbog čega je i njihova osetljivost na bol veća.
4. Kad neko često nosi šešir, to je onda upravo onaj _____ odeće koji _____ primetimo.
5. Pravilo broj jedan u ronjenju je da se uvek _____ u paru jer je tako mnogo manja _____ nego kad se _____ pojedinačno.
6. Ni u najburnija _____ Rimskog carstva nije se _____ da nekog iz carske _____ pogubi narod.
7. Bilo je to u _____ kada zakon o zabrani pušenja nije bio _____ strog kao danas.
8. Rukopise dva književna _____ upotrebila je kao hartiju za pakovanje kućna _____ francuskog pisca Žana Batista Šatobrena i tako _____ njegovo četrdesetpetogodišnje stvaralaštvo.
9. U _____ Napoleonovog _____ Egipta, piramide su bile dopola zatrpane peskom, a Sfingi se _____ samo glava.
10. Da li muškarci zaista _____ vole plavuše ili se radi o stereotipu koji, ukoliko se dovoljno dugo _____, preti da postane istina?
11. Čuveni _____ baron Minhauzen zaista je postojao. Bio je oficir u ruskoj _____ za vreme _____ protiv Turske u 18. veku.
12. Pariski metro "Meteor" kreće se _____ automatski, a sad i Drezdenski institut za sabraćaj _____ na tome da se uvede _____ bez vozača.
13. Knjige o _____ dečaka čarobnjaka Harija Potera iz pera britanske _____ Džoane K. Rouling prevedene su na _____ od 30 jezika. Iako izgleda sasvim _____, kinkandžu se ubraja u _____ rakuna.
14. Tridesetih _____ prošlog veka Diznijev _____ Miki Maus vredeo je na filmskoj berzi isto _____ i Greta Garbo.
15. Halejeva kometa _____ vidljiva sa Zemlje i na dan kad se Mark Tven _____ i na _____ kad je umro.
16. Kad mu _____ opasnost, australijski pustinjski pacov može da trči _____ od konja.
17. Neke vrste gljiva su toliko _____ da je dovoljan samo jedan poveći zalogaj da _____ odraslog zdravog čoveka.
18. Mačke retko doživljavaju stresove, pa _____ i retko obolevaju od srčanih _____.

19. U ruševinama Pompeje razorene i _____ za vreme erupcije Vezuva, nađena je _____ radionica za izradu sapuna kao i _____ izliven u kalupe.
20. Pingvini se _____ u isto leglo svakog proleća i nalaze ga čak i kada je _____ snegom.
21. U starom Rimu se _____ da žaba skuvana u vodi i sirćetu pomaže _____ zubobolje.
22. Kralj Aleksandar I Karađorđević _____ je u Marseju 1934. godine, ali pre toga je preživeo nekoliko _____.
23. Evzoni na straži stoje nepomično, bezizraznih _____, pogleda čvrstog i usredsređenog u prazno, _____ da su od kamena.
24. Američko _____ odbrane najavilo je mogućnost da će prilikom napada na Irak _____ put upotrebiti svoje novo, tajanstveno _____.
25. Posle matorskog ispita, Anri de Tuluz Lotrek _____ je da uči slikanje kod očevog _____, slikara Renea Prinsoa, čudnog gluvonemog umetnika, _____ je život posvetio _____ konja i pasa.
26. Teofrast je želeo da _____ da li su vode Mediterana povezane sa svetskim _____.
27. Čuveni francuski režiser Fransoa Trifo jednom je izjavio da se zanat filmskog _____ može naučiti za _____ četiri sata, ali da je osim toga _____ odgledati barem hiljadu filmova.
28. Za pisanje _____ u boci najbolja je obična grafitna olovka, jer i mastilo i hemijska _____ ostavljaju trag koji brzo bleđi na suncu.
29. Luj Armstrong je kao _____ išao odeven u odbačena odela majčinih prijatelja, _____ isključivo pasulj, pirinač i _____ je bio bos.
30. Ove godine kod vrhunskih skijaša popularne su _____ naočari koje se ne magle zato što _____ ugrađen ventilator na baterije.
31. Poslednje godine _____ vojskovođe Marlboroa _____ su mnogobrojnim skandalima.
32. Hijeroglifi, što doslovno _____ "sveti zapisi", nastali su mnogo pre 3000. godine pre naše ere, a _____ ih je čuveni francuski egiptolog Žan-Fransoa Šampolion.
33. Na ovogodišnji _____ "Zabavnika" za najbolje književno delo namenjeno mladima _____ su 34 knjige.
34. Za razliku od svih _____, dlakavi nosorog sa Sumatre ima kožu prekrivenu riđom _____.
35. Mnogi danas, najviše zahvaljujući filmovima, misle da su u ne tako davnoj _____ i naši zaljubljeni parovi razmenjivali ljubavna _____ slična onima iz holivudskih melodrama.
36. Prvi šešir _____ je verovatno napravio samo zato da bi se zaštitio od _____.
37. Vratolomna veveričina brzina nije _____ izraz njene životne radosti nego i jedina mogućnost da se _____ neprijateljima - kunama i _____ grabljivicama.
38. Da bi se ispitalo gravitaciono _____ Zemlje, u njenu orbitu do sada je izbačeno više satelita, a biće ih _____.
39. Mnogi su skloni da _____ u priču koja kaže da ono što su radili prvog januara da će činiti i tokom čitave _____.
40. Sokrat je tvrdio da on zna da ništa ne zna, a da drugi ni to _____. Danas neki misle da sve znaju, a da _____ ni to ne znaju.

MORFOLOGIJA I SINTAKSA, UPOTREBA GLAGOLA TREBATI

Stavi glagol **trebati** u odgovarajući oblik*

(*neki primeri imaju više tačnih odgovora)

Napomena: Glagol *trebati* koristi se u bezličnom obliku (treće lice jedinine) kada se vezuje za neki drugi glagol. U ostalim slučajevima može se koristiti i u ličnim oblicima. Zbog ove specifičnosti, često je umesto ovog glagola u upotrebi sintagma *biti potrebno*. Ovde su uvršćeni i primeri za glagolski pridev trpni (*potreban*) i svršeni vid *zatrebati*.

-
1. Ne mogu s vama u bioskop, _____ da učim.
 2. Ovo nije dovoljno, _____ još novca (nama).
 3. Ne _____ mi tvoje slike, znam kako izgledaš.
 4. Kako smo mogli da znamo? _____ ranije da nam kažete.
 5. Idi kući, ne _____ mi danas.
 6. Ako bude _____, nazovi me i ostavi poruku na sekretarici.
 7. _____ da znaš neke stvari.
 8. Kad god _____, tu je majstor Steva koji sve ume da popravi.
 9. _____ da prođe čitavih 90 minuta dok naša reprezentacija najzad nije postigla go.
 10. Knjige mi ne _____ sad, ali _____ mi sutra.
 11. I Luna i Irena _____ da dođu u Beograd, ali na kraju nisu.
 12. Deco, ako budete dobri, daću vam klikera koliko god vam _____.
 13. Otišli bismo mi na pijacu, ali nije _____.
 14. Ako _____ skočiću u vatru, samo nemoj po ovakvom vremenu da idem po pivo.
 15. _____ da se borimo ako hoćemo da ostanemo u prvoj ligi.
 16. Gospođi Jašić _____ nekoliko godina da pronađe radnu knjižicu među papirima.
 17. Ne znamo sad da Vam odgovorimo, _____ da razmislimo o tome.
 18. Gde ste bili juče kad ste mi najviše _____ ?
 19. Otkud cigarete u mojoj torbi? _____ da su u šeširu.
 20. Ako vam _____, pozovite me na mobilni.
 21. Otišao bih rado, ali ne znam da li sam joj _____.
 22. Sa pijace _____ samo paradajz i krompir.
 23. Ne bi _____ da se ljutiš, ipak smo se samo šalili.
 24. Ti me zoveš samo kad ti _____.
 25. Vрати se posle, _____ da ti objasnim neke stvari.
 26. Ove sandale su toliko lepe da ću ih kupiti makar mi nikad _____.
 27. Izvolite, _____ li vam još nešto?
 28. Hvala, ništa mi _____.
 29. Nekim ljudima pare _____ samo da bi se njima hvalili.
 30. Zvaću vas samo ako _____.
 31. S obzirom na to kako se ponašate, _____ vam zabraniti da izlazite iz kuće.

MORFOLOGIJA I SINTAKSA: AORIST I IMPERFEKT

Stavi glagole u odgovarajuće oblike aorista i imperfekta.

Napomena:

Imperfekt i aorist smatraju se arhaičnim vremenima jer se sve manje koriste. Ipak, za znanje jezika neophodno je poznavanje njihovih oblika, pre svega radi razumevanja književnih, naročito starijih, tekstova, ali i zbog upotrebe u govoru koja je relativno retka, ali ipak još uvek živa u mnogim frazama. Naročito je uočljiva upotreba aorista kod pojedinih glagola, posebno *otići* i *reći*. Ova vežbanja su sastavljena na osnovu slučajeva koji se još uvek veoma često koriste u svakodnevnom govoru.

-
1. Velika Bela Reka? Gde to _____? (**biti**+imperfekt)
 2. Ne možemo više da vas čekamo. _____ bez vas. (**otići**+aorist)
 3. Dva loša _____ Miloša. (**ubiti**+aorist)
 4. Nisam bio siguran pa _____ da pitam... (**reći**+aorist)
 5. Kako _____ ono selo kraj Loznice? (**zvati se**+imperfekt)
 6. Ne možemo da se vratimo, _____ nam svi noćni autobusi. (**otići**+aorist)
 7. Šta _____ zvekir? Je l' to ono što stoji na vratima? (**biti**+imperfekt)
 8. Pera juče _____ (**reći**+aorist) da će nam ukinuti vize i stvarno nam danas _____ (**ukinuti**+aorist)
 9. _____ mi da je to na ovom šalteru. (oni+**reći**+aorist)
 10. Ja _____ u samoposlugu, pa ako se još nečeg setite, javite mi na mobilni. (**otići**+aorist)
 11. Neko _____ da će danas opet kiša (**reći**+aorist)
 12. Vidi šta mi moljci _____ od džempera. Sav je u rupama. (**uraditi**+aorist)
 13. Turski turbo-folk?! Gde me _____! (**naći**+aorist)
 14. Kako _____ ide melodija italijanske himne? (**biti**+imperfekt)
 15. Dobro je. Skoro svi me _____ za rođendan. (**setiti se**+aorist)
 16. I na kraju ti _____ na more s njima... (**otići**+negacija+aorist)
 17. Baš lepo _____. (mi+**ispričati se**+aorist)
 18. Kud _____ ona moja turpija za nokte? (**denuti se**+aorist)
 19. _____ da ti se javim, ali dogovorićemo se sutra. (ja+**zaboraviti**+aorist)
 20. Ne _____ vas sto godina, a ništa se niste promenili (ja+**videti**+aorist)
 21. Nego, _____ (**setiti se**+aorist) da vam je danas godišnjica braka, pa _____ (**reći**+aorist) da vam čestitam.
 22. Šta to _____? (**biti**+aorist) _____ guma? (**pući**+aorist)

LESIKA, MORFOLOGIJA: DEMINUTIV I AUGMENTATIV

Deminutivi se načešće prave uz pomoć sufiksa:

-ica, -čica, -ić, -čić, -ak, -ce, -če, -ašce, -ence, -če

a augmentativi dodavanjem sufiksa:

-ina, -čina, -etina, -erina, -urina, -urda, -erda, -uština, -čuga

Napomene:

1. Deminutivi (hipokoristici, umanjnice) i augmentativi (uvećanice), osim što daju imenicama značenje nečeg manjeg ili većeg, često se upotrebljavaju iz stilskih razloga. Tako se, primera radi, augmentativi često koriste da bi nečemu dali pežorativno (pogrdno) značenje (*žena - ženetina, seljak - seljačina, selo - selendra*), ali ponekad i afirmativno (*momak - momčina, čovek - ljudina*).

2. Budući da označavaju umanjene ili uvećane imenice, obično se, ponovo iz stilskih razloga, dodavanje prideva *mali* odnosno *veliki* smatra neprimerenim, jer dolazi do pleonazma (tautologije). Na primer: *mala ptičica*. Pojedini gramatičari to čak smatraju nepravilnim. No, kada se neki augmentativ ili deminutiv u kontekstu nađe da bi stilski označio neku drugu osobinu, mogu ići i uz ove prideve (*velika junačina*).

3. Pojedine reči dodavanjem ovih nastavaka dobijaju preneseno (figurativno) značenje ili se sasvim semantički udaljuju od reči od koje su nastale jer oni ne moraju nužno da služe tome da umanje ili uvećaju pojam koji se nalazi u osnovi. Primeri: *šačica, mušica, tetkica, glavica, gumica, rukavica, stolica, jagodica, govedina, piletina, svetina, potrepština* itd. Nastavak *-ica* često služi tome da imenici koja označava osobu muškog dâ oznaku ženskog (*sobar - sobarica; sekretar - sekretarica*).

4. Imenice muškog i, naročito, srednjeg roda, manje podležu ovoj pojavi nego imenice ženskog roda. Do ovoga dolazi usled toga što augmentativnim sufiksima imenice dobijaju oblike gramatičkog ženskog roda i iz pomenutih stilskih razloga.

Primeri:

Ženski rod:

ptica, ptičica (ptić), ptičurina (ptičurda)

kuća, kućica, kućetina (kućerina, kućerda)

soba, sobica (sobičak), sobetina

suknja, suknjica, suknetina

majica, majčeta, majčurina

čizma, čizmica, čizmetina (čizmurina)

cipela, cipelica, cipeletina

ruka, rukica (ručica), ruketina (ručetina, ručerda)

noga, nogica (nožica), nogetina (nožetina, nožurda)

šaka, šakica (šačica), šaketina

glava, glavica, glavetina (glavurda)

noga, nogica (nožica), nogica (nožetina, nožurda)

kiša, kišica, kišetina (kišurina)

mačka, mačkica (mače, mačić, mačence), mačketina
riba, ribica, ribetina
čaša, čašica, čašetina
greška, greščica, -
budala, budalica, budaletina (budalčina)
gaće, gaćice, gaćetine
vatra, vatrica, vatruxtina
bombona, bombonica (bombončić), -
krava, kravica, kravetina

Muški rod:

momak, momčić (momče), momčina (momčetina, momčurina)
cvet, cvetak (cvetić), -
seljak, seljačić (seljače), seljačina
sto, stolić (stočić), -
auto, autić, -
automobil, automobilčić, automobilčina
bicikl, biciklič, bicikletina
brat, bratić, -
unuk, unuče (unučić), -
ručak, ručkić, -
glupak, -, glupačina (gluperda)
nos, nosić, nosurda
batak, batačić (batače), batačina
vetar, vetrić, vetruština
čovek, čovečuljak, ljudina

Srednji rod:

selo, seoce, selendra
dete, detence, -
Sunce, Sunašce, -
bure, burence, buretina
pivo, pivce, pivčuga
uvo, uvce, ušerina (uvelina)
oko, okce (okašce), očurda
pile, pilence, -
brdo, brdašce, -
govedo, goveče, -
dugme, dugmence (dugmić), -

TVORBA REČI, LEKSIKA: PRIDEVSKI PREFIKSI

Značenje prideva može se ublažiti uz pomoć prefiksa: **pri-, o-, na-, po-, pro-, su-**. Njihova je distribucija prilično ograničena i praktično se svodi samo na sledeće primere:

pri- : priglup, priprost, pripit
o- : omalen, osrednji
na- : nagluv, natruo
po- : podobar, povelik, podugačak
pro- : proćelav, prohladan, prosed
su- : sulud

Pojačano značenje prideva postiže se uz pomoć prefiksa **pre-** koji je toliko produktivan da se može staviti uz skoro svaki pridev koji označava neku osobinu (**presrećan, predivan, prelep, preširok, predugačak, prebogat, premlad, predobar, preskup, preambiciozan, prenatrpan, pretovaren, prezreo, prezasićen, prepametan, prehladan, pretopao...**).

Takođe vrlo produktivan pridevski prefiks je **polu-** koji ima funkciju da označi nepotpuno svojstvo nečega (**polupismen, polupijan, polupokretan, polunapredan, poluliberalan...**). S obzirom da je i ovaj prefiks danas vrlo produktivan, često nailazimo i u običnom govoru i u književnosti na okazionalne oblike koje najčešće rečnici ni ne beleže (**polulud, polunormalan, poluraspakovan, poluuvređen, poluutemeljen, polusrećan, poluzatvoren...**).

Prefiksi koji daju suprotno značenje pridevu su **ne-** (**neveseo, nestalan, neveran, nemaštovit, nemaran, neuredan, nebitan, neprirodan...**) i **bez-** (**bесmисlen, beznačajan, bespredmetan, bespovratan, bezizražajan, bezvredan, beskonačan, bezličan...**).

VEŽBANJA: KONDICIONAL, FUTUR II, USLOVNE REČENICE

Napomena:

Ovo vežbanje pokazalo se vrlo uspešnim za savladavanje kondicionala. Najbolje da studenti prvo na času nastave ponuđene situacije, jedan po jedan, u krug, a zatim za domaći da urade to pojedinačno, pismeno, počevši od sopstvenog primera. Jedna od varijanti ove aktivnosti je da nastave lanac rečenica, da ih bude tačno deset a da se poslednjom u nizu zatvori lanac. Dakle, ako je prva bila "Kad bih imala mnogo para..." da i poslednja završava sa "...imala bih mnogo para".

Nastavi lanac rečenica po ugledu na primer:

- Kad bih imao/la mnogo para, _____.
- Kad bih imao/la mnogo para, kupio/la bih veliku kuću s bazenom.
- Kad bih imao/la veliku kuću s bazenom, stalno bih imao/la puno gostiju u kući.
- Kad bih stalno imao/la puno gostiju, zajedno bismo se veselili.
- Kad bismo se stalno veselili, meni bi to dosadilo.
- Kad bi mi to dosadilo, kupio/la bih veliku jahtu....
- Kad bih imao/la veliku jahtu... itd.

1. Kad bih imao/la veliku jahtu, _____.
2. Ako ikad budem imao/la puno dece, _____.
3. Ako se sutra razbolim, _____.
4. Da sam astronaut, _____.
5. Kad bih bio/la kralj/kraljica, _____.
6. Da sam se rodio/la kao dete bogataša, _____.
7. Kad budem star/a, _____.
8. Kad bih bio/la jako siromašan/na _____.
9. Da sam pas, _____.
10. Da sad opet imam 5 godina _____.

Nastavak:

Sam smisli situaciju i nastavi lanac. Lanac mora da sadrži najmanje 10 rečenica. Zapiši rečenice u svesku.

Nivo 3-6

TEST: UZVICI

Nastavi rečenicu, kao u primeru:

Oh! _____
Oh! Kako vam lepo stoji taj šešir.
Oh! Pa nije trebalo... Hvala vam puno.
Oh! Mnogo je dosadan.

Ah! _____
Uh! _____
O bože! _____
Dođavola! _____
Šta?! _____
Jao! _____
Joj! _____
Hej! _____
Dosta! _____
Aman! _____
Blago tebi! _____
Odlično! _____
I!? _____
Izvini! _____
Ne! _____
Da! _____
To! _____
Tako je! _____
Fala bogu! _____
Srećno! _____
Čestitam! _____
Živeli! _____
Tišina! _____
Super! _____
Prokletstvo! _____
Polako! _____
Ojs! _____
Ups! _____

Napomena:

Mnogi uzvici u srpskom sadrže tzv. ružne reči. Štaviše, najčešće se čitave psovke javljaju u funkciji uzvika. Budući da su one deo svakodnevnog govora, preporučujemo lektorima i nastavnicima da ih uvrste na ovaj spisak, naročito kad rade sa studentima i odraslim učenicima. Mnogi uzvici sa ovog spiska zapravo ni nisu u upotrebi u govornom jeziku. Koriste se (uglavnom u prevodima) samo kao neka vrsta eufemizama za prave psovke.

GRAMATIČKE I PRAVOPISNE GREŠKE

Nadi i ispravi pravopisne i gramatičke greške.

Napomena:

Među primerima se nalaze česte greške koje prave učenici, ali neretko i govornici srpskog kojima je to maternji jezik. Iako su u nekim slučajevima greške vrlo teške i očigledne, ove vežbe mogu rešavati samo studenti i učenici koji su u završnoj fazi usvajanja jezika, naročito zato što su namerno unešeni neki slučajevi koji deluju kao greške, a nisu. Ostalima se može dati više iz zabave da probaju zajednički nešto da urade na času.

primer:

Dajte mi poluge i pomeri ću zemlju.

pogrešno:

a. poluge **b.** pomeri ću **c.** zemlju

treba:

a. polugu **b.** pomeriću **c.** Zemlju

1. U nadi sam da ćeš sutra ići samnom.
2. Nema šta da se kaže u vezi tvojih cipela osim da se mi čini da su tebi malo velike.
3. Kada ćete naučiti da govorite, tada se mi javite.
4. Jedna ruka ima pet prstova, a pet ruka dvadesetpet.
5. Letci su prosto pljuštali na nama, pa sam uzeo jedan da vidim šta na njemu je napisano.
6. U glavnom gradu, u Beogradu, ljudi u glavnom znaju gde neki stanuje po broju autobusa s kojom se vozi u centar.
7. U avijonu dobro spavamo ako čovek ne strahuje od letenja.
8. Ne znam gde da idem; ostavila sam plan grada kući.
9. Popi taj čaj, lezi i sanji lepe sanje.
10. Danas nemam vreme, ali sutra biću slobodna.
11. Popiću jednog piva s nogu pa ćemo se videti kad završim svih poslova po gradu.
12. Trebam da idem u poštu da platim telefon, ali me mrzi pa ću odugovlačiti koliko možem.
13. Kupio sam novog miša i tastature, pa mi sad kompjuter izgleda kao novi.
14. Sedio sam na mom krevetu kada je iznenada čistačica ulazila u moju sobu.
15. Po meni, Novi Sad ima raznovrsne sadržaje, a jedan od njih je Petrovaradinska tvrđava.
16. Bolje da si donela bezžični telefon nego miksera.
17. Čaj je ono čega najviše volim da pijem poslepodne, ali u jutro mi više prija kafa.
18. Dobardan, imate li onih kolača kojih sam juče naručila?
19. Karaburma je smatrana za proketo mesto jer se nekad na njegovom rtu koji se spuštao prema Dunavu nalazio gubilište gde su streljani obični i politički zatvorenici.
20. Rećiću mu da popravi česmu. Neprestano kaplje voda i to više ne mam živce da trpim.

REŠENJA:

pogrešno:

1. **a.** u nadi sam **b.** samnom
2. **a.** u vezi tvojih **b.** se mi čini **c.** tebi su
3. **a.** ćete naučiti **b.** se mi
4. **a.** prstova **b.** dvadesetpet
5. **a.** Letci **b.** na nama **c.** je napisano
6. **a.** u glavnom znaju **b.** neki **c.** s kojom
7. U avijionu dobro spavamo ako čovek ne strahuje od letenja.
8. **a.** gde **b.** kući
9. **a.** Popi **b.** sanji lepe sanje
10. **a.** vreme **b.** biću (slobodna)
11. **a.** jednog piva **b.** svih poslova
12. **a.** trebam **b.** možem
13. **a.** tastature **b.** novi
14. **a.** sedio **b.** mom **c.** ulazila
15. *nema greške*
16. **a.** bezžični **b.** miksera
17. **a.** čega **b.** poslepodne **c.** u jutro
18. **a.** Dobardan **b.** kojih
19. **a.** njegovom **b.** nalazio
20. **a.** Rećiću **b.** ne mam

treba:

1. **a.** nadam se **b.** sa mnom
2. **a.** u vezi s tvojim **b.** mi se čini **c.** su ti
3. **a.** budete naučili **b.** mi se
4. **a.** prstiju **b.** dvadeset pet
5. **a.** Leci **b.** na nas **c.** piše
6. **a.** uglavnom znaju **b.** neko **c.** s kojim
7. U avionu se dobro spava ako nema straha od letenja.
8. **a.** kuda **b.** kod kuće
9. **a.** Popij **b.** sanjaj lepe snove (sne)
10. **a.** vremena **b.** ću biti (ću imati)
11. **a.** jedno pivo **b.** sve poslove
12. **a.** treba **b.** mogu
13. **a.** tastaturu **b.** nov
14. **a.** sedeo **b.** svom **c.** ušla
15. *nema greške*
16. **a.** bežični **b.** mikser
17. **a.** što **b.** posle podne **c.** ujutro
18. **a.** Dobar dan **b.** koje
19. **a.** njenom **b.** nalazilo
20. **a.** Reći ću **b.** nemam

VEŽBE, LEKSIKA, ANTONIMI, SINONIMI

Navedi reč suprotnog značenja, kao **star - nov, rat - mir, miran - nemiran, vući - gurati..**
(Zavisno od značenja, neke reči mogu imati više različitih antonima, ali i više sinonimnih antonima)

Napomena:

Reči su ovde poređane po težini, što znači da počinju od sasvim lakih primera koje mogu rešavati i početnici, a zatim se polako komplikuju do primera koji bi mogli predstavljati problem i za one kojima je srpski maternji jezik. Treba takođe naglasiti da neki slučajevi imaju više rešenja.

1. velik	34. ojačati	67. prost
2. mlad	35. impotentan	68. značajan
3. brz	36. laž	69. ljubazan
4. živ	37. ništa	70. smrdeti
5. dobar	38. mršav	71. mutan
6. bolji	39. pogrešno	72. penjati se
7. pametan	40. svetao	73. različit
8. hladan	41. pokretan	74. daleko
9. otvoriti	42. udata (udana)	75. leden
10. tih	43. očekivan	76. ljubav
11. zdrav	44. kasno	77. kulturn
12. pozitivan	45. ozbiljan	78. organizovan
13. kratak	46. društven	79. namazan
14. suv	47. odlučan	80. voljan
15. sladak	48. obući	81. nikad
16. visok	49. odgovoran	82. isprljati
17. radost	50. nikad	83. promašen
18. mek	51. krupan	84. promišljen
19. slan	52. start	85. amater
20. stvaran	53. dug	86. skroman
21. privatn	54. paran	87. bogat
22. unutra	55. prvi	88. zajedno
23. brižan	56. usporavati	89. sklopiti
24. jeftin (jevtin)	57. obavezan	90. voleti
25. težak	58. pravedan	91. vešt
26. gornji	59. važan	92. koristan
27. moderan	60. nezgodno	93. odgledan
28. dubok	61. pošten	94. naučen
29. poznat	62. nigde	95. moguć
30. imati	63. dosadan	96. izmišljen
31. pitom	64. siguran	97. korisno
32. potpisan	65. povremen	98. rđav
33. pojačati	66. jednostavan	99. smrtan

100. spretan	117. namerno	134. introvertan
101. pričljiv	118. odmrznuti	135. umoran
102. sirov	119. omrznuti	136. grub
103. najslabiji	120. orjentisan	137. vredan
104. silazan	121. diskretan	138. smiren
105. dugotrajan	122. oštriti	139. konveksan
106. odvrnuti	123. prihod	140. vodoravan
107. nizbrdo	124. zakasniti	141. volonter
108. pomagati	125. eksterijer	142. ušće
109. odmicati se	126. sekundaran	143. taličan
110. normalan	127. marljiv	144. slep
111. istovetan	128. graditi	145. krezub
112. smislen	129. simetričan	146. nemoj!
113. nečiji	130. ćelav	147. zimzelen
114. rastaviti	131. brbljati	148. zavetrina
115. pokvasiti	132. nevin	
116. bezbedan	133. vezati	

2.

VEŽBANJA I IGRE

U ovom delu se nalaze vežbe i igre za rad na času. U stvari, radi se o najčešćem vidu praktičnih vežbi na koji otpada najveći deo lektorata posle prve godine učenja i usvajanja osnovnih znanja iz jezika, ali su unete mnoge primenljive i za prvu godinu jer je i na početku poželjan što češći odmor od udžbenika kako bi se usvojeno znanje sistematski taložilo ponavljanjem. Iskustvo nam govori da je granicu razlike između vežbanja i igara često vrlo teško povući pa su se otud ova dva termina našli jedan pored drugog, u istom poglavlju. Jedina uočljiva razlika je da se ponešto od ovoga može nazvati samo igrom a ne i vežbanjem i obrnuto, ali su takvi primeri retki. Uglavnom se radi o kombinaciji. Na engleskom postoji zgodan termin koji pokriva ono što bi ovde najviše odgovaralo - *game-like activities*.

Osim postavljenih temelja vežbi, u ovom poglavlju naći ćete i niz saveta za održavanje konverzacije na časovima. Koliko je to bilo moguće, ovde su sabrana iskustva za rad na srpskom kao stranom jeziku, uvršćena su i prilagođena mnoga vežbanja i igre iz stranih udžbenika, a sva su i praktično proveravana, tako da je vrlo često istaknuta napomena koje su potencijalne prepreke u uspešnoj realizaciji svakog pojedinačnog vežbanja ili igre. Primeri koji su ovde dati, kao i u prvom delu, mogu se prilagođavati nivoima, ali je ispred naznačeno na koje je nivoe najbolje primenljivo i za koje su nivoe ovde konkretno uvršćeni primeri. Sistematizacija je manje-više proizvoljna upravo zato da bi se istaklo koliko je važno stalno menjati način rada na studijama ili kursevima kako pažnja učenika ne bi popuštala. One uspešnije igre i vežbanja mogu se ponavljati, ali je poželjno uvek uneti neke izmene, a ako se kompletno ponavlja, onda uvesti neku restrikciju da bi igra bila teža.

1. Na slovo na slovo

Ovu igru treba igrati isto kao što je igraju deca. Zada im se jedno nasumično odabrano slovo, da ne bude ni slovo na koje počinje premalo reči (kao dž, lj, đ...), ali ni previše (p). Igra se igra na ispadanje radi više dinamike i radi motivacije učenika da što kasnije ispadnu i tako što duže ostanu u igri. Ovu igru ne treba previše forsirati jer brzo dosadi, ali je dobra vežba za obnavljanje starih i učenje novih reči. Student koji kaže neku manje poznatu reč, bilo bi dobro da objasni šta ona znači. Ako ne ume, lektor je zapisuje na tablu i objašnjava njeno značenje. Pravila ove igre su i inače fleksibilna i mogu biti manje ili više restriktivna, zavisno od volje i naravi predavača ili vrste grupe s kojom se radi. Primera radi, može se uvesti i pravilo da iz igre ispada i onaj student koji kaže reč koju je neko već ranije rekao.

2. Kalodont

Takođe igra za decu, s tim što je ovde bolje ukinuti ispadanje iz igre. Lektor kaže neku reč, sledeći je prvi učenik po redu koji treba da kaže reč koja počinje na poslednja dva slova od reči koju je rekao lektor. Tako redom u krug. U igri su sve reči u svojim osnovnim oblicima a još jednu razliku u odnosu na tu igru kako se inače igra predstavlja i to da se mogu koristiti lična imena i geografski pojmovi, ali isključivo lokalnog karaktera. To ograničenje određuje lektor sam, po volji.

3. Igra pokvarenih telefona

Ova poznata igra koju igraju sva deca sveta dobra je i za nastavu jezika. Najbolje da za početak lektor prvi nekom učeniku šapne rečenicu koju pre toga zapiše na papir. Svaki student onom pored sebe šapne samo jedanput rečenicu koju je čuo, a zatim je zapiše na papir tako da ovaj kome je šapnuo to ne vidi. Igra se završava time što poslednji student u nizu izgovara naglas rečenicu koju je čuo a zatim se vrši rekonstrukcija od početka do kraja da se utvrde sve faze zabune. Preporučuje se za niže kurseve ali je mogu igrati i viši.

4. Konsonantske grupe

Na ove igre logično se nadovezuju još neke varijante igara sa slovima i rečima. Jedna od mogućih varijanti je da se studentima zada neka više ili manje česta konsonantska grupa, na primer sk, zg, st, pr, ps i sl. pa da onda igru igraju dalje kao po pravilima igre na slovo na slovo, s tim da se ove konsonantske grupe mogu naći u bilo kojem položaju u reči, ne samo na početku. Daljim varijacijama: smanjivanjem učestalosti pojavljivanja konsonantskih grupa, kao i uvođenjem bodovanja, ovakve igre dobijaju na dinamici. Studenti se mogu podeliti i u grupe, a pre samog početka igre pustiti nekoliko minuta da u svoje sveske zapišu što više primera.

5. Toplo - hladno

Još jedna dečja igra primenljiva na nastavu jezika. Ipak, kao i obično, potrebno je uneti neke izmene.

U odsustvu jednog studenta ostali negde sakriju neki predmet. Kad se vrati, učenik koji traži negde u učionici predmet ne treba da se kreće. On taj predmet traži samo postavljajući pitanja, ostajući na svom mestu. Dakle, pogodnije su učionice sa što više nameštaja, uređaja; kabineti, laboratorije, ili, još bolje, igrati igru tokom izleta negde u parku, dvorištu, bašti, boravka u prirodi, bilo gde van učionice.

Ostali studenti mu odgovaraju sa *toplo* i *hladno*, a poželjna su i gradiranja kako to i deca rade: *vruće, jako vruće, vrelo, vatra, ledeno, led ledeni* i sl. Igra je pogodna za početne kurseve radi usvajanja padeža i predloga (*na klupi, iza klupe, pored table, uza zid, u fioci, van učionice* i sl.)

6. Sastavi reči (anagrami)

Studentima se zada nekoliko slova. Najbolje da lektor unapred spremi primere sa što učestalijim slovima, ali za više kurseve izazov je baš u onima koja se ređe pojavljuju. Igra se igra po sistemu anagrama - bilo koje slovo može se naći na bilo kom mestu u reči. Najbolje je studentima zadati između šest i deset slova, ali da nastavnik unapred izvrši izbor na osnovu toga što će biti siguran da postoji jedna ili više reči od svih slova koje su u igri. Ne mora, naravno. Kriterijum može biti i da se pronađe kombinacija slova od koje se zasigurno može napraviti što veći broj reči. Igra se može igrati i pojedinačno i u grupama i ima više varijanti. Unapred zadana slova mogu se samo ispisati na tabli ili se odštampati na papiriće i podeliti studentima ili grupama. U svakom slučaju, treba im ostaviti vremena da sami pokušaju da se sete što većeg broja primera (može i za domaći uz veći broj anagrama). Kad završe, počinje student ili grupa koja prijavi reč od najvećeg broja slova. Može se igrati i na poene.

Primeri:

VARITASIT (rastaviti, stvarati, satirati, vatrasti, artista, starati, staviti, stariti, stativa, svariti, vratiti, titrava, svirati, vrstiti, rastrti, trista, saviti, satira, variti, varati, satrti, stativ, stvari, strava, Istar, Istra, vrsta, rasti, stvar, vatra, trava, vrata, sitar, rvati, tvist, star, rast, tvar, sati, trti, Sava, Tara, Tisa, vata, tast, vrat, rata, sita, rita, vist, rat, siv, var, sav, svi, vir, tas, sir, ris...);
STRIPARKO (prostirka, pokrasti, okrasti, prskati, pritoka, krasota, prostak, porasti, potisak, kositar, korist, patika, prosta, srkati, korita, rokati, Sokrat, pastir, istok, prkos, krsta, pasti, porta, strip, sorta, prsti, sport, korpa, Kosta, taksi, pisak, kosti, tisak, trska, krst, park, star, kras, osip, stop, post, spot, kosa, kist, rika, kita, skot...)
DRANICASI, ANISECPET, TARNATIC, ZITUČEŠNI...

Varijanta ove igre su *piramide* koje se mogu sakupiti iz enigmatskih časopisa (v. literaturu). Takođe vrlo slična igra ovoj je i *scrable*, ali nju je nemoguće igrati na času s većim grupama, Dobra je, međutim, za grupe od troje-četvoro učenika.

Ima još jedna varijanta ove igre koja je možda i najbolja za grupe od desetak studenata na nekom od srednjih i viših nivoa. Lektor treba unapred da spremi kartice sa slovima, barem oko 100, s tim da ih raspodeli po učestalosti, dakle da bude oko 65% suglasnika a ostalo da budu samoglasnici među kojima će biti najviše A, E i I, a nešto malo manje O i U. Isto važi i za suglasnike. Dakle, najviše P, S, T, D i sl. a najmanje, možda najviše po jedno Dž i Đ. Studenti se zatim podele u dve ekipe. "Vođe" ekipa zatim licitiraju slova jedno po jedno tražeći samoglasnik ili suglasnik, recimo do 10 slova. Dobijena slova lektor piše na tabli onim redom kojim su

izvučena. Od tog momenta meri se vreme. Najviši limit može da bude minut i po do dva. Ona ekipa koja ima reč sa najviše slova je pobednik u tom krugu. Drugi kriterijum može biti broj sastavljenih reči, ali da se priznaju, naravno, samo reči u svojim osnovnim oblicima - dakle glagoli u infinitivu, imenice i pridevi u nominativu jednine i množine neodređenog vida, svejedno u kom rodu.

Napomena: U ovoj igri često se javljaju razne vrste problema. Dešava se da ni sam lektor ne može biti siguran da li neka reč zasigurno postoji u jeziku, a pošto nije uvek u prilici da u blizini bude neki poveći rečnik, najbolje je takve reči ostaviti po strani za naknadnu proveru. Takođe, igra nije fer ukoliko studenti tokom igre dopisuju reči, što je skoro nemoguće sprečiti. Zbog ovakvih ograničenja, najbolje je na licu mesta proceniti do koje mere se mogu tolerisati improvizacije tokom igre.

7. Narodne poslovice

Svaki učenik napiše u svesku po tri poslovice na svom maternjem jeziku (može i više, zavisno od grupe) i bukvalno ih prevodi na srpski. Onda u krug jedan po jedan čitaju te poslovice i, ako je potrebno, na srpskom objašnjavaju šta one znače. Na kraju, lektor daje analognu srpsku poslovicu i zapisuje je na tabli (ukoliko postoji, a najčešće postoji). Studenti to prepisuju u svoje sveske ili rečnike.

8. Poslovice i izreke

Ova igra izvodi se po principu dosta raširenog kviza poznatog na televiziji najčešće pod imenom "Točak sreće".

Lektor unapred spremi veliki spisak narodnih poslovice i izreka. One ne moraju biti isključivo srpske. Na tabli on napiše crtice umesto slova od neke izabrane poslovice. Studenti redom govore slova za koja pretpostavljaju da bi ih moglo biti u toj poslovisci. Kako ko neko slovo kaže, lektor ga ispisuje na crtice na mestima na kojima se pojavljuje. Kad neko kaže slovo kojeg nema, krug se nastavlja i onda je na redu sledeći učenik. Onaj koji prvi vidi rešenje, bez obzira da li je na njega red ili nije, javlja se da bi pogađao. Pobednik je onaj ko prvi pogodi i u sledećem pogađanju on ima prednost. Samo prvu rečenicu, tj. izreku ili poslovicu, ispisuje i vodi lektor na tabli. Od sledećeg kruga, studenti se sami smenjuju na tabli.

Ovo je najjednostavniji način igranja ove igre, ali ju je moguće dinamizirati bodovanjem i podelom studenata po grupama. Ovaj drugi način se preporučuje za veće grupe.¹

Primer:

B O L J E S P R E Č I T I N E G O L E Č I T I

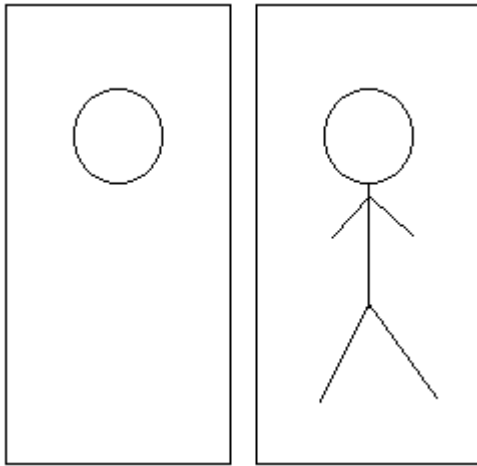
9. Vešala

Još jedna poznata dečja igra pogodna za učenje, uz male izmene pravila. Grupa se podeli u dva tima, a lektor na tabli napiše onoliko crtica koliko ima reč koju je smis-

¹ Vidi literaturu

lio. Prvi tim počinje da pogađa govoreći slova. Ako kaže slovo koje postoji u reči, lektor ga upisuje na liniju a ta ekipa dobija pravo ponovo da pogađa. Dakle, ako je lektor smislio reč DECEMBAR, posle dva uspešna pogađanja na tabli bi moglo da piše:

 D E E

Čiča Gliša 1

Čiča Gliša 2

Kad ekipa kaže slovo kog nema na tabli, lektor joj crta glavu *Čiča-Gliša* na tabli, a pravo da pogađa dobija druga ekipa i tako dok neko ne pogodi ili dok neka ekipa ne popuni celog čovečuljka koji se sastoji od šest poteza, što znači da ima pravo pet puta da pogreši.

Napomena:

Deca obično ovu igru igraju sa crtanjem celih vešala na kojima treba da visi čovečuljak čime se povećava mogućnost broja grešaka, ali se igra u tom slučaju pokazala kao suviše laka za grupe učenika. Ona je zgodna i za više nivoe i dobro ju je igrati pri kraju godine ili semestra, kako bi se utvrdile u tom periodu naučene reči. Izuzetno, grupa se može podeliti i na više timova od dva, ako je grupa baš velika, čime se povećava i broj vešala, pa lektor može prozvati i jednog učenika da mu bude asistent tokom igre.

10. Najmanje dve stvari koje...

Ovo je korisna i zabavna leksička vežba. Ovde su navedeni primeri za niže nivoe, ali vežbanje se može zakomplikovati povećavanjem broja primera i uvođenjem apstraktnijih pojmova (npr: navedi najmanje pet stvari koje se ljuljaju, životinja koje se kreću skakanjem, stvari koje su ti tužne... i sl.). Najbolje je dati studentima da ovo rade kod kuće, za domaći, pa da onda na času u krug čitaju odgovore.

Navedi najmanje dve stvari koje:

1. su vrlo skupe
2. možeš da koristiš za pisanje
3. lepo mirišu
4. su dovoljno male da stanu u tvoj džep
5. su opasne

6. te mogu učiniti srećnim
7. su tanke i oštre
8. možeš da nosiš oko struka
9. bez kojih teško da bi mogao da živiš
10. su žute
11. proizvode neugodan ili preglasan zvuk
12. su vrlo teške
13. ne bi trebalo jesti na dijete za mršavljenje
14. u kojima ljudi uživaju u slobodno vreme
15. se mogu naći na selu (ali obično ne u gradu)
16. se okreću vrlo brzo
17. ne rade bez struje
18. obično koristiš samo jednom
19. se mogu naći u kuhinji
20. ljudi obično nose na odmor
21. možeš da preduzmeš da bi beba prestala da plače
22. su vrlo lomljive
23. te mogu učiniti umornim
24. kojih se ljudi obično boje
25. su napravljene od stakla
26. su ukusne
27. muškarci smatraju privlačnim kod žena i obrnuto
28. koštaju manje od 50 dinara
29. u kojima se može čuvati novac
30. bez kojih se ne ide na ronjenje
31. u kojima se osećaš prijatno
32. ljudi obično rade u slobodno vreme
33. se mogu kupiti u farbari
34. se lako i brzo kvare
35. prave buku

11. Pogodi ko je²

Ova igra dobra je za početne kurseve kad se učenici još ne poznaju dobro. Služi za učenje i uvežbavanje korišćenja prideva.

Svaki student treba da izabere nekog drugog iz grupe i na parčetu papira napiše njegov što detaljniji opis. Na primer: Ima smeđe oči, plavu kosu vezanu u rep, nosi zelenu suknju, zeleni duks.... Posle što detaljnijeg opisa, ostali pogađaju o kome se radi. Sledeći korak u igri je da se studenti podele u grupe po dvoje. Svako ima za zadatak da onog drugog opiše samo upisivanjem prideva na papir. Ti papirići se zatim stave u šešir. Jedan po jedan redom izvlače ceduljice i na osnovu upisanih prideva opisuju osobu sastavljajući rečenice. Ostali zatim opet pogađaju o kome se radi.

Studenti će ovde postavljati pitanja "Kako se kaže?", tako da je dobro na tabli napisati unapred set reči kao što su: *plav, visok, mišićav, mršav, punđa, rep* i sl. Takođe, tokom razvijanja igre, studenti će osetiti potrebu da navedu i osobine koje se ne tiču samo fizičkog izgleda, pa će se na tabli uskoro naći i pridevi kao: *ćutljiv, pričljiv* itd. Lektor može sve te reči napisati i na samom početku, u prvoj fazi igre.

Treba naglasiti da ova i njoj slične igre u kojima se zahteva prevelik angažman na ličnom planu i prekomerno zadiranje u privatnost nije pogodan za sve grupe. Na lektoru je da proceni kad ih je zgodno primenjivati.

² V. Claire Maria Ford: "101 Bright Ideas", ESL Activities for all ages; Addison-Wesley Publishing Company, Inc. 1997, str. 20

12. Šesnaest pojmova. Psiho test

Ovaj test je idealan za vrlo male grupe od 2-5 učenika, ali se može raditi i u većim grupama, samo što su onda ograničenja veća.

Učenici na papiru napišu 16 stvari koje bi sa sobom obavezno nosili na pusto ostrvo, ili na Mesec, u svakom slučaju - tamo gde nema ničeg, dakle 16 stvari koje smatraju neophodnim za svoju egzistenciju na takvom mestu. To ne moraju biti stvari u pravom smislu te reči; štaviše, preporučuju se i apstraktni pojmovi tipa *ljubav, pamet, kreativnost* i sl.

Posle toga, učenici imaju zadatak da spoje 1. i 16; 2. i 15; 3. i 14. i tako redom, u zajednički pojam, neki koji ih objedinjuje, odnosno budi zajedničke asocijacije. Tako dobiju novih 8 pojmova. Na isti način spajaju i njih, i tako redom dok ne dođu do samo jednog pojma. Na kraju, objasniti im da ovaj test daje odgovor na pitanje: "Čemu stremite u životu?". Učenici mogu da komentarišu test i da objašnjavaju da li su zadovoljni odgovorom i zašto jesu ili nisu.

13. Najomiljenije životinje. Psiho test

Ovaj test je takođe bolje izvoditi u manjim grupama, ali je opet moguće i u većim, a preporučuje se da se radi pismenim putem.

Studentima reći da u svesci napišu sebi tri najomiljenije životinje. Kad to završe, neka napišu zbog čega su im te životinje najomiljenije. To mogu da rade i za domaći zadatak i na času, svejedno. Bilo kako bilo, kad završe, svako treba pred svima da pročita šta je napisao. Kada svi završe i pošto lektor završi sa ispravljanjem grešaka reći im rešenje testa. Prva životinja predstavlja ono što bi oni želeli da budu. Druga ono kako ih drugi vide, a treća ono što oni zaista jesu.

Ovaj test se može raditi i potpuno usmeno i u tom slučaju je dobra vežba za konverzaciju. Na lektoru je da odluči šta mu je zgodnije, ali to najviše zavisi od grupe s kojom se radi. Ukoliko je grupa manje sklona razgovoru, bolje je vežbu izvoditi usmeno, nauštrb mogućnosti da se na ovaj način vežba pisanje.

14. Pogađanje ličnosti

Ova česta društvena igra lako je primenljiva na učenike i studente i dobra je za konverzaciju, ne zahteva visok nivo znanja, te je zgodna za niže kurseve i odlična je upravo za savladavanje neke osnovne komunikacije na nivou postavljanja pitanja.

Jedan student sedne na lektorovo mesto, a drugi na tabli ispiše ime neke opštepoznate ličnosti. Onaj ko pogađa ko je, postavlja pitanja na koja se zahteva odgovor sa DA i NE. Tako postavlja pitanja ukруг jednom po jednom studentu iz grupe. Onaj kod koga je krug stao u momentu kad student pogodi ko je izlazi da pogađa sledeći, a ličnost smišlja onaj koji odlazi sa table. Ova igra se igra bez bodovanja, ali ga je moguće primeniti ukoliko se radi o grupama koje motiviše takmičarski duh.

Igra se može igrati i obrnuto, a preporučuje se prvo ovaj gornji način za prvi put, a ovaj drugi za sledeći put. Naime, student može sam da zamisli neku ličnost koju će ostali pogađati (najbolje da za početak to bude lektor), a ostali mu redom postavljaju pitanja. Onaj koji stalno dobija odgovor DA može da pita dalje dok ne dobije NE. Pravo pogađanja ličnosti ima sa-

mo onaj student na kog je došao red. Sledeći koji zamišlja ličnost je onaj koji je pogodio ko je ovaj prethodni. Predavač i sam učestvuje u ovoj igri, a aktivan je i na način što nepoznate reči potrebne za igru stalno ispisuje na tabli.

Igra je zgodna za grupe koje su sklonije konverzaciji i za učenike koji su motivisani za rad. Skoro ju je nemoguće igrati sa grupama introvertnijeg tipa i ne treba ih terati da je igraju na silu.

15. Pogadanje profesije

Ova igra igra se po istim pravilima kao i *pogadanje ličnosti*, samo što učenici treba da pogode zamišljenu profesiju. Preporučuje se za početne kurseve uz upotrebu rečnika.

16. Kviz 1

Nivo 3-9

Studenti se podele u grupe, najbolje 3 ili 4, a idealno bi bilo da se grupe sastoje od, isto tako, najviše 3-4 studenta. Pitanja se napišu na ceduljice koje se zatim stave u šešir. Na tabli se napišu imena ekipa koje studenti sami daju. Pred svaki krug, svaka ekipa iz šešira izvlači po jedno pitanje. Kad se završi sa izvlačenjem, ekipe počinju da daju odgovore. Imaju ograničeno vreme za odgovor, ali to lektor određuje približno i po volji.

Za svaki tačan odgovor ekipa dobija 10 poena. Za netačan odgovor ne dobijaju se negativni poeni. Ukoliko neka ekipa ne odgovori tačno, ona sledeća dobija priliku da da ispravan odgovor i, ukoliko tačno odgovori, dobija 5 poena. Tako redom u krug dok neko ne odgovori tačno. Pred svaki novi krug odgovaranja, ekipa koja prva odgovara pomera se ukруг za jedno mesto. Bilo bi dobro da se unapred dogovori pravilo od kojeg nema odstupanja ni u jednom slučaju - lektor ne pomaže ekipi koja ne razume pitanje. Ova pitanja su koncipirana tako da zahvataju i znanje jezika i poznavanje opšte kulture i poznavanje običaja, kulture, istorije i geografije vezane za Balkan.

Pitanja za ovaj kviz sastavljena su nezavisno od nivoa znanja jezika. To su zapravo uglavnom predlozi za pitanja, a na lektoru je, ako želi, da sastavlja neka druga, slična, zavisno od grupe s kojom radi. Takođe, kviz je moguće igrati po različitim pravilima, a ona će se sama nametnuti po lektorovom nahođenju.

Navedi najmanje 5 gradova u Srbiji.

Navedi najmanje 5 gradova u Hrvatskoj.

Navedi najmanje 3 grada u Bosni i Hercegovini.

Navedi najmanje 3 grada u Crnoj Gori.

Koji je glavni grad Slovenije?

Koji je glavni grad Makedonije?

Koji je glavni grad Kosova?

Koji je glavni grad Vojvodine?

Iz koje je zemlje bio Hamlet? (Ime zemlje na srpskom)

Koja zemlja je poznata po satovima? (Ime zemlje na srpskom)

Koja je zemlja poznata po lalama? (Ime zemlje na srpskom)

Koje zemlje je glavni grad Budimpešta (Ime zemlje na srpskom)

Koji je zvanični naziv za zemlju izlazećeg Sunca? (Ime zemlje na srpskom)
 Koja zemlja je najmnogoljudnija na svetu? (Ime zemlje na srpskom)
 U kojoj zemlji se nalazi planina Balkan? (Ime zemlje na srpskom)
 U kojoj zemlji izvire Dunav? (Ime zemlje na srpskom)
 Koja zemlja je poznata po grofu Drakuli i Transilvaniji? (Ime zemlje na srpskom)
 Koja je planeta druga od Sunca (Ime planete na srpskom)
 Koja je planeta četvrta po redu od Sunca? (Ime planete na srpskom)
 Navedi bar još jedan naziv za planetu Veneru.
 Koja se valuta koristi u Hrvatskoj?
 Koja se valuta koristi u Srbiji?
 Koja se valuta koristi u Bosni i Hercegovini?
 Koje dve reke protiču kroz Beograd?
 Koja reka protiče kroz Zagreb?
 Gde se uliva Dunav?
 Koji je najpoznatiji roman Iva Andrića?
 Kako se zvao čuveni reformator srpskog književnog jezika?
 Koje godine i u kom mesecu je počeo Drugi svetski rat u tadašnjoj Jugoslaviji?
 Koji grad na hrvatskom primorju je poznat kao "Biser Jadrana", koji je dugo vremena u istoriji opstojao kao nezavisna republika?
 Atentat na austrougarskog prestolonaslednika Ferdinanda smatra se povodom za početak Prvog svetskog rata. U kom se gradu taj atentat dogodio?
 Kako se zove životinja koja voli da kokodače?
 Kako se zove najveći sisar na svetu?
 Kako se zove životinja koja voli da jede med?
 Kako se zove životinja poznata po svojim bodljama na leđima?
 Kako se zove mladunče krave?
 Kako se zove mladunče ovce?
 Kako se zove jedini sisar koji leti?
 Navedi imena najmanje 5 životinja koje se mogu ukrotiti.
 Kako se zove ono što se oblači ispod pantalona?
 Kako se zove nos od slona?
 Uz pomoć čega ptice kljucaju?
 Koja životinja kukuriče?
 Kako se zove žena koja se tog dana udaje?
 Kako se zovu ljudi koji su pozvani na svadbu?
 Kako se zove žena koja porađa ženu?
 Kako se zove žena kojoj umre muž?
 Kako se zove čovek koji pravi hleb?
 Kako se zove zanatlija koji popravlja satove?
 Kako se zove zanatlija koji popravlja i pravi cipele?
 Kako se zove vrsta jela, tipična za Balkan, slična hamburgeru?
 šta kažete kada se kucate čašama?
 Za koji hrišćanski praznik se ljudi tucaju jajima?
 U kom veku su se Sloveni doselili na Balkan?
 Kako se drugačije zovu pare?
 Šta se sliva niz oluk?
 Šta raste na prstima?
 Šta se radi lopatom?
 Kako se zovu najslabije figure u šahu?
 Čemu služe migavci?

Čemu služe farovi?
 Od čega se pravi kajgana?
 Navedi najmanje tri stvari koje mogu da se namažu na hleb.
 Šta duva kad se otvore vrata i prozor?
 Kako se zove čovek koji živi u zatvoru?
 Kako se zovu učesnici revolucije?
 Kako se zove ideja/pokret o ujedinjenju Slovena?
 Kako se zove jedini nobelovac s područja bivše Jugoslavije?
 Nabroj tri jadranska ostrva.
 Ko je bio Nikola Tesla?
 Ko je Boris Davidović?
 Ko je Filip Latinović?
 Koliko ima akcenata u srpskom i kako se zovu?
 Koja tri oblika ima genitiv množine imenice **crkva**?
 Dovrši poslovicu: U laži su...
 Nabroj četiri strane sveta.
 Dovrši poslovicu: Ko peva...
 Ko je bio Ivan Meštrović?
 U kojem gradu se održava Sterijino pozorje?
 U kojem gradu se nalazi Baš-čaršija?
 Šta je to Kalemegdan?
 Šta je Drina?
 Ko je oslikao Sikstinsku kapelu?
 U kojem gradu se nalazi Krivi toranj?
 U kojem gradu se nalazi Zid plaća?
 U kojoj bici je poginuo car Lazar?
 Po kome je ćirilica dobila ime?
 šta je to džamija?
 Ko je predvodio Veliku seobu Srba?
 Koje je ime i prezime maršala Tita?
 Koja reka protiče kroz Višegrad?
 Ko je napisao "Hazarski rečnik"?
 Ko je Pepeljuga?
 U kojem gradu se nalazi Dioklecijanova palača?
 Ko je napisao Kulturu laži"?
 Ko je bio vođa Prvog srpskog ustanka?
 Ko je napisao "Luču mikrokozmu"?
 Nabroj tri filma Emira Kusturice.
 Navedi tri manastira u Srbiji.
 Kako se zove najveći zaliv u Crnoj Gori?
 Navedi tri životinje koje imaju rogove.
 U kojem je padežu oblik zamenice **joj**?
 Šta je suprotno od **vredan**?
 Šta je suprotno od **mator**?
 Šta je suprotno od **lepši**?
 Kako se zove mužjak žabe?
 Kako se zove kravlje meso?
 Nabroj pet životinja koje žive u Jadranskom moru.
 Navedi pet stvari od kojih se može napraviti rakija.
 Navedi pet vočki od kojih se može napraviti marmelada.

Navedi pet sportova koji se igraju loptom.
 Navedi tri sporta u kojima se koristi mreža.
 Na kom uređaju se slušaju LP ploče?
 Šta je pogrešno u rečenici: “**Vratila sam se od mojih roditelja**”?
 Šta je pogrešno u rečenici: “**Nemam nijedan prigovor u vezi toga**”?
 Šta je pogrešno u rečenici: “**Nisam znao gde ću sa sobom, pa sam se vratio kući**”.
 Ako je ćirilica drugo slovensko pismo, koje je bilo prvo?
 Ijekavski, ekavski i ikavski razlikuju se po refleksu kog glasa?
 Koji sve glasovi u srpskom jeziku mogu biti slogotvorni i pod akcentom?
 Na kom drvetu raste žir?
 Za šta se kaže da veje?
 Šta može da pljušti?
 Čime se mete?
 Nabroj najmanje tri biljke kojih u Evropi nije bilo pre otkrića Amerike.
 Navedi nazive barem tri javna mesta u kojima se pije kafa.
 Mikologija je nauka o...?
 Šta je to **selotejp**?
 Šta se ukucava čekićem?
 Šta se radi na tastaturi?
 Kako se drugačije zove kompjuter?
 Šta je to voćnjak?
 Kako se zove medicinska sestra kad tu dužnost obavlja muškarac?
 Šta je suprotno od **bezbedan**?
 Šta znači izraz “**Briga me je**”?
 U kojem gradu se nalazi čele-kula?
 Navedi tri vrste ptica selica.
 šta je to švedski sto?
 šta je to poljski miš?
 U kom gradu se nalazi Aja Sofija?
 U kom gradu se nalazi Kremlj?
 Navedi najmanje tri rečne ribe.
 U kom gradu se nalazi Latinska četvrt?
 U čemu žive mravi?
 Šta povezuje imenice **sudija, tata, zanatlija i budala**?
 Osim što se vrti oko Sunca, Zemlja se vrti i oko svoje...?
 Kako se zove gas od kojeg se u najvećem procentu sastoji atmosfera?
 Kako se zove metal čiji je znak Ag?
 Kako se još zove veštačka koža?
 Kako glasi množina od imenice **dugme**?
 Ko je napisao “Alisu u zemlji čuda”?
 U kom gradu se nalazi Brodvej?
 U kom gradu se nalazi Holivud?
 Šta je to metafora?
 Koji je zajednički naziv za subotu i nedelju?
 Kako se zvao konj Marka Kraljevića?
 Navedi bar još jedan sinonim za **kosmos**.
 Kako se drugačije zove neboder?
 Šta figurativno znači **odiseja**?
 Kako se zove majčin brat?
 Na koja dva sporta se misli kad se kaže **beli sport**?

Na šta se odnosi izraz **sedma sila**?

Šta je pogrešno u rečenici: "**Uvek ne znam koliko je sati**".

Kako se zove žena koja se uda za popa?

Šta je pogrešno u rečenici: "**Radije sedim kući nego da gledam loše filmove u bioskopu**".

Šta je pogrešno u rečenici: "**Nisu uspeli da nađu ono čega su tražili**"?

Šta je pogrešno u rečenici: "**Znaću šta je sreća tek kada ću da upoznam pravu ljubav**"?

Kako se zove merna jedinica od 2,5 cm?

Šta je ministar bez portfelja?

Šta je "Kalevala"?

Šta su agrumi?

Službeni jezik u Brazilu je?

Vlah Alija je oteo Anđu, ženu kog poznatog junaka?

Šta je jesetra?

Protiv koga/čega se borio don Kihot?

Otomansko carstvo je drugi naziv za?

Šta je mulat?

17. Kviz 2

U ovom kvizu studenti sami sastavljaju pitanja. Bilo bi dobro da se ovaj kviz igra posle stečenog iskustva na kvizu 1, kako bi studenti orijentaciono znali kakva pitanja mogu da postavljaju. Dakle, na prvom času, lektor dâ studentima da na ceduljicama zapišu pitanja za kviz. Treba im napomenuti da im se isplati da napišu što je više moguće pitanja za to vreme jer se tako povećava mogućnost da posle izvuku pitanja koja su sami postavili. Naravno, svaki student mora znati tačan odgovor na pitanje koje postavlja. Studenti se potpisuju ispod pitanja koje postavljaju. Na kraju časa, lektor pokupi ceduljice i pred sledeći čas ih pregleda. Eliminise pitanja s kojima na bilo koji način nešto nije u redu, ili ih ostavi ali ispravi - po želji. Na sledećem času, kviz se može igrati po pravilima kviza br. 1, ali je bolje igrati ga ovaj put pojedinačno jer su studenti i pitanja pojedinačno postavljali, tako što se ceduljice izvlače u krug i vraćaju se u šešir ukoliko onaj kome je postavljeno pitanje ne da netačan odgovor. Bodovanje se može vršiti na puno načina, ali je najjednostavnije i najpraktičnije da onaj koji tačno odgovori dobije po jedan poen. Ceduljica može da se vrati u šešir i ako student tačno odgovori, čime se dodatno može bolje utvrđivati znanje i vežbati memorija. Jedan od načina da se ovaj kviz igra je da se studenti podele po grupama i pred postavljanje pitanja. Ovaj način se preporučuje za veće grupe.

18. Kviz 3

Ovaj kviz je varijanta Kviza 2, odnosno nastavak istog od ostatka materijala. Ova verzija više služi za konverzaciju nego za proveru znanja i učenje kroz takmičenje.

Studenti opet sastavljaju pitanja, jedan po jedan, bez pisanja. Neko, bilo koje pitanje iz opšte kulture, prvo postave, a lektor odredi posle ko će na njega da odgovori ili se unapred odredi pravilo ko će da odgovara (recimo - treći zdesna, ali to ima taj nedostatak što onaj ko pita una-

pred zna koga pita). Ako onaj kome je postavljeno pitanje ne zna odgovor, lektor pita ko zna. Ako niko ne zna, na to pitanje odgovara onaj ko ga je postavio ili lektor ukoliko zna odgovor (podrazumeva se da onaj ko pita mora da zna odgovor). Sledeće pitanje koje isti taj student postavlja je pitanje za lektora, najbolje da pravilo bude da to pitanje bude vezano za lokalnu zemlju i njenu kulturu ili bilo šta drugo. Ukoliko lektor ne zna odgovor, student sam odgovara na njega. Ovaj kviz se odvija skroz usmeno, bez bodovanja, a zgodan je i zbog mogućnosti da lektor usput postavlja potpitanja studentima na njihova sopstvena pitanja.

19. Kviz 4. Igra asocijacija

Ova igra je sastavljena po uzoru igru asocijacija poznatu u svim našim kvizovima sa učesnicima u studiju još od početka sedamdesetih godina pa do danas. Budući da su pravila iz primera vrlo jasna, evo samo preporuke kako je ovu igru najbolje igrati na času.

Lektor treba da odabere jednog asistenta među studentima koji će mu pomagati na tabli pri upisivanju poena u tabelu i dopisivanja pojmova u praznine, a ostale studente da podeli u grupe, optimalno po 3 u svakoj. Grupa koja otvori jednu kolonu dobija 3 poena a ona koja pogodi konačno rešenje dobija 5. Ukoliko neka grupa pogodi konačno rešenje pre nego što bude otvorena neka od kolona, toj ekipi pripadaju i poeni iz neotvorenih kolona.

Ukoliko je grupa mala, studenti mogu ovu igru igrati i pojedinačno, a može se igrati i bez takmičenja i bez upotrebe table, čime se dobija više na konverzaciji na času.

A.

1. RAĐANJE
2. SAMO JEDNA
3. ŽENA
4. RODITELJ

MAJKA

B.

1. TURSKA
2. BELA
3. FILTER
4. SA ŠEĆEROM

KAFA

MLEKO

C.

1. ZVONO
2. ŠARULJA
3. BIK
4. BELKA

KRAVA

D.

1. STARI
2. MLADI
3. KOZJI
4. TOPLJENI

SIR

A.

1. BERZA
2. CENE
3. PROPADANJE
4. PROPAST

PAD

B.

1. IKAR
2. PERJE
3. LEPTIR
4. PTICA

KRILA

LETENJE

C.

1. PILOT
2. KONKORD
3. DC10
4. STJUARDESA

AVION

D.

1. PAUK
2. TREMA
3. SMRT
4. MRAK

STRAH

A.

1. HITROST
2. ŽURBA
3. MENJAČ
4. ZEC

BRZINA

B.

1. ŽICA
2. ŽARULJA
3. STRUJA
4. EDISON

SIJALICA

SVETLOST

C.

1. ZVEZDA
2. LETO
3. ZRAK
4. TOPLINA

SUNCE

D.

1. SATELIT
2. PUN
3. AVGUST
4. KRATER

MESEC

A.

1. OTROV
2. INSEKT
3. KLEŠTA
4. HOROSKOP

ŠKORPIJA

B.

1. PLJUVANJE
2. JAHANJE
3. GRBA
4. KARAVAN

KAMILA

PUSTINJA

C.

1. OLUJA
2. SAT
3. ZRNO
4. PLAŽA

PESAK

D.

1. BODLJA
2. BILJKA
3. UKRASNI
4. TEKILA

KAKTUS

A.

1. SLEPI
2. POLJSKI
3. CRKVENI
4. KUĆNI

MIŠ

B.

1. DOBA
2. PERIOD
3. N OVA
4. STARA

ERA

**KOMPJUTER
(RAČUNAR)**

C.

1. ELEKTRONSKA POŠTA
2. WWW
3. MREŽA
4. SAJT

INTERNET

D.

1. LCD
2. MALI
3. KATODNA CEV
4. TELEVIZOR

**EKRAN
(MONITOR)**

A.

1. IZREKE
2. MUDROSTI
3. UMOTVORINE
4. NARODNE

POSLOVICE

B.

1. ORGAN
2. UKUS
3. KINESKI
4. ENGLNESKI

JEZIK

VUK KARADŽIĆ

C.

1. TORTA
2. EKONOMSKA
3. SOCIJALNA
4. POLITIČKA

REFORMA

D.

1. RUSKO - POLJSKI
2. ENGLNESKO - ŠPANSKI
3. MAĐARSKO - SRPSKI
4. ŠPANSKO - ITALIJANSKI

REČNIK

A.

1. PELJEŠAC
2. ITALIJA
3. PREVLAKA
4. SKANDINAVSKO

POLUOSTRVO

B.

1. LASTE
2. BOGDAN
3. TOPLOTA
4. STRANA SVETA

JUG

BALKAN

C.

1. ZAJEDNICA
2. KONTINENT
3. GRČKA BOGINJA
4. BRISEL

EVROPA

D.

1. SNEG
2. VENAC
3. ALPINIZAM
4. SKIJANJE

PLANINA

A.

1. JUŽNI
2. SEVERNI
3. MUŠKI
4. ŽENSKI

POL

B.

1. SLOBODNA
2. TRAGIČNA
3. STRASNA
4. PLATONSKA

LJUBAV

SEKS

C.

1. RAST
2. ŠKOLA
3. VASPITANJE
4. IGRAČKE

DECA

D.

1. KOLEKTIVNI
2. ZAJEDNIČKI
3. DRUŠTVENI
4. KOMUNALNI

GRUPNI

A.

1. DEVOJKA
2. KRUPNA
3. ŠARAN
4. UDICA

RIBA

B.

1. KORPUS
2. STRANO
3. LJUDSKO
4. NEBESKO

TELO

ZDRAVLJE

C.

1. DOBRI
2. ZLI
3. AVET
4. ALADIN

DUH

D.

1. LOPTA
2. ZIMSKI
3. REKORD
4. TAKMIČENJE

SPORT

A.

1. VELIČANSTVENIH
2. FILM
3. SAMURAJA
4. DANA U NEDELJI

SEDAM

B.

1. VILJEM TEL
2. CRV
3. RAZDOR
4. PITA

JABUKA

GREH

C.

1. IZ NEHATA
2. HLADNOKRVNO
3. IZ ZASEDE
4. ATENTAT

UBISTVO

D.

1. VELIČANSTVENIH
2. FILM
3. DANA U NEDELJI
4. SAMURAJA

SEDAM

A.

1. KAVIJAR
2. MAJONEZ
3. PILE
4. KUKAVICA

JAJE

B.

1. ROBERTO
2. ĐUZEPE
3. ĐOVANI
4. MARIO

ITALIJAN

KOLUMBO

C.

1. PARNA MAŠINA
2. EUREKA
3. TOČAK
4. ŠTAMPA

**OTKRIĆE
(PRONALAZAK)**

D.

1. MAHABHARATA
2. KRAVE
3. KASTE
4. KARI

INDIJA

A.

1. OKEAN
2. PLANKTON
3. NAJVEĆI
4. SISAR

KIT

B.

1. BONSAI
2. SEKIRA
3. PANJ
4. KROŠNJA

DRVO

PINOKIO

C.

1. ČAČKATI
2. SIRANO
3. PRĆAST
4. PARFEM

NOS

D.

1. MARIONETA
2. DEVOJČICE
3. IGRAČKA
4. POZORIŠTE

LUTKA

A.

1. SVETI ĐORĐE
2. JOVAN JOVANOVIĆ
3. PAPIRNATI
4. VATRA

ZMAJ

B.

1. MATERIJAL
2. RIBA
3. PUT
4. MARAMA

SVILA

KINA

C.

1. BUDUĆNOST
2. RIBE
3. ZVEZDE
4. ZNAK

HOROSKOP

D.

1. PINK FLOJD
2. UŠI
3. CIGLA
4. ZVUČNI

ZID

A.

1. SPRAVA
2. MERNI
3. MEDICINSKI
4. MUZIČKI

INSTRUMENT

B.

1. SAMBA
2. ANDANTE
3. MUZIKA
4. METRONOM

RITAM

KASTANJETE

C.

1. SANČO PANSÁ
2. BIK
3. ANDALUZIJA
4. GRAĐANSKI RAT

ŠPANIJA

D.

1. OBREDNI
2. PODIJUM
3. IGRA
4. BAL

PLES

A.

1. ČERKA
2. KLINAC
3. BEBA
4. MALIŠAN

DETE

B.

1. TRG
2. JABUKE
3. TIKVICE
4. TEZGA

PIJACA

KOLICA

C.

1. SLEP
2. GLUV
3. RATNI
4. VOJNI

INVALID

D.

1. GONDOLA
2. MESO
3. VOĆE I POVRĆE
4. RIBA

SAMOPOSLUGA

20. Umesto diktata

Diktat je česta, klasična forma i najpouzdanija metoda za uvežbavanje pisanja, a da bi bila zanimljivija može se izvoditi i puštanjem isečenih, izabranih delova iz filmova ili "skidanjem" tekstova iz pesama koje predavač pušta s kasete ili CD-a, deo po deo, vraćajući nekoliko puta stihove unazad.

Klasično, rutinsko diktiranje treba ponavljati s vremena na vreme na času, ali nema potrebe da lektor svaki put sam ispravlja diktate. Ako nije za ocenu, ili deo testa, studenti mogu sami to da rade tako što će izdiktirani tekst biti iz udžbenika, a posle je dovoljno da se zamene za sveske i jedan drugom ispravljaju greške.

21. Igra s rečnikom

Ovo je zgodna igra koja služi za usvajanje novih i utvrđivanje korišćenja već poznatih reči. Lektor drži u ruci neki rečnik koji s leve strane ima odrednice na srpskom. Bez obzira na nivo znanja grupe s kojom se radi, ipak je najbolje za ovu se igru služiti nekim džepnim rečnikom s nevelikim brojem natuknica. Student nasumice kaže neki broj, lektor okreće broj strane pod tim brojem, a student dalje bira koji će stubac i koju reč po redu u tom stupcu takođe nasumice. Dužan je zatim da kaže značenje te reči, da proba da je definiše i da je upotrebi u rečenici koju sam smisli. Lektor može dalje nadograđivati ovu igru u zavisnosti od zainteresovanosti i znanja studenata. Može, na primer, da kaže: "Upotrebi tu imenicu u genitivu množine". Ukoliko ne zna, javlja se student koji zna.

U ovoj igri ne treba se suviše strogo držati pravila. Reči dosta često nisu u skladu s nivoom znanja grupe³, pa onda lektoru ostaje da bira najbližu odgovarajuću. Igra se može igrati i po grupama i na poene.

22. Vežbe s horoskopom

Varijacije korišćenja horoskopa u nastavi su brojne. Evo nekoliko mogućih.

Najjednostavnija varijanta koja se često može koristiti kao jezička vežba je da studenti samo prevedu neki horoskop sa svog maternjeg jezika na srpski i da lektor posle ispravlja greške naglašavajući koje su jezičke konstrukcije u srpskom za horoskop uobičajene. Isto tako, na času studenti mogu u krug čitati svoj horoskop za tu nedelju ili dan (v. literaturu), ali najpoželjnija i najkorisnija varijanta je da se nabavi neka knjiga sa opširnijim opisom zodijačkih znakova i da studenti onda čitajući karakteristike svog znaka komentarišu koliko su opisi u odnosu na njih tačni a koliko ne.

23. TV Dnevnik

Radi se o još jednoj klasičnoj i oprobanoj igri, odnosno radu po scenariju. Idealno ju je izvoditi s povećom grupom učenika (od 10 do 20), a najzgodnije ju je iskoristiti ne na času nego prilikom nekog zajedničkog izleta, ekskurzije ili u nekoj sličnoj situaciji.

Studentima se podele uobičajene uloge iz Dnevnika onih koji se pojavljuju pred kamerama.

³ Mogu se koristiti i minimalni vokabulari kao što je rečnik na kraju udžbenika Boža Ćorića ili Lista jezičkog minimuma Danka Šipke iz "Programa nastave srpskohrvatskog jezika" i koja se može pokupiti i sa interneta na stranici <http://main.amu.edu.pl/~sipkadan/pp/shpo5000.txt>

Dakle, dva ili više voditelja, izveštači sa terena, iz zemlje i iz sveta, autori priloga iz kulture i nauke; crna hronika, regionalne vesti, vremenska prognoza, sport....

Najbolje da se polaznicima ostavi mogućnost da se sami dogovore oko podele uloga, po afinitetima, kako se kome šta dopada i kome koja uloga više odgovara.

24. Nastavi rečenicu

Za ovu igru od materijala nije potrebno ništa i može se igrati u svakoj prilici. Ipak, zahteva viši nivo poznavanja jezika pa je nema puno smisla igrati s početnicima.

Igra počinje tako što lektor kaže neku reč, najbolje neku imenicu za početak, a svaki sledeći student nastavlja rečenicu dodajući neku svoju reč, s tim da pre toga mora da ponovi započetu rečenicu. Ovo je lako na samom početku, ali počinje da se komplikuje gomilanjem reči. Student koji ne može da se seti cele započete rečenice ispada iz igre. Rečenica će vremenom postajati sve besmislenija ali to ništa ne smeta. Na lektoru je samo da upozorava na njenu gramatičku ispravnost. Pobjednik je onaj student koji ostane poslednji u igri i ponovi celu rečenicu. Najbolje da se lektor isključi iz igre posle prvog kruga i da zapisuje rečenicu u svesku da ne bi došlo do zabune i da na kraju rečenicu, koja najčešće ostaje nedovršena, zapiše na tabli.

25. Obezglavljene rečenice

Ova igra je ujedno zgodna i leksička i gramatička vežba. Najbolje ju je igrati u grupama od dvoje ili troje učenika. Ekipama se zadaju rečenice kao u primeru i ostavi im se vremena da ih popune (zavisno od broja rečenica, nivoa znanja studenata, po proceni lektora, ali svakako ne više od minut-dva po rečenici). Kad je taj deo igre završen, pozove se po jedan igrač iz svake ekipe i podeli im se svakom po kopija sa tačnim odgovorima. On ocenjuje druge grupe i zatim saopštava koliko je koja ekipa imala tačnih odgovora.

U ovom primeru su objedinjeni sportovi i muzički instrumenti kako bi učenici usput savladali i razliku između glagola *igrati* i *svirati* koja u mnogim jezicima ne postoji, ali primeri se mogu sastavljati i po sasvim drugačijim kriterijumima, po izboru nastavnika i njegovim procenama o interesovanjima grupe.

Popuni rečenicu kojoj nedostaje početak.

Primer:

U boksu je zabranjeno udaranje ispod pojasa.

1. _____ se igra u singlu ili u parovima, često i na travi.
2. _____ se svira uz pomoć trzalice ili prstima.
3. _____ se igra na ledu sa štapovima.
4. _____ neki kažu da je “najvažnija sporedna stvar na svetu”, a često ga prati i po stotine miliona gledalaca.
5. _____ se duva, a poznati izvođač je bio Luis Armstrong.
6. _____ se lopta prebacuje preko mreže i servira se rukom a ne reketom.
7. _____ su proizvodele porodice Stradivari i Gvarneri, a čuveni maestro bio je Paganini.

8. _____ se igra s malim rupičastim lopticama na velikim poljima.
9. _____ se svira i rukama i nogama, a poznat je po crnim i belim dirkama.
10. _____ se igra i rukama i nogama, a poznat je po lopti jajastog oblika.
11. _____ je olimpijski sport, igra se igra na tabli, za stolom, a može i bez ruku.
12. _____ igraju dvoje ili četvoro ljudi, za stolom, reketima.
13. _____ spada u žičane instrumente, drži se između nogu, a svira se prstima. Nikad gudaalom.
14. _____ je cilj postići gol, ali se ne važi ako je postignut nogom.
15. _____ se svira udaranjem palicama po pločicama koje su najčešće od drveta i nisu iste veličine.
16. _____ su svirali bardovi u starom Rimu i Grčkoj. Više nije u modi, ali se često spominje u pesmama.
17. _____ se najčešće izvodi u grčko-rimskom stilu, a primenjuje se i u svakodnevnom životu kad se ljudi tuku.
18. _____ nije najpopularniji sport u Srbiji i Crnoj Gori, ali je svakako najtrofejniji.
19. _____ se skoro ne može ni zamisliti tradicionalna rock-grupa, ali ih u poslednje vreme sve više zamenjuje ritam-mašina.
20. _____ se igra u vodi, igrači tradicionalno nose plave i bele kapice, a pobednik je onaj ko postigne više golova.

26. Životinje i njihove navike⁴

Ovu igru/vežbu najbolje je izvoditi u učionici.

Zamolite jednog po jednog studenta da izađe na tablu i napiše nasumice i bez reda imena tri ili pet životinja, zavisno od broja učenika u grupi. Može i više ako radite sa sasvim malom grupom. Pošto se svi izređaju, kažete im da izaberu životinju koja bi želeli da budu i zatim im podelite list hartije s pitanjima. Na ta pitanja treba da odgovore pismeno na času. Kad završe, svako čita odgovore naglas.

Nivo 2-4

VEŽBE: SINTAKSA I LEKSIKA

Životinje i njihovo ponašanje.

_____.

Ja sam _____.

Noću ja _____.

Bojim se _____.

Kad se krećem, ja _____.

Kad tražim partnera, ja _____.

Ne jedem _____.

_____ se boji/e mene.

Danju ja _____.

⁴ V. Rinvoluceri, Mario: "Grammar Games"; Cognitive, affective and drama activities for EFL students; Cambridge University Press 2000.

Živim (gde) _____.
Volim da se igram sa _____.
Mama me je hranila _____.
Moji mladunci obično žive (gde) _____.
Spadam u vrstu/porodicu/grupu _____.
U proseku, obično živim oko (koliko dugo) _____.

27. Crna hronika

I ovo jedna od varijanti pismenih vežbanja. Za nju je potrebno samo nekoliko nadnaslova, naslova i eventualno podnaslova koji izlaze u dnevnoj štampi (v. literaturu), a na studentima je da izmaštaju celu ostalu priču. Mogu pisati na času, pojedinačno ili u grupama, a mogu to da rade i za domaći. Na primer:

T R A G E D I J A U Č A Č K U

Mladoženja ubio kumu

Tokom svadbe Miladin Milošević (28) u pijanom stanju potegao revolver i umesto u vazduh iznenada pucao direktno u Slađanu Turović (24), nevestinu kumu, na mestu je usmrtivši s dva hica u glavu.

28. Pridevski i glagolski bingo (tombola)⁵

Spremiti za svakog studenta kartice od po deset polja u koje će upisati reči (ne smeju da ispravljaju jednom upisane reči, zbog toga su bitni "formulari").

Podeliti studentima formulare s ponuđenim rečima da sami biraju kojih deset da prepisu u tabele. Kad je ta faza gotova, čitati rečenice redom. Pobednik je onaj student koji prvi ima sve upisane prideve i vikne "Bingo!".

Posle toga može se nekoj grupi studenata dati spisak na proveru da bi se utvrdilo da student pobednik nije pogrešio, a učenici se mogu stimulisati nekim stvarnim bingo-poklonom.

Druga varijanta ove igre je da se igra obrnuto. Posle svake reči koju student ima upisanu i kad je čuje u rečenici, on je dužan da vikne "Imam", a pobednik je onaj koji poslednji popuni tabelu.

Napomena: Ovo bi bila u potpunosti igra na sreću da se oblici reči ne menjaju. Tako se studentima često dešava da propuste reč koju su odabrali. Zbog toga im treba na početku igre skrenuti pažnju da budu obazrivi i povedu računa o tome.

⁵ V. Ur, Penny: "Grammar Practice Activities", A practical guide for teachers; Cambridge Handbooks for Language Teachers, Series Editor Penny Ur; Cambridge University Press 2003.

Nivo 2-4

LEKSIKA, PRIDEVI: IGRA - PRIDEVSKI BINGO (TOMBOLA)

Izaberi deset prideva i upiši ih u kućice na tabeli. Jednom upisanu reč ne smeš da ispravljáš.

· debeo	· ružan	· vlažan
· velik	· plav	· tačan
· prazan	· nemiran	· slep
· donji	· odličan	· vreo
· čudan	· glup	· pijan
· gladan	· pametan	· slobodan
· veseo	· sladak	· dosadan
· hrabar	· kratak	· kulturnan
· mali	· živ	· kiseo
· sličan	· tužan	· vredan
· teorijski	· poznat	· spor
· smešan	· prvi	· nizak
· lep	· poslednji	· vruć
· hladan	· brz	· brojan

1. Čovek nikad nije sasvim slobodan.
2. Na Balkanu se sarma uglavnom pravi od kiselog kupusa.
3. Aleksandar je tužan pored prazne čaše.
4. Da bi supa bila dobra, mora da bude i vruća.
5. Lidija je puna energije, ali je i pored toga prilično spora.
6. Jao što sam gladan!
7. Andrej je takav. Nikad nije ni prvi ni poslednji.
8. Jelena možda i nije neka lepotica, ali je zato jako slatka.
9. Najgore je kad je neko istovremeno i dosadan i glup.
10. Ne može neko da bude i mrtav i živ istovremeno.
11. Tvoj sat je lepši od mog, ali je moj tačniji.
12. Marina misli da joj najbolje stoji kratka suknja i neka veća jakna.
13. Petar je mršav, ali ipak najdeblji u ovom društvu.
14. Dejan je bio odličan učenik, a danas radi kao taksista.
15. Nema čudnijih pantalona od ovih u izlogu.
16. Po uvek hladnoj flaši prepoznaju se uvek pijani ljudi.
17. Na donjem spratu prisutna je neka poznata ličnost.
18. Ruže uglavnom nisu ružne.
19. Otrovnna zmija je opasna i kad je mala.
20. Milan je hrabar mladić, ali nije najbolje savladao teorijski deo.
21. U zoološkom vrtu žive brojne životinjske vrste.
22. Skoro sam se opekla kad sam ušla u kadu; toliko je voda bila vrela.
23. Ova bluza nije zelena nego plava.
24. Danas je Vlada poznati košarkaš, a bio je uvek najniži u razredu.
25. Ne preteruj, nisu moje pantalone mokre nego samo malo vlažne.
26. Pomešao si, nisu oni gluvi nego slepi.
27. Sve što je retko vredno je.
28. Možda su oni pametni, ali nisu nimalo kulturni.
29. Uozbilji se malo, mnogo si smešan.
30. Sličan se sličnom raduje.
31. Nije dobro kad je budilnik brži od ostalih satova.
32. Kad je vesela, Bojana je najnemirnija.

Nivo 2-4

LEKSIKA, GLAGOLI: GLAGOLSKI BINGO

Izaberi deset glagola i upiši ih u kućice na tabeli. Jednom upisanu reč ne smeš da ispravljáš.

· poći	· provoditi	· svirati
· kupovati	· bojati se	· pogledati
· stanovati	· uplašiti se	· ući
· pasti	· pristati	· leteti
· znati	· otpratiti	· želeći
· raditi	· jesti	· smeti
· praviti	· postaviti	· skakati
· koštati	· izaći	· voditi
· doći	· hodati	· pobegnuti
· govoriti	· šetati se	· trčati
· razumeti	· smejati se	· sestiti
· stići	· goreći	· ukrasti
· piti	· spavati	· stojati
· vezati	· pevati	· plakati

- 1) Nisam ni primetila da su mi ukrali torbu.
- 2) Trčali smo ceo dan, ali smo zato stigli na vreme.
- 3) Zoran se veoma uplašio kad je prvi put otišao u školu.
- 4) Lidija i Raša odmah su znali šta žele.
- 5) Živana je pristala da otprati Dragana na posao.
- 6) Uopšte ga se ne bojim ali odmah pobegnem kad ga vidim.
- 7) Veran je nekad radio na drugom radiju.
- 8) Tanja ponekad ceo dan provodi ispred televizora.
- 9) Vanja voli da jede krompir a ne lubenice.
- 10) Nemanja vodi neke emisije na televiziji ali i dalje ponekad peva.
- 11) Razumeće vas ako budete govorili sporije.
- 12) Ako komšijska kuća gori pazi na svoju.
- 13) Pogledaj još jednom, to te ništa ne košta.
- 14) Na onoga ko stoji sa strane drvo neće pasti.
- 15) Mrtva baba na federe skače.
- 16) Oliver se smeje a plakao bi.
- 17) Lakše je na noge postaviti pijanca nego propalicu.
- 18) Kad siromaštvo uđe na vrata, ljubav izađe kroz prozor.
- 19) Pustite me da spavam!
- 20) I Goranu se ponekad ne svira klavir.
- 21) Voja više voli da pije sam.
- 22) Vera mi je upravo javila da ide da se šeta.
- 23) Podimo u mala mesta naše domovine.
- 24) Ko hoda ne leti.
- 25) Mnogo si se umorila, sedi malo, odmori se.
- 26) Marina nije došla jer je otišla na neku žurku.
- 27) Ako hoćeš da prestanem da kupujem, moraćeš da me vežeš.
- 28) Žao mi je ali Popovička više ne stanuje ovde.
- 29) Šta praviš za večeru?
- 30) Ne smem ovakav ni da se pojavim na ispitu.

29. Kako gledam na tebe⁶

Ova igra odvija se u dve faze. Svaki student najpre dobije unapred pripremljen papir s rečenicama koje treba da dopuni. U drugoj fazi đaci se podele na grupe od po dvoje ili troje. Student B i/ili C treba da pogodi/e odgovore koje je dopisao student A na svoj list. Na primer: "Prvo što uradiš kad ustaneš je da opereš zube". Oni tako pogađaju dokle god ne daju tačan odgovor. Student A im može pomagati odgovorima tipa: "Ne, ali blizu si", "Ne, ni približno" i sl.

⁶ Isto.

Nivo 2-6

Prva stvar koju uradim kad ustanem je da

Pre nego što dođu gosti ja

Najviše se bojim

Kad me nešto uplaši ja

Kad god nešto zaboravim ja

U trenutku kad čujem da telefon zvoni ja

Kad se puno najedem najčešće

Kad se uveče vratim kući ja prvo

Poslednja stvar koju uradim pre nego što odem da spavam je da

Posle kupanja/tuširanja ja obično

Kad shvatim da je neko ljut na mene

Kad previše popijem obično

30. Izbaci uljeza

Nivo 1-8

Sa spiska od po četiri pojma zaokruži jedan koji po nekoj logici ne pripada ostalima. Kriterijumi mogu biti sasvim različiti i raznovrsni.

1.
a. slon
b. nilski konj
c. konj
d. lav	10.
a. fotelja
b. krevet
c. trosed
d. stolica	18.
a. kuća
b. most
c. zgrada
d. soliter
2.
a. šporet
b. kada
c. tuš
d. umivaonik (lavabo)	11.
a. pesnica
b. koleno
c. šaka
d. prst	19.
a. majmun
b. koza
c. krokodil
d. konj
3.
a. usta
b. nos
c. uvo
d. prst	12.
a. tenis
b. odbojka
c. rukomet
d. ping-pong	20.
a. avion
b. automobil
c. kamion
d. autobus
4.
a. čelo
b. ruka
c. noga
d. šaka	13.
a. paradajz
b. krompir
c. orah
d. krastavac	21.
a. kuvar
b. stolar
c. barmen
d. stric
5.
a. kokoška
b. prase
c. guska
d. ćurka	14.
a. krompir
b. šargarepa
c. kupus
d. celer	22.
a. majka
b. bajka
c. ujka
d. tetka
6.
a. tele
b. ovca
c. koza
d. krava	15.
a. upravo
b. odmah
c. ljut
d. nikad	23.
a. kašika
b. patika
c. viljuška
d. nož
7.
a. divlja patka
b. roda
c. lasta
d. golub	16.
a. paradajz
b. kruška
c. jabuka
d. trešnja	24.
a. patika
b. cipela
c. rukavica
d. čizma
8.
a. magarac
b. jelen
c. konj
d. vo	17.
a. orman
b. krevet
c. roman
d. sto	25.
a. tepih
b. sto
c. grejalica
d. vrt
9.
a. skakavac
b. bubamara
c. krastavac
d. pauk		

26.
a. bicikl
b. motocikl
c. kamion
d. trotinet

27.
a. motocikl
b. bicikl
c. kombi
d. autobus

28.
a. limun
b. grejpfrut
c. ananas
d. pomorandža

29.
a. gitarista
b. trubač
c. pevač
d. violinista

30.
a. viljuška
b. makaze
c. klešta
d. čekić

31.
a. glava
b. leđa
c. fasada
d. koža

32.
a. lepak
b. majica
c. pantalone
d. gaće

33.
a. petica
b. šestar
c. osmica
d. devetka

34.
a. pivo
b. sok
c. vino
d. rakija

35.
a. čaša
b. šolja
c. tanjir
d. flaša

36.
a. pivo
b. sok
c. vino
d. čorba

37.
a. pivo
b. krompir
c. vino
d. čorba

38.
a. lešnik
b. orah
c. kesten
d. lubenica

39.
a. nastavnik
b. učenik
c. predavač
d. učitelj

40.
a. za veš (za rublje)
b. za sudove
c. za spavanje
d. za šivenje

41.
a. kukuruz
b. krompir
c. paprika
d. paradajz

42.
a. šećer
b. istok
c. jug
d. zapad

44.
a. ajkula
b. pastrmka
c. delfin
d. losos

45.
a. slikarstvo
b. književnost
c. voćarstvo
d. film

46.
a. suknja
b. haljina
c. tepih
d. pantalone

47.
a. doručak
b. ručak
c. užina
d. sarme

48.
a. lokomotiva
b. traktor
c. kupe
d. vagon

49.
a. more
b. reka
c. dolina
d. srebro

50.
a. more
b. reka
c. dolina
d. jezero

51.
a. more
b. reka
c. okean
d. jezero

52.
a. puška
b. klešta
c. top
d. revolver

53.
a. demokrata
b. diktator
c. liberal
d. komunista

54.
a. violinista
b. flautista
c. socijalista
d. klavirista

55.
a. violinista
b. flautista
c. socijalista
d. glista

56.
a. violinista
b. flautista
c. saksofonista
d. trubač

57.
a. frizer
b. rudar
c. mesar
d. vepar

58.
a. frizer
b. rudar
c. maser
d. kozmetičar

59.
a. krilce
b. kifla
c. batak
d. but

60.
a. krilce
b. kifla
c. batak
d. papir

61.
a. krug
b. kvadrat
c. kugla
d. trougao

62.
a. seljak
b. batak
c. ujak
d. šurak

63.
a. grejalica
b. frižider
c. radijator
d. peč

64.
a. grejalica
b. frižider
c. radijator
d. narator

65.
a. pomfrit
b. čips
c. pire
d. pilav

66.
a. gluv
b. slab
c. slep
d. nem

67.
a. cvet
b. dete
c. riba
d. bluza

68.
a. kofer
b. ranac
c. sako
d. torba

69.
a. mrav
b. pauk
c. bubamara
d. bubašvaba

70.
a. Borivoje
b. Marija
c. Andrija
d. Milija

71.
a. koplje
b. kugla
c. keglja
d. kladivo

72.
a. brod
b. jahta
c. pramac
d. čamac

73.
a. lonac
b. šerpa
c. tiganj
d. tanjir

74.

- a. ris
- b. panter
- c. hijena
- d. lav

75.

- a. fiksni
- b. pokretni
- c. mobilni
- d. bežični

76.

- a. film
- b. predstava
- c. televizija
- d. radio

77.

- a. motika
- b. grabulje
- c. lopata
- d. čekić

78.

- a. kukuruz
- b. duvan
- c. krompir
- d. paradajz

79.

- a. prsten
- b. ogrlica
- c. rukavica
- d. narukvica

80.

- a. telefon
- b. megafon
- c. gramofon
- d. mikrofon

81.

- a. Miroslav Krleža
- b. Slobodan Šijan
- c. Emir Kusturica
- d. Srđan Dragojević

82.

- a. detinjstvo
- b. starost
- c. muževnost
- d. pubertet

83.

- a. zec
- b. vepar
- c. kunić
- d. vuk

84.

- a. put
- b. staza
- c. linija
- d. drum

85.

- a. Ljubljana
- b. Skoplje
- c. Priština
- d. Sarajevo

86.

- a. kosilica
- b. pešadija
- c. artiljerija
- d. mornarica

87.

- a. pozorište
- b. kazalište
- c. bioskop
- d. teatar

88.

- a. narod
- b. građanstvo
- c. tolerancija
- d. pleme

89.

- a. hrast
- b. breza
- c. kaktus
- d. vrba

90.

- a. olovo
- b. gvožđe
- c. teret
- d. bakar

91.

- a. čin
- b. scena
- c. poglavlje
- d. kostim

92.

- a. kontrabas
- b. bas
- c. alt
- d. tenor

93.

- a. Stevan Sremac
- b. Vuk Karadžić
- c. Danilo Kiš
- d. Milorad Pavić

94.

- a. pljeskavica
- b. paprikaš
- c. krastavac
- d. gulaš

95.

- a. kutlača
- b. lozovača
- c. stomaklija
- d. šljivovica

96.

- a. kafić
- b. restoran
- c. kafopija
- d. kafana

97.

- a. mat
- b. šah
- c. top
- d. pat

98.
a. kuna
b. tolar
c. dabar
d. dinar

99.
a. led
b. voda
c. para
d. vetar

100.
a. volan
b. menjač
c. migavac
d. jedro

101.
a. Niš
b. Novi Sad
c. Kragujevac
d. Mostar

102.
a. bliži
b. dalji
c. teži
d. sveži

103.
a. boravište
b. dvorište
c. stanovište
d. lovište

104.
a. ljubičica
b. visibaba
c. borovnica
d. bela rada

105.
a. brati
b. seći
c. bradati
d. moliti

106.
a. kišan
b. pametan
c. iskusan
d. sebičan

107.
a. miš
b. monitor
c. kasetofon
d. tastatura

108.
a. šargarepa
b. krompir
c. kupus
d. karfiol

109.
a. sejati
b. kositi
c. saditi
d. kucati

110.
a. stariji
b. nečiji
c. sporiji
d. masniji

111.
a. bezobrazluk
b. praziluk
c. kukavičluk
d. nestašluk

112.
a. luk
b. strela
c. metak
d. granata

113.
a. med
b. sir
c. mek
d. lav

114.
a. kulturna
b. klasična
c. starogradska
d. narodna

115.
a. pržiti
b. peći
c. seckati
d. dinstati

116.
a. uzeti
b. videti
c. uspeti
d. iseći

117.
a. debeli
b. mršav
c. glup
d. miran

118.
a. Danica
b. Milica
c. Večernjača
d. Severnjača

119.
a. znati
b. videti
c. gledati
d. smatrati

120.
a. pesak
b. list
c. beton
d. brašno

31. Zagonetna priča

Još jedna klasična društvena igra lako upotrebljiva za nastavu jezika. Moguće je mnogo verzija. Za početak predložimo onu u kojoj se odgovara sa DA i NE (često se nameće i odgovor NIJE VAŽNO tj. NE ZNA SE). Tako studenti više pričaju, a uvek je bolje izabrati takvu varijantu. Kao i kod ostalih igara, ne treba studente previše prekidati kad greše jer pažnja treba da im bude usredsređena na igru, a jezik nesvesno usavršavaju iz potrebe da se što preciznije izraze. Treba naći neku razumnu meru i ispravljati ih samo oko onih elementarnijih grešaka, naročito zato što je ova igra dovoljno rasprostranjena i zanimljiva da se može igrati i s učenicima na nekom početnom ili osrednjem stepenu znanja.

Studentima se postavi situacija, a oni treba da pogode kako je do te situacije došlo. Kad rekonstruišu celu priču uz pomoć odgovora koje su dobili, treba da je prepričaju. Odnosno, prepričava je onaj koji je došao do krajnjeg zaključka kako je došlo do situacije koja je postavljena na početku. U idealnoj varijanti, najbolje je da neki student koji već zna za ovu igru i neku zagonetnu priču već zna da je on vodi sa ostalim studentima. No, i ovako je mogu igrati đaci i bez nastavnika tako što se neki bolji student unapred upozna sa situacijom i pričom i onda vodi igru dok mu ostali postavljaju pitanja.

Treba napomenuti da ova igra, kao i sve njoj slične, ne može da se igra uvek i teško ju je planirati unapred. Naime, nemoguće je predvideti kako će grupa s kojom predavač radi biti raspoložena tog dana i da li je uopšte raspoložena za igre tog tipa. Zbog toga je bolje ovu igru imati uvek spremnu za slučaj da lektor proceni da je pravi momenat za nju, ili, ako je već ima u planu, da ima u rezervi neku drugačiju aktivnost na času. Evo mogućih primera.

Primeri:

Situacija 1.

U potpuno izgoreloj šumi pronađen je mrtav ronilac u punoj ronilačkoj opremi. Kako je do toga došlo?

Rešenje:

Šuma se nalazila u blizini mora. Kad je izbio šumski požar, angažovani su i oni avioni koji funkcionišu tako što u svoje rezervoare, spuštajući se do mora, prigrabe veću količinu morske vode i onda njome polivaju šumu koja gori ("kanaderi"). Desilo se da je jedan avion, skupljajući tako vodu, pokupio i tog ronioca i izbacio ga zajedno s vodom u pokušaju da ugasi požar.

Situacija 2.

Pored pruge pronađen je mrtav čovek. Jedan seljak je video da je izbačen kroz prozor i slučaj je odmah prijavio policiji. Ubica nije pronađen, ali je autopsijom utvrđeno da je smrt usledila mnogo pre nego što je mrtvac izbačen iz voza. Kako se to desilo?

Rešenje:

Mrtvac je umro prirodnom smrću ranije. No, imao je želju da bude sahranjen u drugom gradu, a pošto je prevoz mrtvaca skup, njegovi sinovi nisu imali novca za prevoz i rešili su da ga povezu vozom kao običnog putnika, postavivši ga u kupe kao da spava. Tokom putovanja izašli su do bifea i tamo se predugo zadržali. Za to vreme, u kupe je ušao neki čovek, stavio svoj težak kofer iznad mrtvaca, ali kad je voz naglo zakočio, ovome je kofer pao na glavu. Pošto je uvideo da je čovek mrtav, mislio je da ga je njegov kofer ubio pa je, da bi se oslobodio krivice, izbacio čoveka kroz prozor.

Situacija 3.

U pustinji je pronađen mrtav potpuno go čovek sa slomljenom šibicom u ruci. Kako se to desilo?

Rešenje:

On je s prijateljima leteo iznad pustinje balonom. U jednom momentu, došlo je do nekakvog kvara i oni su počeli da gube na visini i zbog toga da izbacuju sve što su imali sa sobom i na sebi da bi bili lakši. Kad su ostali i bez odeće, shvatili su da ih može spasiti jedino to da neko iskoči napolje. Odlučili su da o tome odluči žreb, odnosno izvlačenje šibice. Ovaj koji je izvukao kraću, odnosno slomljenu šibicu, morao je da iskoči.

32. Uputstva

Ovo vežbanje korisno je za vežbe imperativa, ali i usvajanje konstrukcije rečenica tipičnih za fraze koje se koriste u raznim vrstama uputstava. Vežbanje može biti zabavno, naročito ako se studentima da u zadatak da sastave uputstvo za korišćenje nekog uređaja koji inače svakodnevno koriste, kao u navedenom primeru za telefon. Najbolje je da svi studenti izaberu različite uređaje. Tu su primeri, ali studenti mogu po svojoj volji izabrati neku spravu koju retko ko ume da koristi, kao na primer električnu kosilicu, motokultivator, miksetu za tonski studio i sl.

Jedna od varijacija ove igre/vežbanja je da studenti opišu kako se nešto radi ili pravi, na primer kako se pere veš na ruke, kako se pere suđe, kako se, po njihovom mišljenju, najbolje i najefikasnije uči...

Kao u primeru, daj uputstvo.*

(*uputstvo se može davati u obliku imperativa ili infinitiva)

Primer:

Uputstvo za korišćenje telefona

Priključite telefon na mrežu uz pomoć priloženog kabla. Podignite slušalicu i proverite da li čujete signal tu-tu. Ako je to u redu, izaberite željeni broj telefona pritiskanjem dugmića na tastaturi. Posle obavljenog razgovora spustite slušalicu na svoje mesto.

Kad čujete da telefon zvoní, to znači da vas neko zove. Podignite slušalicu i kažite *Halo!* Posle obavljenog razgovora spustite slušalicu na mesto.

Uputstvo za korišćenje telefaksa.

Uputstvo za upotrebu fena.

Uputstvo za upotrebu lifta.

Uputstvo za upotrebu miša za kompjuter.

Uputstvo za korišćenje tastature.

Uputstvo za šporet.

Uputstvo za frižider.

Uputstvo za mašinu za veš.

Uputstvo za mašinu za šivenje.

Uputstvo za fotoaparatus.

Uputstvo za mašinu za fotokopiranje.

Uputstvo za mikser.

Uputstvo za aparat za brijanje.

Uputstvo za depilator.

Uputstvo za televizor.

Uputstvo za video-rikorder.

Uputstvo za video-kameru.

Uputstvo za termometar.

Uputstvo za aparat za masažu tela.

Uputstvo za mobilni telefon.

Uputstvo za fritezu.

Uputstvo za klima-uređaj.

Uputstvo za grejalicu na struju.

Uputstvo za radio-kasetofon.

Uputstvo za televizor.

Uputstvo za peglu.

Uputstvo za električnu četkicu za zube.

Uputstvo za električni kuhinjski nož.

Uputstvo za kućni solarijum.

33. Proces rada

Ovo vežbanje liči na ovo gornje. Studentima se kao u navedenom primeru dâ u zadatak da opišu proces rada neke mašine ili pravljenja nečeg. Za ovo vežbanje je potrebno određeno predznanje i često zbog komplikovane terminologije najbolje da ga studenti rade pismeno na času uz stalno konsultovanje s lektorom, i to grupe na višem nivou znanja. često će se desiti da je neki student iz hobija ili nekog drugog razloga upoznat s procesom rada neke neuobičajene sprave. Neka proba da objasni ostalima kako ta sprava funkcioniše (recimo kino-projektor).

Nivo 6-8

Kao u primeru, opiši proces rada navedenih uređaja. Izaberi neki primer sa spiska ili predloži neki kojeg nema.

Po kom principu radi gramofon?

Gramofon je uređaj za reprodukciju muzike. Radi tako što zapisani zvuk sa okruglih ploča na vinilu čita uz pomoć igle i reprodukuje ga uz pomoć pojačala i zvučnika. Gramofoni praktično više nisu u upotrebi zbog pojave CD plejera, ali se koriste kao neka vrsta instrumenta za *skrečovanje* u rep-muzici.

- Po kom principu rade zvučnici?
- Po kom principu radi mašina za veš?
- Po kom principu radi radijator?
- Po kom principu radi kosilica za travu?
- Po kom principu radi električni brijač?
- Po kom principu radi električna sijalica?
- Opiši kako se koristi pegla.
- Kako se pravi ram za sliku?
- Kako se koristi testera/električna pila?
- Kako se koriste igla i konac?
- Kako se koriste luk i strela?
- Kako se reže i namešta prozorsko staklo?
- Po kom principu radi kišobran?
- Kako se koristi bušilica za beton?
- Po kom principu radi vokmen?
- Opiši proces pravljenja čokolade u fabrici.
- Opiši proces proizvodnje vina.
- Kako se dobija brašno?
- Kako se pravi sir?
- Kako se priprema roštilj?
- Kako se prave cigarete?
- Po kom principu radi mehanički sat?
- Po kom principu radi budilnik?
- Kako je radila parna mašina?
- Po kom principu radi motor na benzin?
- Po kom principu radi akustična gitara?

Logičan nastavak su kuhinjski recepti:

34. Kuhinjski recepti

Najbolje da studenti na času iz glave napišu kako se sprema neko jelo, makar to bila i jaja na oko ili čak i kafa ili čaj ako baš ništa drugo ne umeju da naprave. Neka to učine po šemi kako se i inače pišu recepti. Dakle, prvo spisak sastojaka, pa onda priprema i na kraju kako se i uz šta najbolje servira. Pre nego što počnu, neka najave za šta će pisati recept. Ne smeta ni da dva studenta izaberu isto jelo, naročito zato što će imati prilike da rasprave koja je varijanta bolja. Ovo vežbanje može se u potpunosti izvoditi na jednom dvočasu tako što će na prvom da pišu a na drugom da čitaju recepte, ali im se može dati i da napišu recept za domaći zadatak, čime im se omogućava da prosto prevedu neki recept iz nekog kuvara sa svog maternjeg jezika na srpski. Kuhinjski recepti su takođe pogodni i za završne testove. Jednostavno se studentu dâ u zadatak da napiše kako se sprema neko jelo. Koliko student zna, vidljivo je već na osnovu toga koje će jelo da odabere, tako da ovu aktivnost nije loše upražnjavati i na testovima za ocenu.

35. Štamparske greške

Jedno od klasičnih vežbanja koje se može primenjivati na puno načina. Ovde su navedeni primeri slovnih grešaka po pravilu zamene jednog slova, ali mogu se sastaviti i primeri koji će sadržati česte gramatičke ili sintaksičke greške (v. str. 74). Ovakve ili slične primere studenti mogu dobiti da rade na času neko vreme pa ih onda jednog po jednog prozivati da redom govore svoja rešenja. Ako neko ne zna, lektor pita celu grupu ima li neko rešenje. Za niže nivoe mogu se bez reda odšampati reči sa ispravljenom greškom, a na studentima je da ih odaberu i stave odgovarajuću reč u odgovarajuću rečenicu na odgovarajuće mesto.

Nivo 6-9

Svaki primer sadrži po jednu slovnu grešku. Nađi je i ispravi.

Ko je lud ne budi mu drum.
Ko je lud ne budi mu drug.

1. Vatra i soda su dobre sluge, a zli gospodari.
2. Svakog mosta tri dana dosta.
3. Više volim s mudrim plakati, nego s ludim zevati.
4. Vrana vrani oči ne sadi.
5. Na kukama se poznaju junaci.
6. Videla baba kako konja potkivaju pa i ona digla nogu.
7. Zabranjeno braniti životinje!
8. Robu kupljenu na drugom testu obavezno prijavite na kasi.
9. Zatvoreno zbog godišnjeg odbora.
10. Naša predstavница je u Honoluluu postala miš sveta.
11. Traži se atraktivna devojka za rat u butiku.
12. Pešaci, pređite na drugu stranu ubice.

13. Opasno je naslanjati se na brata.
14. Deca su ukras cveta.
15. U centru kavane predsednik Kastro obratio se okupljenom narodu.
16. Najzad je objavljen zvanični šit meseca.
17. Kad je saznao da mu je iznenada povećana norma, gospodin Zonić nije mogao da se oporavi od soka.
18. Neki mangupi su išli po kraju i prali veš koji se sušio napolju na štriku.
19. Neodgovorni građani su opet zapalili sveće u kontejneru.
20. Inspektor Petrović je rešio da na ceo slučaj stavi mačku.
21. Radari su najavili veće prihode pšenice ove godine.
22. Planina je najvredniji metal na svetu.
23. Učiteljica nas je učila da posle korišćenja kreme treba prati ruke.
24. Za ovu svečanu priliku majstor kuhinje smuvao je svakom po jednu prvoklasnu ribu.
25. Novak nije stigao na vreme pa smo morali da ga pozajmimo od prijatelja.
26. Ne znam kako je sad, ali jednom smo u tom restoranu seli sasvim pristojno.
27. Vrlo uspešan dribling, ali je Savićević na kraju vrlo trajavo šutirao lepom nogom.
28. Kao studenti živeli smo strašno skromno i neuredno. Petkom smo ručali, utorkom večerali, a kredom smo prali suđe.
29. Posle osvežavajućeg letnjeg pljuska celom dužinom neba se, na dečiju radost, prostrla velika tuga.
30. Miki je dugo tražio goveđu kocku za supu, ali ju je Pluton pronašao i zakopao u dvorištu.
31. Najbolje žene graditeljima u Požarevcu.
32. Izvinjavamo se čitaocima zbog neprijatne olovne greške.
33. I ove godine sve oči bile su uverene u naše vaterpoliste.
34. Treba reći da se Slatka Valentina dugo razbijala kao kafanska pevačica pre nego što je ispekla zanat.
35. Nismo mogli da odlučimo koji grašak za veš da kupimo.
36. To je dobar restoran, jedini je problem što za piće, umesto sosa od paradajza, koriste industrijski kečap.

Napomena:

Nižim nivoima mogu se dati ovi i slični primeri, ali uz ponuđena ali izmešana rešenja.

šoka, mestu, krede, krali, odmora, hit, hraniti, mukama, slovne, platina, gosta, ulice, kosku, sveta, uperene, vrata, rad, Havane, vadi, žaba, tačku, ratari, prašak, razvijala, želje, mis, sredom, voda, skuvao, jeli, smeđe, levom, duga, pevati, Novac

36. Definiši reč

Još jedna česta i dobra vežba i za niže i za malo naprednije nivoe. Nastala je verovatno iz iskustva leksikografa koji su prvi počeli da se susreću s problemom definisanja nekih naizgled sasvim uobičajenih pojmova. Nešto nižim nivoima može se dati u zadatak da definišu reči po sopstvenom izboru, a za one naprednije sastaviti spisak i dati im da probaju da za njih daju definicije na srpskom.

Odgovori na postavljena pitanja:

Primer:

Šta znači biti bogat?

Mogući odgovori:

- Bogat čovek je onaj koji ima puno para.
- Bogat je suprotno od siromašan.
- Bogat je onaj koji puno zna.
- Bogat je čovek koji ne zna šta će s parama pa onda često gubi pravi osećaj za vrednost.

1. Šta je to stolica?
2. Šta je to automobil?
3. Šta je staklo?
4. Šta je trava?
5. Šta je to cvet?
6. Šta je to šuma?
7. Šta je to utorak?
8. Šta je vazduh?
9. Šta je to kada?
10. Šta je olovka?
11. Šta je slon?
12. Šta je to ruka?
13. Šta su to leđa?
14. Šta je to srce?
15. Šta je mozak?
16. Šta je to ptica?
17. Šta su to vrata?
18. Šta je to prozor?
19. Šta je to čaj?
20. Šta je to muzika?
21. Šta je to umetnost?
22. Šta je to mačka?
23. Šta je to pas?
24. Šta je konj?
25. Šta je krava?
26. Šta je prase?
27. Šta je to grad?
28. Šta je to pirinač?
29. Šta je to hleb?
30. Šta su to banane?
31. Šta je to tišina?
32. Šta je to telefon?
33. Šta je to račun?
34. Šta je to vreme?
35. Šta je to dim?
36. Šta je to jutro?
37. Šta je to ljubav?
38. Šta je zadatak?
39. Šta je to poklon?
40. Šta je to noga?
41. Šta je to vic?
42. Šta je to roman?
43. Šta je to bioskop?
44. Šta je to pozorište?
45. Šta je to film?
46. Šta je to pijaca?
47. Šta je to istina?
48. Šta je to primer?
49. Šta je to stvar?
50. Šta znači biti pametan?
51. Šta znači biti blizu?
52. Šta znači biti pristojan?
53. Šta znači putovati?
54. Šta znači doputovati?
55. Šta znači biti dobar?
56. Šta znači biti loš?
57. Šta znači biti glup?
58. Šta znači uživati?
59. Šta znači leteti?
60. Šta znači pevati?
61. Šta znači svirati?
62. Šta znači plesati?
63. Šta znači igrati se?
64. Šta znači jesti?
65. Šta znači piti?
66. Šta znači prati?
67. Šta znači biti brz?
68. Šta znači biti lep?
69. Šta znači posle?
70. Šta znači odmah?
71. Šta znači svakodnevno?
72. Šta znači prednji?
73. Šta znači biti zadovoljan?
74. Šta znači biti umoran?
75. Šta znači umreti?
76. Šta je teško?
77. Šta su to ljudi?
78. Šta znači biti prazan?
79. Šta znači tražiti?
80. Šta znači upoznati?
81. Šta znači pevati?
82. Šta je to šta?
83. Šta je to zašto?
84. Šta je to najveći?

37. Podela uloga po scenariju

Jedan od najklasičnijih vidova vođenja konverzacije, sintaksičkih vežbi i usvajanja nove leksike. Može se sprovoditi na više načina, ali je u svakom slučaju najbolje proceniti na licu mesta kako su učenici raspoloženi na času i koji im oblik najviše odgovara. Mogu im se zadati situacije pa da odmah pristupe improvizovanoj konverzaciji, može im se zadati situacija pa da sami podele uloge, može im se ostaviti vremena da se dogovore kako će razgovor izgledati ili im celu situaciju dati za domaći zadatak.*

Nivo 4-8

Primeri scenarija:

1. U restoranu, naručivanje
2. Kupovina: na pijaci, u butiku, u mesari, u pekari, u kiosku...
3. U second-hand shopu ili prodavnici svega i svačega. Radnja s poklonima ili slično.
4. Kod lekara. Pacijent dolazi kod lekara opšte prakse.
5. Dogovor oko toga koji će se film ili bioskopska predstava gledati. Uopšte - kuda izaći.
6. Razgovor posle filma, predstave, koncerta ili slično.
7. U turističkoj agenciji. Podela uloga. Dogovor oko nekog putovanja.
8. Pošta. Slanje paketa u inostranstvo. Slanje telegrama ili preporučene pošiljke.
9. Banka. Otvaranje računa, uplata novca.
10. Preslušavanje grupe izgreznika u policijskoj stanici.
11. Legitimisanje na ulici ili na granici.
12. Carina. Carinik i putnici. Prijavljivanje robe. Pokušaj da se nešto prošvercuje.
13. U TV ili radio studiju - podela uloga. Voditelj i ličnosti iz javnog života.
14. Sučeljavanje političkih kandidata pred izbore. Podela uloga u studiju ili na tribini.
15. Ispit iz nekog predmeta, po izboru. Profesor i učenik.
16. Internet. Rasprava o internetu.
17. Kod automehaničara.
18. Na utakmici ili posle nje. Rasprava o dobroj/lošoj igri reprezentacije ili svađa navijača sučeljenih klubova.
19. Kod frizera.
20. Kod psihijatra. Sesija po izboru.
21. Suđenje zbog nekog prekršaja. Po izboru studenata. Podela uloga: sudija, optuženi, tužilac, advokat...
22. Razgovor u kafiću o štetnosti alkohola ili cigareta.
23. Slučajno upoznavanje na ulici. Izbor situacije.
24. Mladić pokušava da šarmira ili zavede devojkicu koju je tek upoznao. Obrnuto.
25. Jedna prijateljica objašnjava drugoj kako se sprema neko jelo.
26. U apoteci. Dolazi mušterija koju nešto boli, ima kijavicu ili slično. Traži savete.
27. U prodavnici, butiku, samoposluzi, piljarnici, mesari, pekari... Kupac dolazi da reklamira proizvod koji je tu kupio.
28. U video-klubu. Radnik i mušterija koja ne zna tačno šta hoće. Ili po dogovoru.
29. Redakcija nekih novina (najbolje da studenti biraju vrstu novina). Na sastanku. Podela uloga.
30. Rasprava o vremenu i globalnim klimatskim promenama.
31. Dogovor oko odlaska na izelet. Podela uloga i organizacija.
32. Dogovor oko kupovine/iznajmljivanja stana ili kuće.

* Još sličnih primera scenarija može se naći na internetu na stranici <http://main.amu.edu.pl/~sipkadan/pp/scenar.htm>, po ideji Danka Šipke

33. Kod gatare. Podela uloga.
34. Sektaši dolaze u kućnu posetu i pokušavaju da ubede porodicu da se učlane u njihovu sektu.
35. Rasprava žirija na izboru za mis.
36. Odlazak u lov. Rasprava lovaca ili ribolovaca posle ulova ili dogovor oko toga kako će se loviti, po izboru.
37. Prodavac koji ide po kućama. Vrata otvara neko od ukućanih, a prodavac nudi neke proizvode, npr. alat, usisivače, mikser ili neki drugi aparat za kuhinju, enciklopediju, atlas sveta, preparate za mršavljenje, visok pritisak i sl... Po izboru.
38. Prijatelji gledaju na televiziji neku (dosadnu/lošu/dobru/osrednju...) seriju ili film i naglas komentarišu.
39. U teretani, na vežbama se upoznaju dve devojke. Obe bi htele da smršaju. Savetuju jedna drugu.
40. Na skijanju. Grupa skijaša raspravlja o stazama, smeštaju u hotelu i sl.

38. Nastavi dijalog

Studentima se zadaju papiri sa započetim situacijama da sami završe dijalog. Najbolje je dati studentima da biraju situaciju koja im se najviše dopada pa da onda na času pismeno završe započeti scenario, pojedinačno ili u grupama. Mogu ga raditi i za domaći.

Nivo 2-4

1.

Milena i Igor se poznaju još iz gimnazije i bili su dobri prijatelji. Posle dve godine, sreću se prvi put na Filozofskom fakultetu.

Milena: Igore!

Igor (smeši se): Zdravo Milena.

Milena: Izvini, ali otkud ti ovde? Zar ti nisi upisao fiziku?

Igor: Jesam, ali ovde sam došao da se nađem sa svojom devojkom.

Milena: Aha, tvoja devojka studira ovde...

Igor: Ne, ona studira matematiku, ali ovde smo se dogovorili da se nađemo.

Milena: Dobro, izvini, radoznala sam, ali zašto ovde?

Igor:

Zadatak: Nastavi dijalog do Mileninog i Igorovog rastanka.

2.

Gospodin Nikolić i gospođa Stević su komšije. Sreću se na pijaci.

G. Mitrović: Dobar dan, komšinice.

G-đa Gagić: Dobar dan.

G. Mitrović: Obično ovde srećem vašeg muža.

G-đa Gagić: Ponekad promenimo uloge. Ja kupujem a on kuva.

G. Nikolić: Dobro, nego, izvinite što sam ovako radoznao. Zašto ste kupili toliko krompira?

Tu ima najmanje 5 kila!

G-đa Gagić: Hmm... I ja sam radoznala. Reći ću vam ako mi kažete zašto ste na pijacu došli u svečanom odelu i s kravatom. I šta će vam kišobran po ovako vedrom i lepom danu?

G. Mitrović:

Zadatak: Nastavi dijalog do njihovog rastanka.

3.

Sandra ima osam godina. Ona svakog dana dolazi u istu pekaru koja se nalazi u komšiluku.

Sandra: Dobar dan.

Pekar: Zdravo, Sandra. Kao i obično?

Sandra: Ne, danas samo jednu kiflu i čokoladu.

Pekar: Kiflu sa susamom ili bez njega?

Sandra: Ne, kiflu sa šećerom.

Pekar: Slušaj, Sandra. U kifle nikad ne stavljamo šećer, a, osim toga, u pekari se ne prodaju čokolade.

Sandra: Ali mama mi je tako rekla.

Pekar: Jesi li sigurna?

Sandra:

Zadatak: Nastavi dijalog do Sandrinog odlaska iz pekare.

4.

Prodavnica cipela. Ulazi Dejan, mladić od dvadesetak godina.

Prodavac: Dobar dan. Izvolite...

Dejan: Hvala, samo da pogledam čega ima.

Prodavac: Ništa posebno. Rasprodajemo robu jer se radnja zatvara. Imamo samo ova dva modela patika.

Dejan: Kako samo dva modela? Pa pune su vam police.

Prodavac: Jesu, ali od ostalih imamo samo jako male brojeve.

Dejan: Kako male? Pa ovi na policama su veliki...

Prodavac:

Zadatak: Nastavi dijalog do Dejanovog izlaska iz prodavnice.

5.

Prodavnica nameštaja. Sanja i Zdravko, mladi bračni par, došli su da kupe krevet.

Sanja: Ovaj je lep, ali čini mi se da je prevelik.

Zdravko: Prevelik? Pa i mi smo veliki.

Sanja: Da, ali soba nam je mala.

Zdravko: Da li je za krevet važnija veličina sobe ili to koliko smo mi veliki?

Sanja: I jedno i drugo.

Zdravko: A izgled?

Sanja: I izgled je važan.

Zdravko:

Zadatak: Nastavi dijalog do Sanjinog i Zdravkovog dogovora oko kupovine odgovarajućeg kreveta.

6.

Pet-šop (prodavnica za kućne ljubimce). Ulazi gospodin Đorđević, stari mušterija.

Prodavačica: Dobar dan, gospodine Đorđeviću. Kako je Kuki?

G. Đorđević: Kuki je odlično, ali sad nisam došao zbog njega nego zbog svog prijatelja.

Prodavačica: Da...? Izvolite.

G. Đorđević: Znete li da li neko poklanja mačiće?

Prodavačica: Naravno, toga uvek ima. Kakvu bi mačku Vaš prijatelj želeo? Rasnu? Neku slatku običnu?

G. Đorđević: Da budem iskren, to nije toliko važno. Njemu mačka treba zbog miševa. U kući su mu se pojavili miševi, odnosno, tačnije, pacovi. Ogromni pacovi!

Prodavačica:

Zadatak: Nastavi dijalog do završetka dogovora g. Đorđevića i prodavačice.

7. Prodavnica tehničke robe. Ulazi kupac.

Prodavac: Dobar dan. Izvolite.

Kupac (besan je): Dobar dan. Pre dva dana sam ovde kupio šporet i već ne radi.

Prodavac: Šta mu fali?

Kupac: Šta mu fali?! Ništa ne radi, eto šta mu fali.

Prodavac: Jeste li poneli garantni list i račun?

Kupac: Naravno da sam poneo. I nemojte me, molim vas, pitati da li sam šporet uključio u struju.

Prodavac:

Zadatak: Nastavi dijalog.

(takođe v. str. 136/50)

39. Sinopsis ili priča

Još jedan od klasičnih oblika pismenih vežbi s kreativnom motivacijom. Ovde su dati primeri sinopsisa koji studenti treba da nastave ili da na osnovu nje napišu drugu priču, kratku dramu, scenario ili šta im se više sviđa.

Varijante ovog vežbanja su brojne. Studentima se može dati neka nezavršena priča (v. literaturu) da je oni završe, bilo da se radi o vrhunskoj književnosti bilo da se radi o nekoj istinitoj priči, putopisu ili čak članku iz novina.

Primeri:

PISMENE VEŽBE.

Nastavi i završi sinopsis ili sastavi priču ili dramu na osnovu zadate situacije.

1. Plaža

Na plaži se odmaraju i sunčaju dva starija bračna para. Igraju karte. Dolazi grupa tinejdžera. Puštaju glasnu muziku, počinju da se vrmaju oko njih, da ih prskaju vodom. U jednom momentu, jedan od penzionera ih zamoli da se ponašaju pristojnije i da ih ostave na miru. Međutim, jedan od mladića ga samo opsuje...

2. Uskrs

Pred Uskrs sin, ćerka i majka farbaju jaja. Otac popravlja usisivač koji se pokvario. Svi su malo nervozni jer sutra na ručak dolazi puno gostiju. U kuhinji se već sprema hrana za svečani uskršnji ručak. Odjednom, u goste dolazi neočekivani gost. To je dosadni očevo poznanik kojeg zna još iz škole i koji ima običaj povremeno da svrati. Majka ga poziva da uđe i da popije kafu. Otac je nervozan jer ne uspeva da popravi usisivač, ali ne prestaje da radi dok je gost tu. I deca nastavljaju da farbaju jaja. Gost se raspituje oko toga ko šta radi svojim dosadnim pitanjima. Posle svega, ocu "pukne film" i on krene da ga isteruje napolje. Gost se uvredi. Dolazi do konflikta.

3. Frizerski salon

U frizerskom salonu za mlade je naizgled sve mirno. Jednoj devojci frizerka farba kosu, a njenog mladića šiša frizer. Još dvoje čekaju na red i čitaju neke časopise. Međutim, ispostavi se da je frizerka greškom devojku umesto u svetlo plavo ofarbala u tamno crno. Kad to vidi, devojka vrisne. Njen mladić, usred šišanja, poluošišan, ustaje sa stolice i počinje da se svađa i sa frizerkom i sa frizerom. Oni se pravdaju, ali on ih previše vređa, agresivan je i svađa prerasta u tuču između njega i frizera. Ostali pokušavaju da ih smire, ali pogrešno ofarbana devojka, takođe previše iznervirana, na strani je svog mladića. Opšti nered. Pored salona prolaze dva policajca i kad vide šta se zbiva, ulaze unutra. Počinje objašnjavanje.

4. Voz

Poslovni, ekspresni voz. Mladić je krenuo u posetu svojoj devojci koja živi u unutrašnjosti da se upozna s njenim roditeljima. Oni ga čekaju na ručak. On sedi i spokojno sluša muziku na vokmenu. U istom kupeu je starija žena koja čita ljubavni roman, jedan čovek koji putuje nekim poslom i neka devojka koja je krenula da poseti svog momka u vojsci. Mladić gleda kroz prozor i učini mu se da nešto nije u redu. Pita gospođu pored sebe kuda ide voz u kom se nalaze. Ispostavlja se da je on ušao u potpuno pogrešan voz. Budući da do sledeće stanice ima još puno, mladić reši da povuče sigurnosnu kočnicu i tako izađe iz voza. Osatli putnici pokušavaju da ga spreče. Nailazi kondukter...

40. Države i gradovi (Zanimljiva geografija)

Naziv ove igre zapravo ne odgovara verziji koja se preporučuje za vežbanja na učenju jezika, ali ovde stoji jer je ta igra poznata pod tim imenom. Ovde dajemo primer tabela za tri različita nivoa učenja, a naravno da se pojmovi mogu menjati.

Igra se na času može igrati na više načina. Ipak, preporučuju se standardna pravila. Nasumično se izabere slovo na koje treba da počinju pojmovi upisani u kolone tabele. Kad prvi student ili grupa završi ostalima se štopuje još jedan minut do kraja. Da ne bi bilo kasnijeg dopisivanja pojmova, najbolje da pre početka svaka grupa ili student prijavi koliko im pojmova nedostaje. Ova igra nije zanimljiva ako se ne igra na poene, a pravila bodovanja su uglavnom svuda ista. Ako neka ekipa ima jedina neki pojam ona dobija 20 poena, u slučaju da dve ili više ekipa imaju različite odgovore, a neka ekipa nema odgovor tada sve dobijaju po 15 poena (osim ove koje nije dobila ništa). Po 10 poena ekipe dobijaju ako sve imaju odgovore ali različite. Po 5 poena upisuju ekipe koje imaju iste odgovore.

Nivo 1-2

zbir	Država	zamenica predlog ili prilog	pridev	glagol	imenica m. ili s. roda	imenica ž.roda

Nivo 3-5

zbir	pridev	glagol na -eti -uti ili -ci	Glagol na -ati ili -eti	Imenica s nasavkom -lac ili -ac	imenica sa sufiksom -ija	imenica sa sufiksom - ost ili -et	stvar (predmet)	biljka	životinja	država

Nivo 6-8

zbir	životinja	biljka	Imenica na -nik	Imenica na -lac	imenica sa sufiksom -ija	imenica sa sufiksom -ost ili -et	glagol na -uti ili -ci	glagol na -iti	glagol na -eti	glagol na -ati

41. Pomešana pitanja i odgovori

Na osnovu primera je već jasno šta ovde treba da se radi. Studenti treba da na liniju desno upišu broj pravog odgovora sa spiska. Ovi primeri su namenjeni nižim nivoima, ali se vežbanje može primeniti i na više tako što bi se uvrstila teža pitanja, na primer iz Kviza 1. (v. str. 80).

Nivo 2-4

VEŽBE: RAZUMEVANJE TEKSTA, USVAJANJE LEKSIKE

Pitanja i odgovori su se pomešali, ali ne svi. Ponekad ispod pitanja stoji ispravan odgovor. Spoji pitanja s tačnim odgovorom upisujući odgovarajući broj u kućicu pored

1. Zašto deca idu u osnovnu školu?

Zato što tad prestaje da bude hladno i zato što mogu više da se šetaju i provode slobodno vreme napolju. _____

2. Gde žive slonovi?

Da. _____

3. Zašto Mesec svetli?

Zbog vitamina i raznih drugih hranljivih materija. _____

- 4.** Kad je najbolje ići na izlet?
Krajem petnaestog veka. _____
- 5.** Kako je počeo Drugi svetski rat?
U pozorištu. _____
- 6.** Kad je otkrivena Amerika?
Kad se završi noć _____
- 7.** Koja zemlja je poznata po vetrenjačama i lalama?
Nauka nema odgovor na to pitanje. _____
- 8.** Zašto je Novaković zakasnio na posao?
Zato što ga obasjava Sunce. _____
- 9.** Ima li života posle smrti?
Australija. _____
- 10.** Od čega se pravi hleb?
Od brašna, kvasca, soli i vode. _____
- 11.** Zašto se sisari zovu sisari?
Zato što je tramvaj bio u kvaru. _____
- 12.** Koliko vremena bebe provode u majčinom stomaku?
Devet meseci. _____
- 13.** Od čega se sastoji jedan dan?
Od 24 časa. _____
- 14.** Šta je to most?
Vrsta voća crvene boje. _____
- 15.** Koje su tri najpoznatije vrste majmuna?
Veliki plavi kit. _____
- 16.** Po čemu je poznat Egipat?
Hitlerovim napadom na Poljsku. _____
- 17.** Po čemu je poznata Švajcarska?
Po pljačkanju banaka. _____
- 18.** Šta je to ljubav?
Građevina koja spaja dve obale. _____
- 19.** Ko je izmislio nulu?
Čarli Čaplin. _____
- 20.** Koja je najveća životinja na Zemlji?
To je kad nekog voliš. _____

- 21.** Kako se zove najpoznatiji miš na svetu?
Jurij Gagarin. _____
- 22.** Gde se ljudi kupaju?
Po piramidama i slivu reke Nil. _____
- 23.** Kako se zvao najpoznatiji komičar iz ere nemog filma?
Albert Ajnštajn. _____
- 24.** Koji je najmanji kontinent na svetu?
Pecanje. _____
- 25.** Gde se prodaju lekovi?
U raju. _____
- 26.** Kako se još zove ribolov?
Šimpanze, gorile i pavijani. _____
- 27.** Da li u proseku žene žive duže od muškaraca?
Ne. _____
- 28.** Koliko pauci imaju nogu?
Osam. _____
- 29.** Koliko je trajao Prvi svetski rat?
Četiri godine. _____
- 30.** Kako se zvao najpoznatiji fizičar XX veka?
Miki Maus. _____
- 31.** Gde su živeli Adam i Eva?
U Africi i Aziji. _____
- 32.** Kako se zvao prvi čovek u Svemiru?
Zvono. _____
- 33.** Od čega se pravi pavlaka?
Od mleka. _____
- 34.** Za koga se kaže da je lak?
Po čokoladi, satovima, siru i bankama. _____
- 35.** Šta je to jagoda?
Kraći put za Indiju. _____
- 36.** Koje su boje brazilski dresovi?
Mokar. _____

37. Kakav je crnac kad izađe iz Crnog mora?
Žute.

38. Zašto ljudi vole proleće?
Zato što je tako organizovan saobraćaj.

39. Po čemu su poznati Boni i Klajd?
Kad je lepo vreme i kad nema kiše.

40. Ima li još živih mamuta?
U svinjcu.

41. Šta je Kolumbo tražio pronasavši Ameriku?
Holandija.

42. Šta su to slepci?
Arapi.

43. Šta obično krave nose oko vrata?
Patke.

44. Kada se za nekog kaže da je sit?
Za onog ko nije težak.

45. Šta su Paja i Pata?
Ljudi koji ne vide.

46. Gde žive svinje?
U apoteci.

47. Zašto je zdravo jesti sveže povrće?
Zato što sisaju majčino mleko kad su mali.

48. Kad počinje jutro?
Kad se neko dobro najede.

49. Zašto se kamioni mimoilaze?
Da nauče da pišu i čitaju i steknu osnovna znanja iz ostalih nauka.

50. Gde se obično održavaju predstave?
Na plaži i u kupatilu.

42. Hajde da pričamo o...

Ljudi se upuštaju u razgovore o svemu i svačemu, pa tako povremeno i u teme koje naizgled mogu delovati bespotrebno ili nezanimljivo, čak i u stvari u koje se sagovornici često vrlo slabo razumeju. Ipak, takvi razgovori umeju da se ispostave kao veoma zanimljivi, a sagovornici se ponekad i sami nađu u čudu koliko o nekim stvarima imaju da kažu a da im to nikad nije palo na pamet. Ova konverzacijska vežba sastavljena je po ugledu na takve situacije. Na ovom spisku su popisane teme, odnosno pojmovi koji umeju da se jave u takvoj vrsti razgovora. Na nastavniku je da odabere način na koji će se ova vežba izvoditi. Pojmovi su numerisani tako da studenti mogu nasumice reći neki broj i tako odabrati temu. Jedan od načina je da lektor pita studenta šta može da kaže i šta sve zna o temi pod brojem koji je rekao. Drugi način je da se studenti podele u parove i da krenu da pričaju o toj temi. Od ovog vežbanja može se napraviti čak i igra na poene tako što se studenti podele u grupe pa se onda na tabli upisuju bodovi gde se svaki bod dobija za neku konkretnu činjenicu koju grupa ima da saopšti u vezi s temom koja je pred njim. Ukoliko se igra ta igra, bolje je ispisati pojmove na ceduljice i onda ih izvlačiti iz šešira. To takođe mogu da učine studenti pre početka igre, prepisujući zadate pojmove na ceduljice.

1. zvezde	28. kleptomanija	57. seoski turizam
2. mačke (ponašanje, vrste, rase)	29. sladoled	58. droge, narkomanija
3. zagađenje, ekološki problemi	30. kuće, zgrade	59. plastična hirurgija
4. oblaci	31. televizijske reklame	60. donji veš
5. mašina za veš	32. reklame na bilbordima	61. vreme, klima
6. gljive	33. radio	62. budilnici
7. vremeplov	34. sirevi	63. more, plaža, kupanje
8. žestoka alkoholna pića	35. bilijar	64. pijaca, kupovina
9. sokovi	36. brodovi, čamci, jahte	65. šumski požari
10. kupatila	37. letenje avionom	66. organizovani kriminal
11. taksi	38. rase pasa	67. teleportacija
12. parfemi	39. biciklizam	68. otkrivanje svemira
13. drveće	40. naočari za sunce	69. moda
14. insekti	41. kuglanje	70. žuta štampa
15. tenis	42. internet	71. torte i kolači
16. prigradska naselja	43. ptice	72. stari zanati
17. pauci	44. muzički uređaji	73. borilačke veštine
18. šporet, rerna	45. skijanje	74. voz, železnica
19. ribe, ribolov, pecanje	46. gradski prevoz	75. lov na divljač
20. olimpijada	47. eutanazija	76. kloniranje
21. komarci	48. cveće	77. nepoznate civilizacije
22. miševi i pacovi	49. egzotična hrana i kuhinje	78. erotika i pornografija
23. hipermarketi	50. snabdevenost prodavnica	79. vino i pivo
24. laganje	51. formula 1	80. pranje suđa
25. automobili	52. veštačko navodnjavanje	81. oružje
26. opstanak ugroženih vrsta	53. globalno zagrevanje	82. kaktusi
27. telefoni (mobilni i fiksni)	54. vegetarijanstvo	83. konzerviranje hrane
	55. ekstremni sportovi	84. satovi
	56. peglanje	

43. Intervjui

Intervju kao oblik u primeni nastave jezika ima puno varijanti. Za više kurseve najpogodniji je najklasičniji i najjednostavniji intervju u kojem jedan student usmeno intervjuiše drugog. Mogu se staviti u uloge imaginarnih ličnosti ili stvarnih za koje svi znaju. Da bi ova forma dobila na dinamici može se zaista koristiti diktafon, što omogućuje kasnije preslušavanje materijala i to da studenti sami uočavaju svoje greške. Niži nivoi mogu pisati pitanja i odgovore na času ili, kao u ovom primeru, odgovarati na seriju postavljenih pitanja. Ovde su dati primeri intervjuja gde studenti treba da se stave u uloge poznatih ličnosti, da oni budu ti koji su postali slavni. Mogu da biraju profesiju koja im se najviše sviđa. Kao i obično, mogu odgovarati na pitanja usmeno ili pismeno na času ili za domaći, pa da im lektor naknadno postavlja potpitanja.

Pitanja za pop-rock zvezdu:

- Kako objašnjavate tako veliki uspeh vašeg poslednjeg albuma?
- Od raspada vašeg benda ovo je vaš prvi solo-album. Da li su ostali članovi grupe zavidni zbog ovolikog uspeha?
- Šta mislite, da li vaši stavovi, tekstovi vaših pesama i uopšte vaše kontroverzno ponašanje mogu loše da utiču na omladinu?
- Da li planirate neku turneju? Ako da, gde ćete sve svirati?
- Jedan poznati kritičar je primetio da vi nemate sluha i da ga vaše pevanje podseća na škripanje krede po tabli. Kako to komentarišete?
- U jednom ranijem intervjuu ste izjavili da vas ne zanimaju problemi starijih ljudi. Da li ste razmišljali o tome da ćete i vi jednog dana biti stari?
- Gde pronalazite inspiraciju za svoje tekstove?
- Kako i kada ste naučili da svirate gitaru?
- Kakvi su vam planovi? Radite li na novom albumu? Imate li novih pesama?
- Šta imate da poručite našim čitaocima?

Pitanja za poznatog pisca:

- Vaš poslednji roman preveden je na 14 jezika i prodat je u skoro milion primeraka. Da li ste očekivali toliki uspeh?
- Da li vas tako iznenadna slava malo plaši i mislite li da će uticati na vaše pisanje?
- U vašim knjigama naročito je prisutan psihološki nivo. Da li ste se bavili psihologijom stručno ili ste neka vrsta samouka po tom pitanju?
- Zašto u vašim romanima ima tako malo dijaloga?
- Jeste li probali da pišete drame ili neku drugu vrstu teksta osim priče i romana?
- Koliko u vašim romanima ima vašeg stvarnog života? Ponekad su situacije toliko uverljive da sve izgleda kao da prepričavate događaje iz ličnog iskustva.
- Neki kritičari su veoma oštri prema vašem pisanju. čak se čuje da vaši romani nisu ništa drugo nego kompilacija već objavljenih rečenica. Kako to komentarišete?
- Ljubavne scene u vašim delima su dosta slobodno opisane. Da li mislite da je to ono što najviše privlači vaše čitaoce?
- Kako će se zvati vaš sledeći roman?
- Šta biste poručili našim čitaocima?

Pitanja za filmskog režisera:

- Vaš poslednji film jedva da se prikazivao u našim bioskopima. Otkud toliki komercijalni debakl posle ranijih velikih uspeha?
- Ipak, kritičarima se ovaj film uglavnom dopao... Kako objašnjavate to neslaganje publike i kritike?
- Da li ste u skorije vreme dobijali ponude od stranih distributera?
- Hoćete li i ubuduće pisati scenarije za svoje filmove ili ćete probati sa nečijim tuđim?
- Vi nikad niste radili sa velikim filmskim zvezdama. Kako to ako se uzme u obzir da su neki vaši filmovi prilično skupi?
- Da li dok radite na filmu imate na umu neku ciljnu grupu ili postupate po svojim trenutnim interesovanjima?
- Koji su filmski autori najviše uticali na vas?
- Imate li svoj najdraži film, i ako da - koji je to?
- Koji je sledeći vaš projekat?

Pitanja za filmsku zvezdu:

- Da li ste u detinjstvu maštali da postanete to što jeste?
- Prošle godine igrali ste glavnu ulogu u tri filma. Da li je to dosad vaš najveći godišnji angažman?
- Prilikom rada na svom imidžu, da li više vodite računa o svom izgledu ili usavršavanju glumačke tehnike?
- U gotovo svim filmovima vi se skidate. Da li vas takav izbor režisera pomalo ljuti ili raduje?
- Ima li nekih scena koje ste odglumili a kojih se stidite? Ako da - kojih?
- Jednom ste izjavili da se ne družite sa svojim kolegama jer su vam dosadni. Na šta ste tačno pri tom mislili?
- Ostvarili ste i puno pozorišnih uloga. Gde više volite da glumite?
- U filmu "Mišljenje jedne domaćice" vi odlično mačujete. Jeste li se posebno spremali za ulogu ili ste to umeli i ranije?
- Za film "Skok u veliku rupu" morali ste da se ugojite 20 kilograma. Da li vam je to teško palo?
- Osim u ulogama u filmovima imali ste i nekoliko ispada u javnim nastupima na televiziji. Da li volite da šokirate publiku?

Pitanja za poznatog fudbalera:

- Ovo je peta sezona u reprezentaciji i dosad ste postigli 30 golova. Da li vam imponuje taj bilans?
- Prošle godine ste proglašeni za sportistu godine. Da li vas je iznenadio taj izbor s obzirom na veliku konkurenciju?
- Nedavno je Batistuta izjavio da vi polovinu svojih golova postižete slučajno. Kako objašnjavate tu njegovu izjavu?

- Poznati ste po svojem izvođenju slobodnih udaraca. Da li više volite da šutirate spoljnim ili unutrašnjim delom kopačke?
- Koliko često i na koji način uvežbavate izvođenje slobodnih udaraca?
- Kako to da ste se opredelili da igrate na poziciji desnog krila kad bolje šutirate levom nogom?
- Da li je istina da u školi niste igrali čak ni za prvi tim u svom razredu?
- Ko su bili vaši idoli kad ste bili mali?
- Od svog poslednjeg transfera zaradili ste 15 miliona dolara. Šta planirate s tolikim novcem?
- Šta planirate da radite kad završite s karijerom fudbalera?

Pitanja za predsednika vlade:

- Vi retko dajete intervjuje otkako ste postali premijer. Da li je to zbog toga što izbegavate ili vam ih retko traže?
- Proizvodnja je u padu ili stagnira otkako ste vi došli na vlast. Čime to pravdate?
- Kako se bolje osećate, na vlasti ili u opoziciji?
- Jedno od vaših predizbornih obećanja bilo je da ćete raspisati nove izbore u roku od godinu dana ako pobedite. Evo, pobedili ste, prošlo je dve godine, a od novih izbora nema ni najave.
- Kakav je vaš odnos prema američkoj spoljnoj politici?
- Stalno govorite o borbi protiv nezaposlenosti, ali još ne vidimo nikakve rezultate. Koji su vaši sledeći potezi u tom smeru?
- Šta ćete učiniti da se privredni kriminal i korupcija smanje?
- Da li je vaš dolazak na vlast uticao na vaš privatni život i, ako jeste, kako?
- Šta možete sigurno da obećate našem narodu u ovom intervjuu?

44. Osmosmerke

Ovaj kod nas dosta raširen oblik enigmatske zabave nije toliko poznat svuda u svetu u toj varijanti tako da je studentima potrebno naglasiti pravilo da se skrivene reči mogu nalaziti u bilo kom položaju i čitati iz bilo kog smera. Rešenje osmosmerke čita se u neupotrebljenim slovima raspoređenim odozgo nadole, sleva nadesno.

Osmosmerki ima u gotovo svakom enigmatskom časopisu (v. literaturu) i uz spisak reči mogu je rešavati svi nivoi. To je dobra leksička i ortografska vežba. Najbolje da se studenti podele u grupe dok ovo rešavaju na času. Pobednik je ona ekipa koja prva kaže rešenje.

Ovde su dati jednostavni primeri. U prvom su divlje životinje (rešenje je VELIKI PLAVI KIT), a u drugom biljke (rešenje je PLAVI PATLIDŽAN). Viši nivoi ove osmosmerke mogu rešavati i bez spiska reči, uz dozvolu upotrebe rečnika.

Tema: Divlje životinje

O	V	A	Č	A	T	S	A	R	K
E	V	L	I	S	I	C	A	U	L
I	K	I	I	A	I	B	Z	G	P
K	Z	E	B	R	A	K	U	N	N
U	L	M	E	D	V	E	D	E	O
V	A	V	V	I	I	K	E	K	Z
D	E	J	O	V	A	R	M	I	I
V	T	A	D	U	K	A	R	A	B

BARAKUDA, BIVO, BIZON, DABAR, KENGUR, KRASTAČA, LISICA, MEDVED, MEDUZA, MRAVOJED, RAKUN, VEVERICA, VIDRA, VUK, ZEBRA.

Tema: biljke

Z	K	A	M	E	Đ	Ž	O	R	G
P	J	N	L	I	H	M	A	R	V
A	R	A	P	A	K	A	E	E	B
I	P	N	D	A	O	J	R	N	A
A	J	A	P	A	P	O	A	O	M
K	K	L	R	N	I	A	I	I	U
I	DŽ	U	A	E	V	N	P	K	S
T	T	N	L	S	A	N	A	N	A

ANANAS, BANANA, BAMBUS, BOR, GREJPFRUT, GROŽĐE, KAPARA, KIM, KOPRIVA, LIPA, LUK, MAJORAN, MAK, ORAH, PAPRIKA, PARADAJZ, REN, PAPAJA, SENF, TIKVA, VRBA.

45. Ukrštene reči

Mnogi smatraju da kad neko na nekom jeziku može da rešava ukrštene reči da to znači da je taj jezik u potpunosti savladao. Ovo je možda i tačno, ali to onda važi samo za teže ukrštenice u ozbiljnim enigmatskim časopisima. Postoje i ukrštene reči za decu, jednostavne skandinavke koje se gotovo rutinski rešavaju i za koje ni nije potrebno neko veliko jezičko znanje. Studentima možemo dati da rešavaju neku jednostavnu ukrštenicu za decu ili skandinavku na času uz lektorovu pomoć i da rade u manjim grupama od po dvoje-troje. To mogu da probaju već od 4. nivoa (vidi literaturu).

46. Mali oglasi⁷

Svi znaju kako mali oglasi izgledaju i učenike ne treba posebno upoznavati sa tim. Može im se pred igru dati primerak nekog oglasnika (v. literaturu) da otprilike vide koje se rečenične konstrukcije za oglase upotrebljavaju u srpskom. Zatim svaki učenik na ceduljice napiše po nekoliko kratkih oglasa na bilo koju temu, bilo da nudi/traži zaposlenje, nešto kupuje ili prodaje, traži ženu/muža, daje oglas lične prirode... Kad završe, te se ceduljice pomešaju i stave u šešir. Igrači zatim redom izvlače ceduljice. Ukoliko se desi da neko izvuče sopstveni oglas, vraća ga u šešir i izvlači drugi. Kad izvuče ceduljicu sa oglasom "javlja se telefonom" studentu koji ga je sastavio i oni na licu mesta improvizuju razgovor. Ovo je ujedno zgodna i pismena i konverzacijska vežba.

47. Akrostih⁸

Pre časa lektor na papiru napiše vertikalno svoje ime i prezime i dopiše prideve koji ga opisuju, a počinju na ta slova. Na primer:

DEJAN PAVLOVIĆ

D ebeo	P ametnan
E fikasan	A gresivan
J asan	V remešan
A nalitičan	L uckast
N eozbiljan	O zbiljan
	V isok
	I spirativan
	Č utljiv

⁷ V. Ford, Claire Maria: "101 Bright Ideas", ESL Activities for all ages; Addison-Wesley Publishing Company, Inc. 1997. str. 70

⁸ Isto, str. 59

Na času, na tabli, isto tako napiše svoje ime i prezime, prepíše dva-tri pojma sa svoje liste i pita studente koje bi mu osobine pripisali pod ostala slova. U sledećoj fazi studenti treba da napišu u svojim sveskama isto tako vertikalno svoja imena (da ih transkribuju onako kako se čitaju na srpskom) i da isto tako opišu sebe pridevima koji počinju na ta slova. Najbolje da lektor dopusti korišćenje malog rečnika za ovu igru i da dok studenti upisuju prideve šeta po učionici i pruža im pomoć dok pišu.

Igru je moguće igrati na još mnogo načina. Na primer, ponekad je zabavnije da studenti, koji se već bolje poznaju, jedni drugima upisuju prideve pa da ih onda naglas čitaju. Igra se može nadograditi smišljanjem sve većeg broja prideva na slova koja su u opticaju.

48. Numeričke igre⁹

U potpunosti savladati brojeve u nekom stranom jeziku je problem o kojem je puno pisano i koje u lingvistici predstavlja i dalje interesantan fenomen. Ipak, nema sumnje da se brojevi mogu usvojiti njihovom što češćom upotrebom. Zbog toga se ovaj set igara s brojevima preporučuje za sve nivoe, s tim što, naravno, treba na tome mnogo više insistirati na početnim nivoima, kad se učenik tek sretne s brojevima i njihovom upotrebom. U srpskom su brojevi promenljiva vrsta reči, tako da oni predstavljaju dodatan problem za one kojima se u maternjem jeziku oni ne dekliniraju te je najbolje što pre početi raditi s njima. Krenućemo zato od jednostavnijih igara.

1. Lektor na tabli ispiše brojeve na samom početku časa ili još bolje pre njega. Za početak, najbolje da to budu obični jednocifreni i dvocifreni brojevi. Tabla treba da izgleda otprilike ovako:

	12	30	20		
				5	
			21		43
		34		7	
8					
		17	80		50
11		15		70	
	1		34		6
		89			
		14	55		18
22					

⁹ V. "Language teaching games", W. R. Lee, Oxford University Press, 2000. str. 86

Dvoje učenika iz različitih ekipa izađu na tablu. Nastavnik čita brojeve koji se nalaze na tabli, ali bez reda. Poen dobija ona ekipa čiji predstavnik prvi pronade broj. Igru treba igrati brzo. Ona nema puno smisla ako nije jako dinamična i pomalo konfuzna. Obično se prilikom igranja ove igre u učionici napravi poprilična dreka i vika, ali to je u redu.

Postoji više varijanti ove igre i ona se može ponavljati u bilo kojoj od njih kad učenici jednom usvoje pravila. Umesto ovih običnih brojeva, na tabli se mogu ispisati i vremena, datumi, nacrtati satovi koji pokazuju različita vremena, redni brojevi, razlomci, brojevi sa više cifara, a i pravila mogu varirati. Može se igrati u više ekipa, ne samo dve. Studenti koji stoje na tabli mogu se menjati posle svakog kruga kako bi svi ravnopravno učestvovali.

2. Elementarno znanje iz aritmetike pogodno je za još jednu igru s brojevima. Učenici se podele u dve ekipe. Neko od učenika iz prve pita nekog iz druge, na primer: "Koliko je 7 puta 6?". Ovaj treba da pogodi što brže. Ako pogreši, neko iz prvog tima treba da uoči grešku. Ako primeti, ta ekipa ima pravo ponovo da postavlja pitanje. Ako ne, nastavnik ukazuje na grešku. Igra se može igrati na poene, ali ne mora. Ponekad je zgodno igrati je čisto radi malo relaksacije i odmora na času posle nekih napornijih vežbi.

3. Običan, numerički bingo (tombola) kakav se igra širom sveta takođe je pogodan za nastavu. Pravila su ista kao i u pravom bingu s tim što nije potrebno brojeve izvlačiti iz bubnja. Dovoljno je da nastavnik ima ispred sebe tabelu sa svim brojevima, da nasumice čita jedan po jedan, kako koji kaže da ga precрта, a studenti da sami sebi sastave tabele pre početka igre. Igra se može zakomplikovati tako što će tabele sastavljati jedni drugima i to upisivanjem brojeva slovima. Takođe, kao i gore, umesto običnih brojeva, može se igrati i s datumima, razlomcima, decimalama, vremenima, rednim brojevima i slično...

49. Rečenice i reči sastavljene od limitiranih sredstava

Često nastavnik ostane bez ideja šta dalje, pa ako grupa nije naročito raspoložena za obično čavrljanje i ćaskanje, treba se nekako na brzinu snaći i zainteresovati je. Ovo je jedna od takvih igara/vežbanja koje se vadi iz rukava. Preporučuje se da se studenti podele u grupe pred početak (ukoliko ih nema premalo). Moguće je i bodovanje po unapred proizvoljno dogovorenim pravilima.

1. Učenicima treba zadati da, za početak, sastave rečenice od tačno određenog broja reči, recimo baš 16. One naravno moraju biti gramatički ispravne, a lektor može da zada i temu na koju će biti. Sledeći korak je ograničiti broj slogova u rečenici ili broj slogova u svakoj reči. Mogu se praviti i kombinacije - na primer: da budu naizmenično raspoređene reči sa po jednim, dva i tri sloga, pa po tom pravilu sastaviti rečenicu od 12 reči, recimo na temu "Proleće".

2. Ograničenja mogu biti sasvim drugačije prirode. Jedno od mogućih je da rečenica mora da ima sva upotrebljena slova iz azbuke, ali da ima što je manje moguće znakova. Dakle, idealno bi bilo da ih ima 30, ali pošto to nije moguće, onda da se slova što manje ponavljaju. Ovakve rečenice kao drugo ograničenje moraju imati samo gramatičku ispravnost, inače bi bilo suviše teško sastavljati ih.

3. Još jedna od ideja dolazi iz iskustva poigravanja sa srpskim jezikom. Naime, poznato je da se neki slovni znakovi isto pišu i ćirilicom i latinicom (A, E, O, T, M, J, K... itd), neki su isti ali se drugačije čitaju (latinično P ćirilicom se čita kao R, B kao V, C kao S itd). Tako dolazimo do niza od 16 znakova koji se mogu obeležiti latiničnim velikim slovima a čitati ćirilicom (tu spadaju i broj 3 koji se u ćirilici čita kao Z, te latinično X i Y koji se čitaju kao H i U). Dakle, ograničenje može biti da studenti probaju da sastave rečenicu koja bi imala određen broj reči

(recimo, najmanje 10), a da sve reči sadrže ovakva slova, da se pišu latinicom a čitaju ćirilicom (Npr: **ТЕРЕБЕХКА УТРОЈЕ ЈЕ КАО КРАЧЕ СЕТПЕ СА СЕБЕРА КОЈЕ СЕ СБАКОМ НА ОБОМ СБЕТУ СМЕЈУ ХАКОМ БОЈНЕ ХУТЕ**).

Nadalje, ograničenja mogu biti svakojaka, pa i takva da ih studenti sami smišljaju. Dovoljno je ograničenje izuzimanje vokala A i nekog suglasnika, recimo N, pa tako redom do što većeg spiska slova koja se moraju izostaviti. Ovakve se igre mogu igrati i skroz usmeno. Studenti mogu imati neko od ovih najminimalnijih ograničenja pa da što brže naizmenično govore ukруг reči, na ispadanje. Pobjednik je onaj ko ostane posljednji u igri.

50. Dopuni dijaloge

Ova u novije vreme popularna aktivnost može se upražnjavati i na času i za domaći. Ima više varijanti, a ovde je korišćen teži model, s potpuno praznim delovima koje treba dopisati. Kojem je nivou namenjen dijalog, zavisi od modela. Ovi primeri koji su ovde dati mogu lektoru poslužiti i kao inspiracija, a za naprednije grupe mogu se koristiti i postojeće drame izbacivanjem delova dijaloga. Valja napomenuti da u ovim primerima ne postoje univerzalna rešenja. Na studentima je da izmaštaju i izgrade situaciju. Ovde ponuđene strukture nude velik izbor mogućih scenarija.

Nivo 4-8

1. U prodavnici

Prodavac: Dobar dan, izvolite.

Kupac:

Prodavac: Samo vi gledajte. Ako vam nešto zatreba ja sam tu.

Kupac:

Prodavac: Kako to mislite?

Kupac:

Prodavac: Hoćete da kažete da je ovo neozbiljna prodavnica?

Kupac:

Prodavac: Ne razumem.

Kupac:

Prodavac: Gospodine, ako želite nešto da kupite, izvolite. Ja nisam ovde da se svađam s mušterijama.

Kupac:

Prodavac: Dobro, slobodno zovite policiju, ali mene ostavite na miru!

Kupac:

Prodavac: Nisam to rekao.

Kupac:

Prodavac: Ne, pogrešno ste me shvatili. Nisam mislio ništa loše.

Kupac:

Prodavac: Molim!?

Kupac:

Prodavac: U tom slučaju ću ja da zovem policiju!

Kupac:

Prodavac: Ne, nisam lud.

Kupac:

Prodavac: Uh... Ne, čoveče, nisam rekao da ste vi ljudi nego da ja nisam lud.

Kupac:

Prodavac: Pa ako baš hoćete, samo izvolite.

Kupac:

Prodavac: Dobro, neću to zaboraviti. Ne brinite.

Kupac:

Prodavac: Svakako. Do viđenja.

Kupac:

Prodavac: I ja vama.

2. Porodična idila

Ćerka:

Majka: Možeš, ali kad uradiš domaći.

Ćerka:

Majka: Dobro, ali prvo mi pomoz da operem ovo suđe.

Ćerka:

Majka: Ne znam, pitaj tatu.

Otac: Otkud ja znam!?

Ćerka:

Majka: Kako hoćeš, ali kažem ti da moraš prvo da mi pomogneš.

Ćerka:

Otac: Zato što je mama tako rekla.

Ćerka:

Otac: Videćemo sledeće nedelje, sad nemam vremena.

Majka: Ti nikad nemaš vremena. Odgovori joj. Lepo te pita.

Otac: Odgovori joj ti.

Majka: Tebe je pitala.

Otac: Pa kad si joj rekla da mene pita...

Ćerka:

Majka: A ti bi mogla malo da pripaziš šta govoriš.

Otac: Šta da pripazi? Lepo ti kaže.

Ćerka:

Otac: Ma nemoj! Ti misliš da pare rastu na drvetu?

Ćerka:

Majka: Hoćeš da kažeš da je tvoj otac lenština?

Ćerka:

Otac: Tačno. A zašto onda imaš tako slabe ocene?

Ćerka:

Otac: To si rekla i prošli put, pa ništa...

Ćerka:

Majka: Stvarno, dosta je bilo. Pusti dete na miru.

Otac: Pa na čijoj si ti strani? Odluči se.

Ćerka:

Majka: Dobro, ali prvo uradi taj domaći.

Ćerka:

Majka: Onda operi suđe. Stvarno mi je svejedno.

Ćerka:

Otac: Ja da operem suđe? Dobro, a ti onda idi sutra plati telefon i podnesi izveštaj za sledeću godinu.

Ćerka:

Otac: Važi. Dogovorili smo se.

Ćerka:

Majka: Ja!?

Ćerka:

Majka: Dobro, uradiću tvoj domaći, samo prestani već jednom da pričaš gluposti.

Ćerka:

3. Kod frizera

Frizer: Kako želite da vas ošišam?

Mušterija:

Frizer: Nisam shvatio, izvinite.

Mušterija:

Frizer: Kako to mislite?

Mušterija:

Frizer: Dobro, to mi je jasno, ali kako mislite i da vam skratim i da vam ostavim šiške?

Mušterija:

Frizer: Aha, dobro... Razumem.

Mušterija:

Frizer: I to sam shvatio. Znači da ne preterujem. U redu. A ovo da skratim? Ovo ovde da ne diram? Dobro.

(Posle 5 minuta)

Mušterija:

Frizer: Pa vi ste mi tako rekli.

Mušterija:

Frizer: Nisam ja tu da vam čitam misli. Lepo sam vas pitao.

Mušterija:

Frizer: U redu. Izvinite, nismo se razumeli.

(posle 5 minuta)

Mušterija:

Frizer: Kakve to veze ima?

Mušterija:

Frizer: Aha... izvinite. Da, i meni se to ponekad dešava.

Mušterija:

Frizer: Jeste. U pravu ste.

Mušterija:

Frizer: Potpuno vas razumem.

(posle 5 minuta)

Mušterija:

Frizer: Gde!?

Mušterija:

Frizer: Pa rekli ste mi da mogu slobodno da vam skratim šiške.

Mušterija:

Frizer: Ja nisam tako upamtio. Evo, možemo da pitamo mog pomoćnika. Mirko, šta je rekao za šiške?

Mirko: Ja stvarno ne znam. Nisam slušao.

Mušterija:

Frizer: Pa šta sad da radimo?

Mušterija:

Frizer: To nije razlog da me vređate.

Mušterija:

Frizer: U redu, onda ćemo probati nešto da popravimo.

Mušterija:

Frizer: Kako god želite, samo mi više nemojte dolaziti u salon.

Mušterija:

Frizer: Baš me briga!

3.

LITERATURA

U ovom delu dajemo kratak pregled literature koja se preporučuje za rad na nastavi srpskog jezika. Ograničili smo se za ovu priliku samo na pisane izvore, uz napomenu da su gotovo svi filmovi i muzika pogodni za učenje srpskog, te da izbor isključivo zavisi od preferencija nastavnika i učenika.

UDŽBENICI, JEZIČKI PRIRUČNICI I SL.

Srpski za strance, Božo Ćorić; *Međunarodni slavistički centar i Zavod za međunarodnu naučnu, kulturnu, prosvetnu i tehničku saradnju republike Srbije*, Beograd 1989-1995. Kasnija izdanja: *Čigoja*, Beograd.

Osim što je ova knjiga gotovo nezamenljiv kao jedan od bazičnih udžbenika za nastavu srpskog jezika, vrlo je koristan i za sastavljanje testova, na primer. Osim toga, na kraju knjige nalazi se i izbor kratkih tekstova prilagođenih stranim studentima i đacima, izbor vežbanja, takođe vrlo korisnih i za više nivoa znanja, a neka izdanja imaju i izbor pesama s notama. Tu je i mali rečnik reči upotrebljenih u lekcijama koji takođe može biti od koristi za sastavljanje testova, primera i vežbanja za početne kurseve. Posle svake četvrte lekcije uvršćene su revizije tekstova s osvrtom na gramatiku.

Srpskohrvatski jezik 2, *Institut za strane jezike*, Beograd, 1986.

Iako su tekstovi u ovoj knjizi poprilično zastareli i prevaziđeni, udžbenik je još uvek koristan zbog niza dobro smišljenih vežbanja i testova za naprednije kurseve jezika. Mnogi testovi i

vežbanja u ovom priručniku napravljeni su po uzoru na njih. Udžbenik se može koristiti kao model za sastavljanje testova, mogu se neke stranice fotokopirati i tako podeliti učenicima da rade, na primer za domaće zadatke, a mogu se pronaći i zanimljive teme za konverzaciju, i to upravo zato što je udžbenik zastareo. Zanimljivo je porediti šta je nekad bilo zanimljivo a šta je danas. Uz to, u knjizi se nalazi obilje futuroloških predviđanja, često potpuno pogrešnih, koja mogu biti zanimljiva iz današnjeg ugla.

Učimo srpski 1-2, Marina Petrovski, Nataša Milićević - Dobromirov, Merima Simovljević, Svetozar Poštić, *Azbukum*, Centar za srpski jezik i kulturu, Novi Sad, 2000.

Veoma koristan udžbenik modernije forme i stukture. Sadrži tekstove lekcija, pregledne vežbe, konverzacijska vežbanja, igre, niz tekstova i pesama, velik broj ilustracija i audio materijal na kasetama.

Naučimo srpski 1-2, Letnja škola Univerziteta u Novom Sadu; Milivoj Alanović, Nataša Bugarski, Isidora Čenejac, Jasmina Dražić, Marina Petrovski, Jelena Vojnović, Dušanka Vujović; Novi Sad 2002.

Priručnici sadrže lekcije, vežbanja, testove i tekstove za početni tečaj učenja srpskog i namenjen je stranim studentima. Pojedini primeri i vežbe korišćeni su i u ovom priručniku.

Srpski za strance, početni tečaj za strance, Maša Selimović-Momčilović, Ljubica Živanić, *Institut za strane jezike*, Beograd 2002.

Ovaj udžbenik može biti od koristi za studente koji počinju od nule, ali već za studente kojima je prvi strani jezik neki slovenski jezik suviše je lak jer počinje od osnovnog usvajanja fonetike a završava se na gramatičkom nivou koji ovi studenti obično savladaju posle svega nekoliko časova.

Serbian/Croatian for Foreigners I, Slavna Babić, Zadužbina Ilije M. Kolarca. Beograd 2001.

Početni kurs za strance koji uče srpski. Udžbenik je koristan zbog vežbanja koje donosi posle svake lekcije i zbog toga što daje pregledna objašnjenja i instrukcije na engleskom. Ta se vežbanja mogu koristiti i uz rad uz neki drugi udžbenik.

Serbian for Foreigners With Short Grammar, Petar Banjac, Prosveta, Beograd 2002.

Još jedan udžbenik za apsolutne početnike. Pogodan je za učenike sa znanjem engleskog jezika.

Serbian, Vladislava Ribnikar i David Norris, Teach Yourself, London 2003.

Veoma praktičan udžbenik za samostalno učenje jezika, naročito pogodan za one koji znaju engleski jezik. Uz knjigu idu i dva kompakt-diska sa audio snimcima lekcija i vežbanja.

Hrvatski jezik 5, Zorica Lugarić, Nebojša Koharović: Udžbenik za peti razred osnovne škole; Profil, Zagreb 2000.

Dobro došli 1-2, Jasna Barešić: Udžbenik i rječnik, *Sova, škola za strane jezike*, Zagreb, 1995.

Grammar Practice Activities, A practical guide for teachers; Penny Ur; Cambridge Handbooks for Language Teachers, *Cambridge University Press* 1983-2003.

Ovaj priručnik u kojem je sabrano puno iskustva u učenju engleskog koristan je iz dva vrlo važna razloga. Prvi deo knjige donosi niz vrlo korisnih saveta za nastavu, a u trećem delu nalazi se velik broj ilustracija i slikovnih vežbi koje lektor za bilo koji jezik može fotokopirati i koristiti na svojim časovima.

BELETRISTIKA, ROMANI, ZBIRKE PRIČA, DRAME, POPULARNA LITERATURA

Beograde, dobro jutro 1-2, Dušan Radović. Zgodno štivo s obiljem probranih duhovitih aforizama, kratkih priča i anegdota koje je Dušan Radović godinama čitao na radiju svakog jutra. Pogodno za srednje i naprednije kurseve. Ima mnogo različitih izdanja i bilo koje od njih je dobrodošlo. Prvo je izašlo još u *BIGZ*-ovoj ediciji Džepna knjiga 1976. Od 1991. izlazilo je u izdanju Nolit, a od kraja devedesetih i kod nekoliko manjih, privatnih izdavačkih kuća. Od 1999. u izdanju izdavačke kuće *Draganić* prodaje se kompilacija sakupljena u jednoj knjizi.

Vox Populi, Poslovice i izreke naroda sveta; Odabrao i priredio Stojan Ristić, *Mono & Manana Press*, Beograd, 2002.

Knjiga sadrži velik broj narodnih izreka i poslovice svih naroda sveta. Korisna je za igre i vežbanja koji se dotiču korišćenja poslovice, kao i za običnu konverzaciju na času i prevode za naprednije kurseve.

Latinski citati, priredila Danijela Antić; *Plavo slovo*, Beograd, 2001.

Kao pod 3.

Zbirke kratkih priča - Osamdesetih godina bilo je među mladima veoma popularno pisanje sasvim kratkih priča, do jedne strane ili malo više. Iz tog perioda datiraju veoma zabavne zbirke priča, ali mnoge i iz kasnijeg perioda koje su se razvile iz tog trenda. Primera radi, tu su zbirke iz radio-emisije Ozon, sa konkursa za kratku priču, a manje zbirke raznih autora mogu se naći po knjižarama i bibliotekama. Sve su one pogodne za rad sa studentima.

Nacionalni park Srbija, Dragoljub Ljubičić Mićko, *Kreativni centar*, Beograd 2002. Satirična knjiga s obiljem ilustracija o teškom stanju u Srbiji s kraja devedesetih godina prošlog veka. Vrlo je zabavna za studente koji su bolje upoznati s društvenim prilikama u Srbiji iz tog vremena.

Seks za početnike, Jasminka Petrović, *Kreativni centar*, Beograd 2000. Veliki hit u Srbiji namenjen tinejdžerima, ali se takođe pokazalo kao literatura koja zabavlja studente.

Kraj srpske bajke, Slavoljub Đukić, Obnovljeno i novim događajima dopunjeno izdanje sa nastavkom priče **On, Ona i mi**. *Samizdat, Free B-92*, Beograd, 1999. Za studente i polaznike koje više interesuje savremena istorija Srbije. Knjiga u kojoj je na popularan način obrađena tema Miloševićeve tiranije od dolaska na vlast do pred sam kraj.

Autobiografija o drugima, Borislav Mihajlović - Mihiz, *Solaris*, Novi Sad, 2003. Ovo je podatak za jedno od brojnih izdanja ove vrlo popularne knjige, ujedno i autobiografije i zbirke istinitih priča i anegdota kroz koje je Mihiz prolazio ili koje je čuo od drugih iz svoje okoline.. Preporučuje se za studente koje zanima sve što je vezano za Srbiju, posebno Vojvodinu, od Prvog svetskog rata do devedesetih.

Dušan Kovačević - Drame. Bilo koja drama ovog proslavljenog pisca pogodna je za strane studente. Naročito se preporučuju njegove komedije, bilo ranije bilo kasnije. I jedne i druge studenti s priličnom lakoćom prihvataju već od petog-šestog nivoa. Već dugi niz godina ove drame objavljuje izdavačka kuća Stubovi kulture, a pre toga, do 1996. godine *Vreme knjige*.

Branislav Nušić - Drame i "Autobiografija". Iako pisane pomalo zastarelim jezikom, drame Branislava Nušića i danas su veoma lako štivo za studente jer je on toliko dobro vladao jezikom da je imao dobar osećaj za reči koje će dugo preživeti. To se odnosi i na njegovu autobiografiju, koja je i danas korisna za upoznavanje sa nestandardnom leksikom. Drame ovog proslavljenog komediografa izlazile su u izdanjima gotovo svih većih izdavačkih kuća, uključujući i izdanja za školsku lektiru.

Školska lektira, Lektira za srednju i osnovnu školu, bilo da je u zvaničnom izdanju Zavoda za udžbenike ili nekog od privatnih izdavača, pogodna je za učenje jezika, čak i kad se radi o prevodnoj književnosti.

NOVINE, ČASOPISI, PERIODIKA

Dnevne novine. Sve dnevne novine mogu biti korisne za rad na časovima i gotovo sve imaju i svoja internet-izdanja. Osim radi praćenja zbivanja u SCG, korisna su i zbog ostalih rubrika, naročito kulturnog, ali i zbog tekstova iz crnih hronika i sportskih vesti. V. pod INTERNET.

Politikin zabavnik. Ovaj list sa dugom tradicijom koji je počeo kao časopis za decu, kao "Politikin" podlistak, vremenom je zaista postao časopis za sve uzraste kao što i piše u zaglavlju (od 7 do 107), ali i veoma korisno štivo za učenje srpskog jezika za malo više nivoe. Ako predavač radi u inostranstvu bilo bi preporučljivo da je pretplaćen na ove novine jer zasad ne postoji njihovo internet-izdanje.

Ilustrovana politika, ovaj list koji obuhvata različite teme u svakom broju donosi bar poneki tekst koji može biti interesantan za čitanje na času. V. pod INTERNET.

Bazar, ženski časopis izdavačke kuće "Politika" s dugom tradicijom. U svakom broju donosi bar poneki zanimljiv tekst, a i stalne rubrike mogu se pratiti kontinuirano. Neki lektori pretplaćeni su na ovaj časopis, naročito oni koji rade s grupama u kojima muškaraca uopšte nema, što nije tako redak slučaj.

Ana, takođe ženski časopis izdavačke kuće "Politika", ali s manjom tradicijom i koji za ciljnu grupu ima mlađe devojke i tinejdžerke. Osim stalnih rubrika kao što su zanimljivosti iz sveta muzike i filma, ove novine u svakom broju donose i poneki test. često to raditi je besmisleno i dosadno, ali kao se radi umereno ponekad može biti zabavno i korisno.

OK Magazin, mesečni magazin koji izlazi u Beogradu. Deo je duge tradicije ove vrste časopisa koji su počeli da izlaze negde početkom osamdesetih godina u vidu prvobitnog "Džuboksa". Pogodan je za povremeno listanje i čitanje na času uz odabir tekstova po želji studenata. Ovaj časopis ima i svoju stranicu na internetu koja više služi u reklamne svrhe tako da se odande može skinuti tek poneki tekst.

INTERNET

www.krompir.co.yu/prirucnik

Na ovoj stranici mogu se naći vežbanja korišćena u ovom priručniku u elektronskom obliku. To omogućuje rad direktnim upisivanjem u kompjuter, preštampavanjem i umnožavanjem. Isto tako, pogodna je za lektore koji predaju hrvatski jezik jer ovako brzo i lako mogu da kroa-tiziraju tekst pre nego što počnu da ga koriste.

<http://main.amu.edu.pl/~sipkadan/pp/index.htm>

Dopuna "Programa nastave srpskohrvatskog jezika" Danka Šipke. Sa ove stranice se može skinuti izuzetno mnogo korisnog materijala za nastavu jezika. Na primer: leksikon jezičkog minimuma, veoma mnogo testova za razne nivoe, liste tekstova, primeri scenarija, elektronska verzija rečnika sinonima i sl.

www.beograd.co.yu; www.beograd.com i www.beograd.org.yu .

Ovo je oficijelni sajt gradske vlade, ali pošto je nekako stihijski nadobupanjan i nadograđivan duži niz godina, upravo njegova dezorganizacija doprinosi tome da je postao vrlo zanimljivo štivo za surfanje. Preporučuje se za studente višeg nivoa znanja koji pokazuju i dodatno interesovanje za lokalne kulturne sadržaje. Pogledati i stranicu s linkovima.

www.cirilica.com

Veoma zgodan sajt za uvežbavanje ćirilice, ali i za druge svrhe, jer sadrži brojne skenirane tek-stove iz čitanki, školske literature i sl.

www.serbiancafe.com; www.serbiancafe.co.uk

Reprezentativan *chat site* preko kojeg se može pristupiti i IRC kanalima i serverima.

www.politika.co.yu

Osim dnevnih novina, sa ove stranice može se pristupiti još nekim izdanjima ove velike kuće. Na primer "Ilustrovanoj politici", a povremeno i "Politikinom" nedeljnom dodatku "Magazin".

www.nin.co.yu

Nedeljne novine s dugom tradicijom. Zgodno za korišćenje tekstova.

www.vreme.co.yu

Takođe nedeljne novine koje imaju i svoje internet-izdanje.

www.slovio.com

Ovaj sajt posvećen je veštačkom jeziku *slovio* koji ima za cilj da ga razumeju svi slovenski nar-odi. Sajt je zgodan zbog tekstova za rad sa studentima kojima je maternji jezik neki slovenski. Budući da su tekstovi laki, vrlo su zgodni za prevođenje na srpski za niže i srednje nivoe znan-ja jer su zaista vrlo razumljivi za sve slovenske narode, barem kad su ovako jednostavni. Najbolje je koritsiti ove tekstove na času uz konverzaciju.

www.sezampro.yu

Internet provajder čiji sajt ima pretenziju da bude vodič kroz internet sadržaje Srbije. Ponekad može biti koristan zbog linkova i top lista sajtova koje donosi.

www.eunet.yu

Prva stranica još jednog od najvećih internet provajdera u Srbiji. Može poslužiti kao vodič kroz aktuelna dešavanja na internetu u Srbiji i Crnoj Gori.

www.serbia-tourism.org

Turističke informacije vezane za Srbiju.

www.visit-motenegro.com

Turističke informacije vezane za Crnu Goru

www.yumediacentar.com

Medijski linkovi

www.vlast.hr i www.iskon.hr

Dva veoma dobra hrvatska sajta koja se svakodnevno ažuriraju bave se događajima na tlu cele bivše SFRJ. Takođe, na oba se nalazi veoma velik broj korisnih linkova.

INDEKS ZA SNALAŽENJE PO NIVOIMA

Ovaj registar treba koristiti kao orijentir. Nivoi se često preklapaju, grupe učenika su nekad bolje nekad gore, te ga se ne treba držati striktno. Višim nivoima nikad ne smeta dati vežbanja za niže radi utvrđivanja gradiva.

Brojevi van zagrade odnose se na stranice u knjizi, a u zagradi označavaju broj vežbanja ili igre iz drugog dela priručnika.

1. NIVO 13, 14, 74, 78 (1,3), 79 (5), 80 (9), 82 (11), 91 (21), 105-110 (30), 123, 131-132 (44), 134 (78).

2. NIVO 13, 14, 15, 16, 18-19, 20-21, 22, 24, 25, 28, 29, 31, 32, 74-75, 78 (1, 2, 3), 79 (5), 80 (9), 81 (10), 82 (12), 83 (14), 84 (15), 97 (20, 21), 99 (26), 100-104 (28), 104-105 (29), 105-110 (30), 115 (34), 116-117 (36), 119-121 (38), 123 (40), 124-127 (41), 128 (42), 131-132 (44), 133 (47), 134-135 (48).

3. NIVO 16, 22, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 36-38, 46-47, 50, 69, 71, 74-75, 78 (1, 2, 3, 4), 79 (5, 6), 80 (7, 8, 9), 81-82 (10), 82 (11), 83 (12, 13, 14), 84-88 (16), 88 (17, 18), 89-96 (19), 97 (20, 21, 22, 23), 98 (24, 25), 99 (26), 100 (27), 100-104 (28), 104-105 (29), 105-110 (30), 112-113 (32), 115 (34), 116-117 (36), 119-121 (38), 124-127 (41), 128 (42), 131-132 (44), 133 (46, 47), 134-135 (48).

4. NIVO 16, 17, 22, 25, 26-27, 28, 29, 30, 32, 35, 36-38, 46-47, 50, 67-68, 69, 71, 74-75, 78 (1, 2, 3, 4), 79 (5, 6), 80 (7, 8, 9), 81-82 (10), 82 (11), 83 (12, 13, 14), 84 (15), 84-88 (16), 88 (17, 18), 89-96 (19), 97 (20, 21, 22, 23), 98 (24, 25), 99 (26), 100 (27), 100-104 (28), 104-105 (29), 105-110 (30), 112-113 (32), 115 (34), 116-117 (36), 118-119 (37), 119-121 (38), 123 (40), 124-127 (41), 128 (42), 131-132 (44), 133 (46, 47), 135-136 (49), 136-139 (50).

5. NIVO 16, 17, 23, 25, 26-27, 30, 34, 35, 36-38, 39, 40-41, 44, 45, 46-47, 48, 49, 50, 51, 63-64, 67-68, 69, 71, 74-75, 78 (1, 2, 3, 4), 79 (6), 80 (7, 8, 9), 81-82 (10), 83 (12, 13, 14), 84 (15), 84-88 (16), 88 (17, 18), 89-96 (19), 97 (20, 21, 22, 23), 98 (24, 25), 100 (27), 104-105 (29), 105-110 (30), 111-112 (31), 112-113 (32), 115 (34), 116-117 (36), 118-119 (37), 123 (40), 128 (42), 129-131 (43), 131-132 (44), 133 (45, 46, 47), 135-136 (49), 135-136 (49), 136-139 (50).

6. NIVO 16, 17, 23, 25, 26-27, 30, 33, 34, 35, 36-38, 39, 40-41, 42-43, 44, 45, 46-47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58-59, 60-61, 62, 63-64, 65, 66, 67-68, 70, 71, 74-75, 78 (2,4), 79 (6), 83 (12, 13, 14), 80 (7, 8), 83 (12, 13, 14), 84 (15), 84-88 (16), 88 (17, 18), 89-96 (19), 97 (20, 21, 22, 23), 98 (24), 100 (27), 104-105 (29), 105-110 (30), 111-112 (31), 112-113 (32), 114 (33), 115 (34), 115-116 (35), 116-117 (36), 118-119 (37), 121-122 (39), 124 (40), 128 (42), 129-131 (43), 133 (45, 46, 47), 135-136 (49), 136-139 (50).

7. NIVO 30, 33, 35, 39, 40-41, 42-43, 44, 45, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58-59, 60-61, 62, 63-64, 65, 66, 70, 74-75, 78 (4), 79 (6), 80 (7, 8), 83 (12, 13, 14),), 84 (15), 84-88 (16), 88 (17, 18), 89-96 (19), 98 (24), 100 (27), 105-110 (30), 111-112 (31), 112-113 (32), 114 (33), 115 (34), 115-116 (35), 116-117 (36), 118-119 (37), 121-122 (39), 124 (40), 128 (42), 129-131 (43), 133 (45, 46), 135-136 (49), 136-139 (50).

8. NIVO 30, 33, 35, 39, 40-41, 42-43, 44, 45, 48, 49, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58-59, 60-61, 62, 63-64, 65, 66, 70, 72-73, 74-75, 78 (4), 79 (6), 80 (8), 84-88 (16), 88 (17, 18), 89-96 (19), 98 (24), 100 (27), 105-110 (30), 111-112 (31), 112-113 (32), 114 (33), 115-116 (35), 116-117 (36), 118-119 (37), 124 (40), 128 (42), 133 (45), 135-136 (49), 136-139 (50).

9. NIVO 33, 42-43, 44, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58-59, 60-61, 62, 65, 66, 72-73, 74-75, 78 (4), 79 (6), 80 (8), 84-88 (16), 88 (17, 18), 89-96 (19), 98 (24), 100 (27), 105-110 (30), 111-112 (31), 115-116 (35), 116-117 (36), 124 (40), 128 (42), 133 (45), 135-136 (49).

INDEKS OBLASTI I VAŽNIJIH TERMINA

- alternacije *v. glasovne promene*
- antonimi 21, 74, 75
- aorist 30, 63
- augmentativ 67
- bingo (tombola) 101-104, 135
- brojevi 20, 134
- buduće vreme *v. futur I i II*
- ćirilica 13, 86, 87, 129, 135
- definisanje reči 97, 116
- deminutiv 67
- diktati i vežbe pisanja 13, 97
- direktni i indirektni govor 26
- dvostruka negacija 14, 58
- familijarni govor 54, 55, 62
- familijarni izrazi 62
- futur I 18, 20, 25, 30, 52
- futur II 25, 30, 70
- glagoli (vremena) 13, 14, 18, 19, 20, 25, 30, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 46, 56, 58-59, 65, 66, 70, 78, 79, 98, 103, 112-113, 123-124
- glagolski homonimi 40, 41, 42, 44, 45
- glagolski pridev trpni (pasiv) 46, 47, 48
- glagolski prilog prošli 39
- glagolski prilog sadašnji 25
- glagolski vid (svršeni i nesvršeni glagoli) 30, 40, 41, 42, 43, 65
- glasovne promene (alternacije) 50, 72
- greške 72, 73, 84, 87, 115, 124
- homonimija 40, 41, 42, 44, 45
- idiomi 42, 44, 52, 62
- imenice 16, 22, 23, 27, 29, 34, 50, 51, 53, 56, 67, 68, 80, 82-85, 97, 98-99, 117, 121-124, 131-132
- imperfekt 30, 63
- imperativ 112-113
- intervju 57, 129
- izrazi 42, 44, 52, 62
- izreke 80

jesam, biti, hteti 13, 15, 19, 20, 58, 59, 66, 72, 73
 kolokvijalni govor 54, 55, 62
 komparacija prideva 21, 24
 kondicional 30, 70
 konverzacija 78, 83, 84, 88, 97, 115, 118, 128, 133, 142, 143, 145
 kreativno pisanje 15, 17, 34, 35, 71, 100, 118, 119, 120, 121, 122, 129, 135, 136-139
 kvizovi 84-96
 leksika 13, 16, 22, 23, 34, 36, 49, 51, 54, 55, 57, 60-62, 63-64, 67-68, 69, 74-75, 78, 79, 80, 99, 101, 103, 106-110, 117-118, 123-124, 131-132, 133
 mešoviti testovi 13, 14, 18-19, 20-21, 26-27, 29, 58-59
 morfologija 46-48, 50, 65, 66, 69, *v. tvorba reči*
 narativni prezent 30
 nastavci *v. sufiksi*
 negacija *v. odrični oblik*
 nestandardna leksika 54, 55, 62, 144
 odrični oblik 14, 58
 padeži 13, 14, 18, 20, 28, 29, 33, 51, 58, 79, 84-88,
 pasiv 45, 46, 47
 perfekt 18, 19, 20, 30, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 56, 58-59, 63-64, 103-104, 111
 pitanja i odgovori 17, 20, 21, 31, 32, 79, 82, 83, 84-96, 111-112, 124-127
 poređenje prideva 21, 24
 poslovice 80, 143
 povezivanje pojmova 16, 22, 23, 89-96, 105-110
 pravopis 72-73
 predlozi 13, 28, 29, 45, 79, 123-124, *v. prefiksi*
 prefiksi 49, 56, 69
 prezent 13, 14, 18, 20, 25, 30, 35, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 56, 58-59, 63-64, 71, 103-104, 119-121, 122
 prezent za prošlost 30
 prezent za budućnost 30
 pridevi 15, 20, 21, 24, 29, 34, 36-38, 46-47, 48, 49, 50, 53, 56, 67, 69, 74-75, 97, 100-102, 117, 123-124, 133-134
 pridevski prefiksi 49, 69
 pridevski sufiksi 50, 53, 56
 pridevski vid 50, 53
 prošlo vreme *v. perfekt, imperfekt i aorist*
 razumevanje teksta 35, 63-64, 98-99, 119-121, 121-122, 136-139
 rečnik 80, 97, 147-148
 sadašnje vreme *v. prezent*
 scenariji 118
 sinonimi 42, 43, 44, 60-61, 74-75, 145
 sintaksa 15, 21, 30, 33, 34, 35, 52, 63-64, 65, 66, 71, 99, 118, 135
 sufiksi 50, 53, 67-68, 123-124
 superlativ 21, 24
 svršeni i nesvršeni glagoli *v. glagolski vid*
 trebati 65
 tvorba glagola 25, 39, 46, 47, 48, 56,
 tvorba imenica 51, 53, 67, 68, 69
 tvorba prideva 24, 25, 46-47, 48, 49, 50, 56, 67, 68

tvorba reči 24, 25, 39, 49, 50, 51, 53, 51, 67, 68, 69
uslovne rečenice 30, 70
uzročne rečenice 25, 30, 70
uzvici 71
veznici 58
vežbe pisanja *v. pod diktati*
vremenske rečenice 58
zamenice 20, 27, 29, 31, 33, 123
zavisne i nezavisne rečenice 35
žargon 54, 55

BIBLIOGRAFIJA:

Alanović, Milivoj; Bugarski, Nataša, Čenejac, Isidor; Dražić, Jasmna; Petrovski, Marina; Vojnović, Jelena; Vujović, Dušanka: "Naučimo srpski 1-2", Letnja škola Univerziteta u Novom Sadu; Filozofski fakultet, Katedra za srpski i lingvistiku, Redaktor: Dr Ljiljana Subotić, Novi Sad 2002.

Babić, Slavna: "Serbian/Croatian for Foreigners I", Zadužbina Ilije M. Kolarca. Beograd 2001.

Banjac, Petar: "Serbian for for Foreigners With Short Grammar", Prosveta, Beograd 2002.

Barešić, Jasna: "Dobro došli 1-2", Udžbenik i rječnik, Sova - škola za strane jezike, Zagreb, 1995.

Barić, Eugenija; Lončarić, mr Milo; Pavešić, dr Slavko; Peti, mr Mirko; Zečević, mr Vesna; Znika, Marija; "Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika", školska knjiga, Zagreb 1979.

Bartnicka, Barbara; Jekiel, Wojciech; Jurkowski, Marian; Wasilewska, Danuta; Wrocawski, Krzysztof: "We Learn Polish 1-2", An elementary course, Grammar and Usage Notes, Wiedza Powszechna, Warszawa 1994.

Ćorić, Božo: "Srpski za strance"; Međunarodni slavistički centar i Zavod za međunarodnu naučnu, kulturnu, prosvetnu i tehničku saradnju republike Srbije; Beograd 1989-1995.

Ford, Claire Maria: "101 Bright Ideas", ESL Activities for all ages; Addison-Wesley Publishing Company, Inc. 1997.

Gerzić, Borivoj; Gerzić, Nataša: "Rečnik savremenog beogradskog žargona", Istar; Beograd, 2002.

Klajn, Ivan: "Rečnik jezičkih nedoumica", četvrtro, prerađeno i dopunjeno izdanje, Čigoja štampa, Beograd 1997.

Klikovac, Duška: "Gramatika srpskoga jezika za osnovnu školu", Srpska školska knjiga, Beograd 2002.

Letić, Dobrila: "Srpski jezik i kultura izražavanja za 8. razred osnovne škole", Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 2000.

Lugarić, Zorica; Koharović, Nebojša: "Hrvatski jezik 5", Udžbenik za peti razred osnovne škole; Profil, Zagreb 2000.

Nikolić, Ljiljana; Stanojčić, Živojin; Klikovac, Duška, "Jezik i jezička kultura 1", Stručna knjiga, Beograd, 2000.

Rinoluceri, Mario: "Grammar Games"; Cognitive, affective and drama activities for EFL stu-

dents; Cambridge University Press 1984-2000.

Misztal, Mariusz: "Tests In English; Word-Formation", Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne spółka akcyjna, Warszawa 1998.

Nemeth-Jajić, Jadranka, "Sati s jezikom hrvatskim", Priručnik za više stupnjeve učenja, Wydawnictwo naukowe UAM, Poznań, 1997.

Pešikan, Mitar; Jerković, Jovan; Pižurica, Mato: "Pravopis srpskoga jezika", školsko izdanje, Matica srpska, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd 2000.

Siek-Piskozub, Teresa: "Gry i zabawy w nauczaniu języków obcych", Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1994.

Stakić, Milan, "Testovi iz srpskog jezika", Gradivo za I, II, III i IV razred srednje škole; Trebnik, Beograd 2002.

Simić, Radoje; "Srpska gramatika za srednje škole 1 i 2", "MH Aktuel", Beograd 1996.

Šipka, Danko; "Program nastave srpskohrvatskog (srpskog/hrvatskog/bosanskomuslimanskog) jezika", Petogodišnji, trogodišnji i intenzivni dvomesečni nastavni program za govornike poljskog jezika; Wydawnictwo naukowe UAM, Poznań, 2003.

Šipka, Danko; "SerboCroatian-English Colloquial Dictionary", An Exercise in Cross-cultural Cognitive Linguistics; McNeil Technologies; Dunwoody Press, Springfield, 2000.

Stanojčić, Živojin; Popović, Ljuba; "Gramatika srpskoga jezika", Udžbenik za I, II, III i IV razred srednje škole; Zavod za udžbenike i nastavna sredstva - Beograd, 1986 - 2000.

Težak, Stjepko; Kanajet, Lada, "Moj hrvatski 5", vježbanica za peti razred osnovne škole, školska knjiga Zagreb, 1996.

Ur, Penny: "Grammar Practice Activities", A practical guide for teachers; Cambridge Handbooks for Language Teachers, Series Editor Penny Ur; Cambridge University Press 1983-2003.

Woolard, George: "Lessons With Lougher", Photocopiable lessons for different levels, Straightforward, easy-to-use material for busy teachers, LTP Language, England 1996-2001.